

ŠTUDENTSKI ČASOPIS

tribuna

3 din

Ljubljana, 3. 4. 1978 let. xxvii

številka 12-13

PLAKAT LENINA V MOSKVI DOBITE ZA 15,00 din, V UREDNIŠTVU „TRIBUNA“, TRG OSVOBODITVE 1

V 10. številki **TRIBUNE** sem pisal o zgoraj navedenem dogodku. V 11. številki sem bil prisiljen o njem znova pisati. Navkljub temu sem prisiljen pisati še tretjič, kajti: — odziv prvega članka je bil presenetljiv in presenetljivo zagrižen — znova se razkriva, da se reproducira posebni status kulture v Sloveniji: po eni strani je rezervat, po drugi — in tudi zaradi prvega — je prizorišče večnih bojov, je prostor, v katerem se javljajo spopadi, ki jih omogoča edinole rezervatski značaj kulture v prejšnjih dveh spisih je ostalo o tem marsikaj nedorečenega in to nedorečeno je bilo v mnogočem bistveno — javljajo se želje po nadaljevanju polemike, oziroma po izražanju takšnih in drugačnih izjav v zvezi z MMSG. Ker nismo poštni predal tega pač ne moremo storiti in zato polemiko o MMSG v tej številki zaključujemo. Nedvomno — in očitno — jo bodo radi nadalje razvijali drugi mediji.

Študentska — ali mladinska — kultura je danes del institucionalizirane kulture. Ta oznaka ni pejorativna, ampak orientacijska. Ta težnja se je po mojem mnenju pričela okoli l. 1972 in še vedno traja (gl. npr. literaturo v **TRIBUNI** v letih 74, 75). Zanj je bil značilen umik po eni strani v ekstatizacijo, po drugi pa v zabavnost, igrivost oziroma „ljubkost“. Poudarjala je fabulo in se deloma znova usmerila na prozo, (kar je bila gotovo delno tudi reakcija na formalistično eksperimentiranje literature v prejšnjih letih). Ta nova literatura — in tudi film ali gledališče — je idejno neproblematična, kajti ukvarja se s paradizniki, rožcami, portreti, desperadosi, mišmi, ki nekaj „kanijo“ ipd., kar lahko vsak razume po svoje, namreč kot „avantgarde“ ali kot mlado „tradicionalnost“. Tudi tu ne gre za vrednotenje; ugotavljam le neavtentičnost te nove umetnosti. Mlajša generacija je torej izdelovala po eni strani napol avantgardno ali vsaj nekoliko drugačno literaturo, drugi, večji del pa je produciral začetniške in povsem tradicionalne stvaritve. Predvsem je začudujoč poudarek in premoč te „tradicionalnosti“, ki povsem nasprotuje tej nam izpred desetih let, ko si moral biti avantgarden za vsako ceno. Seveda so se spremenile tudi založniške, revialne in predvsem družbene razmere — tudi globalne — ki so v mnogočem prispevale k drugačni vlogi literature in sploh umetnosti.

Literatura je prenehala biti zvezda repatica in ni nikogar več burila. Očitno je tudi izgubila svojega nasprotnika — dobri okus, tradicijo, ustaljeno normativnost itd. Kot da ima sedaj umetnost proste roke, a ne ve več kaj hoče, kaj je tisto „alternativno“ obstoječega. Kot da je zadovoljna s tem, kar je in ji zadošča, da zapiše kaj „ljubkega“. Rezultat so bile — in so že — „ljubke“ pesmi „ljubkih“ avtorjev proti katerim nima nihče ničesar: so mladi in gradijo na spominih prevratniških početih izpred petih, desetih let, zaradi česar so kljub rahli in prijetni nemoralnosti še vseeno povsem sprejemljivo avantgardni.

MMSG v Operi je nekaj tega zrušila. „Ljubke“ igre in zgodbe so se sicer nadaljevale, a pridružilo se jim je še nekaj, namreč punkovska agresivnost, ki je sicer očitno nastajala in se razvijala že nekaj časa (gl. npr. Osojnikovo pismo Sodobnosti — **TRIBUNA** št. 5, poročilo iz beogradske predstave ŠKUC-a itd.), ki pa je tokrat prvič v Ljubljani artikulirano prišla na plan.

Motil sem se v prepričanju, da je bila predstava v Operi osamljen pojav, saj — kot se zdi po odzivih, kritikah, člankih, napadih, prizadetostih, oddajah itd. — to res ni osamljen pojav, ampak vrh majhne ledene gore. Ne, ne gre za zaroto in ne gre za stotine ljudi; v najboljšem primeru za del ŠKUCa, za del Radia Student (kjer nekateri tako sploh ne vedo kaj sploh počnejo — naj torej obsojamo njihovo nevarnost?) za nekaj „sopotnikov“ oziroma „prostitih strelcev“ ter (najbrž) ožjega zaledja somišljenikov. Če sodimo po Operi je teh veliko.

A očitno je nekaj — in to je tudi delen vzrok tega zapisa — ta skupina, oziroma ti ljudje, očitno sodi, da je edina prava, ali vsaj „najbolj prava“ in to ne le na umetniškem področju, ampak tudi teoretskem. Po mojem prepričanju se motijo v obojem. Njihova ideologija so ostanki in deloma preštudirane — in pozabljene — reminiscence preživelih filozofij (s tem v zvezi glej tudi nekatere članke v **NAŠIH RAZGLEDIH** — tudi tam se javlja taisti duh magije in Usode, le da na nekoliko bolj rafiniran način), istočasno pa so že tudi prevzeli marksizem. Učinek obojega je zmes nirvanizma, atmosfere (ne filozofije) Heideggra, deklariranega napredništva in predvsem marksizma „z rezervo“. Značilen primer te „usodnostne“ in „danostne“ in

„elementarne“ ideologije je pismo l. Osojnika (gl. **TRIBUNA** št. 11). O tem sem že pisal v taisti številki. A po zadnjih odzivih sodeč (stalinisti, maoisti, ždanovci, itd.) postaja pomembnejša in temeljitejša druga stran. Tu si podajata roke elementarnost, prvi krik, rjovenje in ekstaza ter izvendružbena revolucionarnost. Človek naj bi bil človek po tem kriku, po ekstazi in rjovenju. S srečno vmitvijo v primitivnost se umaknemo v Indijo, se ukinemo iz tukajšnjega življenja in njegovih bremen. Če nam to ne uspe v resnici, nam uspe v transu in ekstazi. Ta „elementarnost“, ki pa ni „golo dejstvo“, ampak „vedno-žedano-dejstvo“ je elementarni primitivizem in nevednost, kajti ne zaveda se — ali pa se noče zavedati — svojih temeljev, ki pa niso „krik“, „eskstaza“, „glas“ itd., ki išče le navdih, platonovsko karikaturu pesnika. Pri Platonu so pesnika opravičevale muze, a kdo opravičuje vas? To kar je, je delo družbenega človeka ne pa pekinškega človeka.

Drugi korak te „elementarnosti“ je mistika, tisti „neposredni stik“ z resnico. Toda mistika je le „človekova neučakanost pri spoznavanju resnice“ (K. Kosik). Z mistiko, osebnim bogom, potovanjem v Kabul in kadili lahko dosežemo prijetno vzdušje pričakovanja neznanega, kar je gotovo zanimiv in prijeten občutek, a je istočasno občutek in pozicija izven, je ravno umik v srečno stanje negibnega, ki ga prekinjajo neprijetna obdobja neprijetne „vsakodnevne“ „delovne“, „nezabavne“ resničnosti. To je en del vaše resnice. Ta del ima tudi svoje konsekvence: pomeni, da puščate resničnost nedotaknjeno, kajti zadoščata vam „krik“ in „ekstaza“. To je sicer lepo, čeprav nekam otročje, a problem je v tem, da ne le da ne zadošča, ampak v svoji absolutizirani obliki celo onemogoča ono „ostalo“, kajti ne le da ničesar ne spreminja, ampak pušča sveto, da gre svojo pot.

Druga stran te navno filozofske pozicije je „marksizem z rezervo“. V **TRIBUNI** mnoge strašno motijo „frazе“ kot so „Naj živi proletarska revolucija!“ itd. To je razumljivo. Lažje je ugotavljati odnos Hegla in Marxa preko Blocha v miru obsežnega teksta, kot pa preiti v temeljni spopad s temelji obstoječega. Da se razumemo: tudi prvo je delo in napor, a marksistično je le v povezavi s prakso in le v povezavi z zavestjo bistvenega značaja te prakse. V obratnem primeru ostaja „marksistična“ pozicija le „nazor“, torej le „nazor med drugimi nazori“, torej „pogled na svet“, torej meščanska filozofija. Kar pomeni, da ne vidimo razlike med marksizmom in drugo filozofijo. To je gotovo lažnejša pozicija. (V tej kritiki tudi mi sami nismo izvzeti). Ker pa je takšno „marksistično“ stališče le abstraktno in reformistično stališče, ki se osredotoči na marginalne pojave v družbi in vidi le v njih svojo priložnostno revolucije, se objektivno postavi na pozicije liberalnega intelektualca, na že omenjeno pozicijo „malo naprej in malo v stran“. Ne sprevidi, da s prevzemom oblasti razredni boj še daleč ni končan, ampak se nadaljuje — in to tudi v zavesti. Drugače ostaja Marx le poza in sklicevanje nanj le sklicevališče in biblija. Ali pa ostaja predmet „raziskave“, ki pa nikoli ne more biti nevtralna.

Opredelitev takšnega marksizma kot „nazora“, ki je nevtralen do drugih, ki je z njimi v „enakovrednem“ odnosu, „enak med enakimi“, tudi omogoča to drugače nemogočo povezavo „marksizma“ in nirvanizma ter njegove „elementarnosti“. Vse se odvija v zavesti in vse se giblje znotraj nezavedne delitve, ki jo pogojuje razredna družba. Daj bogu, kar je božjega, daj cesarju, kar je cesarjavega in zraven delaj naprej v svojem vsakdanu.

Mistika ti lepša zavest in teorija te o tem „teoretsko“ prepričuje. A realnost ni zato nič boljša, nič spremenjena, ampak le še bolj mistificirana.

za uredništvo ALEŠ ERJAVEC

24. marca 1978 je bil položen temeljni kamen za prvega od treh stolpičev, ki bodo zgrajeni do leta 1980 za ca. 750 študentov. Rok za izgradnjo je sicer prekoračen, vendar je dejstvo, da se bo pričelo z gradnjo, zelo vzpodbudno. Zaenkrat zbrana sredstva ne dovoljujejo tudi gradnje spremljevalnih objektov za občudijske in študijske dejavnosti, kakor tudi ne kuhinje ali restavracije. Tudi o tem bo potrebno kmalu razmišljati.

KAKO JE MIŠEK HOTEL ZOBATI RAZREDNO PŠENICO ALI PASIJON ZAPOZNELEGA NOVOLEVIČARJA...

Še nedolgo tega je ZP pisal za 3buno. Zdaj je začel pisati o 3buni, izbruhal je hude obtožbe proti njej. Način, kako je to naredil, kaže, da je ta bes že dolgo dušil v sebi, da ga je na dnu duše že dolgo peklo. Kaj se je zganilo v njem, dje ob zadnji št. 3bune tako ihtavo zavihtel svoje topo pero? — Nič, V NJEM SE NI NIČ ZGANILO, naj povemo kar vnaprej. Zganilo se je neke drugje. „V Operi“, se vprašate? Ne, tudi v Operi se ni nič zganilo: Tresla se je gora in miške so prilezle iz lukenj, prinesle so svoje buržujske kožuške na ogled. Slovenski radijski valovi so te kožuške gledili, samo 3buni to mišje rajanje ni seglo v srce. Udarila je po njem. To je bil za miška Zorana znak, da zakorači v boj. Ker tiste miške zna jo le pesnikovati, popevati in poplesovati, se je mišek Zoran, ki mu je od modrosti zrasla brada, čutil poklicanega, da misli zanje.

Zganilo se je na 3buni: uredništvo se je postavilo na proletarske noge in ZPji so izgubili tla pod nogami. Ko je 3buna vrgla čez prag staro romantično navliako, ostanke meščanskega in malomeščanskega opozicijskega in revolucionarstva, si je dobil noge, ZP je zgubil tla pod nogami. Ko je 3buna vrgla čez prag staro romantično navliako, ostanke meščanskega in malomeščanskega opozicijskega in revolucionarstva, je dobil brco tudi ZP. Torej je revoltirajoči mladenič zagrozil, da se bo uredništvu že še maščeval. Žolčni izpad na RS bi naj bil po maščevanju. Zgodba individua ZP — ta epizoda v njegovi nergaški karieri — bi bila s tem razložena. Lahko bi tu tudi končali, če se Pistotnikovo reševanje LASTNIH PSIHIČNIH PROBLEMOV ne bi prepletalo z vsemi tistimi iztoznačnimi prizadevanji, katerih motor je INDIVIDUALNO nezadovoljstvo, in tvorilo specifičnega RAZREDNEGA PROBLEMA — tistega „gibanja“, ki mu meje markirajo pojavi od taraskermavnerske nouvelle philosophie, pogovaranja z veriverčkam v Tivoliju, tripanja na antipsihiatrji, ameriškega (W.) Reichu ali kar tako, makrobiotičnih priročnikov s Poljskega nasipa in kitajske kuhinje g. Pečjakove, izpadov v vzhodnjaški obskurantizem in sploh misticizem do neobvezujočega pesnikovanja, komunaženja, polmarksističnega (zlasti mercusejansko IDEOLOŠKEGA) bevsanja — ob vrčku piva, če se le da — proti „sistemu“, in „oblasti“ ipd. NASPLOH, prižiganja sveč pobitim RAFovcem v Stammheimu, obujanje „pravega krščanstva“ (z razvijanjem „potencialov“, ki jih nudijo evangeliji in izrazito socialistično duhovno usmerjenost“?) in še česa. Ker se je razodel za ideologa in apologeta te „leve scene“, ki prenašanje in otepanje s tegobami neproletarskega družbenega izvora in stališča dojema kot revolucionarje in kritičnejše od marksizma in komunističnega gibanja (ali pa ju celo poskuša posredovati z njimi), nam skiciranje „revolucionarnega portreta“ ZP pove marsikaj zanimivega o („njegovem“) „Gibanju“.

ZPji so stopili v „veliki svet“ ravno v času, ko je plima svetovne „preventivne kontrarevolucije“ naplavila razbitine slavnega študentskega gibanja in je z gledalo, da sonce Revolucije zahaja. Ostal je le spomin na ladjo Revolucije, gledano od daleč, kako pluje v polnem bojnem sijaju. Cela „generacija“ nas je tedaj pobirala razbitine te ladje, jih hranila kot relikvije in morda poskušala na njih znova odpluti na odprto morje. In cela „generacija“ (tako veteranov kot „novodošlih“ čebelic in medvedkov) je mežikala v tisto zvezdajajočo sonce, vpijala njegovo medlo svetlobo in si na vse kriplje trudila zaustaviti njegov definitiven zahod — da ne bi to sonce „v morju na robu sveta“ spralo s sebe vseh starih pobožnih iluzij in predstav, ki so jim postale „smisel življenja“, in znova vžilo z lučjo, v kateri bi ničesar več ne videli.

Od tedaj, ko so ZPji ravno še uspeli uloviti za rep gibanje nove levice, se niso pomaknili nikamor več naprej. Ves ta čas do danes so se samo vrtili na peti (na glavi): to je vse njegovo „gibanje“. Ker so trdni kakor skala, ko je treba braniti svoja stališča in ideje pred spremembami, ki jih zahteva zgodovinski proces, ker so v pristem duhu slovenskega meščanskega izročila dosledni (mi se trudimo ravnati po Benjaminovi maksimi: VEDNO RADIKALNO, NIKOLI DOSLEDNO), in lahko s ponosom povejo, da niso spremenili mišljenja, kar lahko izpričuje zvestobo preživelim predstavam in idealom, so seveda moralno upravičeni, da napadejo uredništvo, ker je te predstave in ideale, samo Revolucijo, „izdalo“. Kot zapozneli novolevičarji delijo usodo tega svojčas aktualnega gibanja: po konsolidaciji Komunistične partije so se

novolevičarji pri nas bolj in bolj omejevali na malomeščane kot publiko in impotentne in propale literate kot predstavnike te publike. Ker se, kot taki, ZPji niso mogli priključiti razrednemu boju proletariata, navezati na akcije ZK, priznati dejanskosti in dejanskih revolucionarnih sil te dejanskosti, jih najdemo povsod tam, kjer se bunijo („gibajo“) filistri, pri manifestacijah filistrskega socializma:

— podpisniki reformističnega socialistično-utopičnega projekta za „takošnje reševanje stanovanjskega problema študentov“ (s šotori, kupolami ipd.), aktivni udeleženci „upravičene“, „spontane“ kolesarske demonstracije, simpatizerji „gibajočih“ posameznikov na Erjavčevi 29, borci za koloriranje ljubljanskih ulic z ying-yang znaki.

To je „revolucionarna praksa“. Ne smemo si pa misliti, da je ob tako bogati praktični dejavnosti ZP pozabil na razvijanje „revolucionarne teorije“. Nasprotno, na tem področju je bil še plodnejši. Dobro se ga spominjamo kot avtorja pretresljivega Manifesta cinizma. Ko človek bere ta manifest, se kar ne more načuditi, s kakšno lahkoto avtor izpelje svoj traktat ne, bogne daj!, iz analize družbenih zgodovinskih odnosov, pač pa iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika in iz Verbičevega Slovarja tujk. Osupnemo, ko vidimo, kako neustrašno in z zanesljivo roko ZP pobija zdravi razum katerega „žrtve je pojem cinizma“, da bi „ta pojem cinizma“, emancipiral“. Kakšne so pa ugotovitve? „Biti cinizem pomeni odklanjati ta tukaj obstoječi svet“, cinizem je „predpogoj vsakega revolucionarnega dejanja“. To je nivo, na katerem si z Marxom, ki je pisal, da je cinizem v stvarih („tega tukaj obstoječega sveta“), ne moremo več pomagati. V tem kratkem manifestu je ZP napisal celo Fenomenologijo o tem kako „pojmi ležejo drug drugemu v rit“. Kdor hoče spoznati ZP, naj se ne matra z žuljenjem felitona o odnosu med Marxom in Heglom v lanskim **TRIBUNI** (gre za zapoznelo obnavljanje in ekscipiranje — ne Marxa ali Hegla, temveč — Blocha, ampak naj prebere manifest. Samo še v „demonstracijah kolesarjev“ (letošnja **TRIBUNA** 2/3 ki je ZP ni kritiziral), se je ta subjekt tako zgovorno in nepogrešljivo vpisal. To je jadicovanje za „čisto okolje in za človeka, ter proti hrupu, plinu in ubijajoči pločevini“. Naš vrli mali g. Kihot se zaganja, sedeč na kolesu—Rosinantu, v „ubijajočo pločevino, drvečo smrdečo pločevino, morilski kos pobarvane pločevine, drago prislužene pločevinaste kletke“, jezno javka o voznikih, ki s svojimi avtomobili egoistično zasedajo ulice centra „ter s svojimi ostudno nesocialnimi in nečloveškimi manifestacijami onemogočajo že elementarno gibanje po mestu“, o „agresivni motoriziranosti, o avtomobilisti v vseh njihovih histerično agresivni samopašni fašistoidnosti“. Hkrati ganljivo pripoveduje o mladih materah, ki se „ob dveh popolden z otroki na kolesih prebijajo skozi stalne borbe z različnimi policaji na poti z dela domov po pločnikih, ker je zanje in za otroke takrat vožnja še posebej smrtno nevarna.“ Komu bi ob tem prizoru ne stopila solza v oko. Ta člančič, ki kaže najbolj primitivno zaznavanje družbenih zgodovinskih nasprotij, članek razbolelega zdravega razuma, članek jokajočega in zmerjajočega filistra, ki ne more skriti zadovoljstva nad „spontanimi demonstracijami“ (kolesarjevi!) — ker se jih je sam udeležil (in bil fotografiran v „režimskem“ časopisu Delo), vidi rešitev glavnega družbenega zla v izenačenju kolesarjev z avtomobilisti, v „enakovrednosti“ kolesarjev: kar „grozljivo neverjetno“. Kje je pri vsem tem „gibanju“ pedal delavske gibanje, kje je pri tej poremičaji o ubogem in prizadetem „sloju študentov“ delavski razred. Kam se je izgubil pri tem boju med kolesarji in „fašistoidnimi motoriziranci“ razredni boj. Od tu zdaj pogledimo recenzijo ZP zadnje številke **TRIBUNE** in tudi na vlogo ZP v njegovem delovanju na **TRIBUNI**.

Seveda je bilo tudi nam, uredništvu **TRIBUNE**, potrebno nekaj časa, izkušelj, študija, povsem konkretnih situacij, v katerih se je bilo potrebno politično odločiti, da smo spoznali kdo je kdo (predvsem pa kdo ni to!), kdo ima kakšne barve hrbtenice, ali belo ali rdečo ali pa sploh nobene, kdo se navezuje na proletarijat, kdo je njegov nasprotnik. Moramo reči, da se nam pri tem „pomagali“ tudi ZPji na njihov znani, na privatnih razgovorih sloneč in anonimnosti temelječ način. Tega ZP ne bo mogel zanikati, tega ne bo mogel storiti tudi njegov komparjon (malo vstran in naprej) l. V. Tako je šlo vse do tedaj, ko smo začeli z idejnopolitično diferenciacijo, ki se je manifestirala v mnogim znanih razredno-proletarskih brcah v rit in v spremembah v vsebini in obliki **TRIBUNE**. Odločili smo se, da bomo večji del prostora v časopisu namenili študentom in „njihovim“ problemom, predvsem pa problemom, skozi katere se kažejo razredna protislovja v naši družbi kot celoti.

No, v tem času je prišlo do spopada (povsem razrednega) v Zavodu študentski domovi. Slabo bi stali na naših pozicijah, če ne bi o tem razrednem spopadu pisali tako, da smo poleg naših stališč dali prostor tudi stališču delavcev in študentov in končno tudi prikazali konfrontacijo med vsemi, so v bojih v ZSD tudi sodelovali. No, in to zadnje, ta zadnji del je ZP njegovi razredni (buržoazni) analizi **TRIBUNE** šel tudi najprej v nos, kot tisto kar je nepotrebnost, kot tisto kar ni dovolj celovita in temeljita analiza tega „fenomena“. K temu bi dodali, da mora ZP najprej dovolj podrobno prebrati te besede in na podlagi tega ugotoviti, kaj sploh to je (!), da to kar se dogajalo v ZSD ni nikakršen „fenomen“, ampak odnos sil med razredi, domujejo tudi na Univerzi (pa ne preoblečeni v na eni strani študente, drugi strani delavce). S tem, ko smo razkrili te odnose, smo med drugim nitev problema in to še sploh, če vzamemo v ožir ostale besede v **TRIBUNI**, kar bi se morali ZPji že enkrat navaditi, namreč to, da je časopis ne samo zbirka različnih člankov, ampak predvsem celota, pa bi skozi pisane dogajanjih v ZSD prebral še kakšen drug članek (recimo o Univerzi, pa re 2000, kjer zaudarja po ZPjih npr. Juriju detelci, pa prevod Althusserja Štepančiča nsejle, itd.). To, da nam nekdo očita teoretično nezrelost urejanju časopisa s tem, da nam pravi, da je članek H. Eislerja sam „rariteta“, dokazuje le to, da ZP zopet jemlje časopis ne kot celoto, sicer razumel, da je ta tekst tista alternativna glasba oziroma proletarsko-racionalna glasba nasproti nirvanističnim izpadom l. O. & Co. (s tem mislimo ta glasbeno redakcijo RS), ki je pel Teze o Feuerbachu s stališča Feuerbacha. Prav tako nas ne preseneča, da se ZP zdi nepotreben napad s proletariata na Sponslovo knjigo, ki predstavlja enega od najpomembnejših načinov, kako buržoazija (torej kapital) poskuša dominirati na področju kulturne produkcije. Edino, kar lahko zaključimo iz tega, je, da ZPji zavrnje razredni boj v kulturi, da torej stoji na meščanskih pozicijah.

No, in že smo na koncu vse kolobocije, ki naj bi predstavila zadnji **TRIBUNI**, ki pa je le „pokrivalo“, pod katerim zija tisto glavno, tisto, kar je ZP sploh šlo. ZP je besen, popolnoma upravičeno, saj je velik prižig in prištal l. O. in ostale nirvanistične kompanije, katere zadnji bastion predstavljajo ravno pozicije ZP in še nekaterih v Radiu Student, na napad in polemiko z „operetniki“, ki so, v svoji osnovi predvsem opice Hanuman in krave Sabbale. (Bo že iztok po svoje razložil, drugo, to proletarsko, razlago, pa si ogledaj v Marxovem tekstu Britansko gosposvo Indiji) ZP se tako pridružuje tistim, ki v sedanjem razgibanem političnem življenju, v času priprav na kongrese ZKS in ZKJ, v času, ko predlogi kongresne resolucije končno dajejo oprijemljive smernice in oporo za revolucionarni kulturni boj, za revolucionarni, marksistični boj v kulturi in izobževanju, to je, prinašajo tisto NOVO, kar je za razredni boj v tej kulturi potrebno in na kar se ta lahko navezuje in opira, ki te NOVOSTI ne vidijo ničesar videti, kar prihaja „od oblasti“ (filister pa vsako „oblast“ načel sovražil in zavračal, pač pa vidijo nekaj novega, vidijo novost v tem, t. z. truplo slovenske meščanske kulture še enkrat pobrca s svojimi mladimi u Zatornej se ne bi ponovno spuščali v razprave okoli dogajanj v Operi odgovorov s strani **TRIBUNE**, radi bi ZPjem na koncu povedali le to, da poznamo nobene najčistejše dialektike, ne nobenega najpristnejšega marksizma, da zahtevamo, in za to se bomo še naprej prekleto trudili, predvsem razredni boj s pozicij proletariata, kar mislimo, da so se materi znamenja stare družbe pri nas začela večati in da je potrebno za materijalno znamenja uničevati tako teoretično kot tudi ideološko (znotraj tega je treba gledati na parole in **TRIBUNI** agit-prop), kajti tudi ideološka borba je pomembna, je silina udarca, je palec, s katerim trdi družbene insekse kakršen je npr. nirvanizem, je klavido, ki revolucionarni teoriji pomaga razjati utvare, duhove, ki jih poraja kapitalizem, da bi z njimi deklasiral proletarijat, ki se bori proti njemu. Da se ZPji na to jezijo nam je samo v potrdilo da ravnamo prav, da nismo pisali in delali **TRIBUNE** zaman, da je naša idejna diferenciacija uspešna, da so miši prilezle iz svojih lukenj, da se jih da poznati. Naš prvi udarec je s tem zadel v črno, namreč sovražniki proletariata so se prikazali in sprejeli naš način boja. Ne ZPji, nismo zamudili.

UREDNIŠTVO

Res ne vem, v kolikšni meri bo opravičeno zapravljanje časa pri pisanju tega članka — pa čeprav gre samo za nekaj minut — saj ta, kakor tudi Drevov članek objavljen v predzadnji Tribuni, ne bo bistveno prispeval k reševanju zgoče problematike v Študentskem naselju.

Ker pa gre v prejšnjem članku, ki je bil očitno napisan z namenom, da se gov. Drev pohvali z delom, ki sploh ni bilo opravljeno, za vrsto nepravilnosti in v veliki meri za povsem oseben napad brez argumentov, se mi zdi potrebno, da se popravi zlonamerno klevetanje.

Torej:

Nikakor se ne morem, in se tudi nikoli nisem, strinjati z Drevovo oceno (in še z oceno nekaterih), da je aktiv ZK v ŠD veliko naredil. Vse tisto, kar kolega Drev našteva v nekaj vrsticah, je zelo malo, zelo nevsebinsko in kar je le huje — ne povsem realizirano.

Res je namreč, da je bil ustanovljen marksistični krožek, da smo dobili kobo za ZK in ZSMS, da smo dobili marksistično knjižnico, da sta bila v 3 letih sklicana celo 2 sestanka aktivna ZK itd. Pri tem pa je žalostno to, da je bil novoustanovljeni marksistični krožek brez članov, v sobi za ZK in ZSMS se skorajda nismo niti sestajali, kaj šele delali; za bogato opremljeno marksistično knjižnico, pa je poleg tebe, kolega Drev in tov. Marinka, vedelo le še nekaj študentov.

Nadalje mislim, da dva sklicana sestanka aktivna ZK v treh letih, v komentarju ne dovoljujeta več nobene zmernosti.

Se enkrat vas vprašam, kolega Drev, Marinko in še dva ali trije, ki ste se v prvih letih tolkli po prsih: ali je vse to, kar ste napisali, da smo naredili (ali še huje — vse to kar smo res naredili), dovolj? Ali je realizirana vsaj ena desetina akcijskega programa, ki smo ga skupaj sprejeli in katerega bi, z ozirom na zgočo problematiko in položaj tudi morali izpeljati!? ? Kje se je čutil vpliv aktivna na samoupravljanje v ŠN, kako je bilo z informiranjem, kako se je sprejemal statut Zavoda ŠD itd. Kolega Drev, tu smo. Tu je točka, kjer smo se in kjer se že razhajamo. Za komunista, po mojem mnenju, ni dovolj, da je samo pošten in da slepo izvršuje „povelja“ sekretarja, kot si to označil sam zase, ampak je poleg poštenosti komunistu potrebna tudi akcijska moč, kritičnost, čutiti mora utrip sredine v kateri živi, videti mora probleme in jih znati reševati.

No, in tu smo se razhajali. Tu sem bil osamljen, tu sem kritiziral in tu sem bil po tvojem mnenju proti aktivu ZK v ŠN. Da pa sicer nisem proti delovanju aktivna, kar je tov. Drev v omenjenem članku skušal prikazati, naj omenim samo dejstvo, da sem bil sam predlagatelj ustanovitve aktivna ZK in aktivna ZSMS v ŠN, kar je razvidno tudi iz zapisnika „Redne letne skupščine stanovalcev ŠD“, z dne 19. 11. 1974.

Nadalje kolega Drev trdi, da stanovalci niso odločali o „usodi“ Foruma. Iz prej omenjenega zapisnika (4. točka dnevnega reda), se jasno razbere, da so stanovalci obravnavali statut ŠKD Forum, prav tako pa še obstaja tudi zapisnik skupščine stanovalcev eno leto kasneje, kjer je bil sprejet sklep, da je statut Foruma uskladi z novim zakonom o društvih, kjer pa je bilo potrebno posebej opredeliti članstvo ŠKD Forum.

Tako so se torej pravila Foruma spreminjala ob vednosti stanovalcev, da o pozitivni vsebinski plati razvoja takratnega Foruma ne govorim. Prav v istem času smo bili namreč prvič, na podlagi rezultatov dela, vključen v programe Ljubljanske kulturne skupnosti, Republiške kulturne skupnosti in v odbor za DO—D pri PUK ZSMS.

O našem delu smo veliko govorili tudi na PUK ZSMS, informiranju smo dajali kar največjo prednost (2 TV oddaje itd.), skratka, govorimo lahko o pozitivnih premikih v dotedanji usmeritvi Foruma.

Dejstvo, da pa kolega Drev ni bil vabljen na skupščino Športnega društva, pa sicer drži. Na moje vprašanje, kako je do tega prišlo, so člani Športnega društva Forum odgovorili, da niso bili zadovoljni z delom (beri: nedelom) izvršnega odbora društva, katerega podpredsednik je bil prav tovariš Drev. Zato je več kot 2/3 članov sklicalo novo skupščino, kar pa je (zopet) v skladu s pravili delovanja vsakega društva.

Ton pisanja, kolega Drev, s katerim si me poskušal označiti kot „predsednika, ki je vladal po svoje,“ pa v hipu razvednoti že podatek, da smo takrat v enem letu imeli 27 (sedemindvajset) sklepčnih sestankov IO Foruma — na razpolago imaš vse zapisnike —, kjer se je o vseh akcijah in o vseh nadaljnjih usmeritvah vedno tudi široko razpravljalo.

Kolega Drev!

Dovolji, da ti povem naravnost.

Nikoli nisem dvomil v tvojo poštenost, ki si jo v članku še posebej izpostavil. Vedno pa sem dvomil v tvojo sposobnost in delovno pripravljenost, kakor tudi v delovno pripravljenost večine članov takratnega sekretariata aktivna ZK v ŠN. In prav zaradi tega mi je tvoj članek še toliko bolj nerazumljiv, saj je v njem, namesto samokritike svojega (ne) dela — napad na delo takratnega Foruma — kjer smo prav za leto 1975 prejeli številna priznanja, tako znotraj, kot tudi izven študentskega naselja.

Dare Stojan
Celovška 103
Ljubljana

?

ODGOVOR NA ODGOVOR ŠT. 1, KI GA JE NAPISAL DARKO DREV

Najpreje želim opozoriti na to, da ni moj namen, da bi polemiziral z Darkom Drevom, ker

1. kot polemik se ne drži teme, ki jo na začetku opredeli kot predmet polemike v svojem članku

2. ker ne razlikuje dejstev od svojega osebnega mnenja, do katerega vsekakor ima pravico, seveda pa mu to ne daje pravice, da to mnenje razlaga kot stališče aktivna ZK, ali kaj podobnega.

Namen tega odgovora je to, da pojasni, kaj je FORUM in kakšna je bila razvojna pot te organizacije, o kateri se je Drev Darko napisal. FORUM je bil ustanovljen že pred večimi leti kot organizacija za organiziranje in spodbujanje športne, kulturne in druge dejavnosti študentov ljubljanske Univerze. Zaradi ugodnih pogojev za delo, je FORUM večino akcij organiziral v ŠN, kar si nekateri „modri teoretiki“ obštudijskih dejavnosti razlagajo kot, da je bil FORUM ustanovljen izključno za potrebe stanovalcev ŠN. V letu 1976 je FORUM vskladil statut z novim zakonom o društvih na ta način, da sta se ustanovili dve društvi: študentsko športno društvo FORUM in študentsko kulturno društvo FORUM. Obe društvi sta po statusu popolnoma enaki ostalim študentskim društvom kot so APZ Tone Tomšič, AFS France Karolt, PAZ Vinko Vodopivec, študentski plesni klub, zveza ŠOLT itd.

Za spodbujanje študijske in obštudijske dejavnosti stanovalcev ŠN so pred leti začela pritekati namenska sredstva od Republiške izobr. skupnosti in s temi sredstvi razpolaga odbor za študijsko in obštudijsko dejavnost, ki je bil eden izmed samoupravnih organov zavoda ŠN. Sodelovanje obeh društev štud. šport. društva FORUM, štud. kult. društva FORUM) s tem odborom je bilo vedno dobro in ker je imel več finančnih sredstev, je večkrat sofinanciral akcije obeh društev, seveda v okviru svojega programa.

O programu odbora razpravljajo in sklepajo njegovi člani, delegati študentov ŠN in delegati iz akademij. O programu obeh društev pa razpravljajo in sklepajo člani društev. Jasno pa je, da imajo družbenopolitične organizacije v ŠN, konkretno aktiv ZK in aktiv ZSMS, vlogo iniciatorja in usmerjevalca celotne študijske in obštudijske dejavnosti.

Zavedam se, da društvi, o katerih govorim, nista brez napak in pomanjklivosti, vendar mislim, da jih je prav malo. O nepravilnostih, o katerih piše Drev, ne bom razpravljaj, ker je v njegovem članku precej nepravilnih poudarkov.

V zvezi s stališčem, ki ga Drev večkrat ponavlja, da bi morali obe društvi FORUM delovati le v okviru ŠN, pa so se znotraj FORUM-a vodile široke izprave in čeprav Drev Darko še vedno trdovratno vztraja pri svojem, se mi zdi smotno zaradi tega tritati dragocenega časopisnega prostora in mu razlagati to, kar mu je bilo že večkrat razloženo in pojasnjeno.

Za študentsko kulturno društvo FORUM

Kemperle Franc

DISKUSIJA NA TEMO ODGOVOR ŠT. 1

Kot mentor Študentskega športnega društva Forum, želim razpravljati o problematiki, ki je bila nakazana v zvezi S ŠSD Forum, obenem pa kot vodja študijskih in obštudijskih dejavnosti v Študentskih domovih podati pojasnila v zvezi programa dejavnosti.

V odgovoru na temo „Mafija v Študentskem naselju“, ki je bila objavljena v predhodnici 10. številke Tribune, piše med drugim Darko Dev tudi o športnem društvu Forum in sredstvih, ki so namenjena za program študijskih in obštudijskih dejavnosti. Dejstva, ki jih navaja, so v večini primerov nepravilna, le v nekaterih primerih ima prav. Kljub temu, da se v večini primerov moti, pa je zelo dobro, da je nakazal omenjeno problematiko, ki jo lahko preko Tribune, v zadnjem času izredno branim časopisu, osvetlimo iz vseh strani, zainteresiramo študente za delo v športnem društvu in na področju obštudijske dejavnosti in s tem samo pridobimo.

Da bo stvar lažja, bom odgovarjal po istem vrstnem redu, ki je bilo kritizirano športno društvo, obenem pa poizkušal podati še dodatne razlage.

1. Ustanovitev športnega društva Forum

Citiram: Skupščina stanovalcev Študentskih domov Ljubljane in skupščina Foruma, je na svojem zasedanju dne 19. 11. 1974 na podlagi 5. člena samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Študentskega športnega društva Forum sprejela STATUT ŠTUDENTSKEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA FORUM (glava statuta). Dare govori, da se je delalo pri ustanovitvi društva po svoje, navaja „Mene, ki sem bil podpredsednik društva, še povabili niso.“ Dareta naj spomnim, da je bil na tej skupščini šele izvoljen v podpredsednika in da je po tem takem moral prisostvovati skupščini. Vsi potrebni materiali, tako samoupravni sporazum, kakor tudi statut so bili razmnoženi najmanj v 500 izvodih (sam sem razmnoževal na UK ZSMS) in stanovalci so bili o ustanavljanju športnega društva pred skupščino zelo dobro obveščeni. Da bi društvo lahko registrirali, smo zbrali 10 podpisnikov (eden izmed njih je bil tudi Darko Drev) in dali statut po predhodnem soglasju SZDL občine Vič-Rudnik in krajevne skupnosti Rožna dolina, v registracijski postopek. V register društev je bilo naše društvo potem, ko se je ugotovilo, da je v skladu z določbami zakona o društvih (Ur. list SRS, šte. 37/74) vpisano maja leta 1975.

Športno društvo Forum, ki je bilo ustanovljeno prvo med študentskimi športnimi društvi v Ljubljani, morda tudi v Sloveniji, smo ustanovili zato, da smo lahko našim klubom — takrat sekcijam-omogočili tekmovati. V prvi fazi je društvo združevalo sledeče športne klube: smučarski klub, odbojgarski klub — z moško in žensko ekipo in judo klub. V letu 1975 se je ustanovil še košarkarski klub in karate klub.

2. Smučarski klub

Ustanovljen je bil že mnogo pred ustanovitvijo športnega društva. Preden je bil ustanovljen sektor za študijske in obštudijske dejavnosti, koncem leta 1973, je bil klub financiran izključno od dohodka plesnih prireditev, člani kluba pa so bili lahko samo stanovalci študentskih domov. Od leta 1974 pa je financiranje prehajalo čedalje bolj pod okrilje obštudijskih dejavnosti — programa, ki ga financira Republiška izobraževalna skupnost. V tem času smo nabavili veliko smučarske opreme, tako, da imamo sedaj na razpolago preko 50 parov smuč. Glede na čedalje večjo popularnost smučarskega teka pa bomo v bodoče šli tudi v nabavo tekaške opreme. Na zadnji seji odbora za študijske in obštudijske dejavnosti oktobra 1977 pa je bilo sklenjeno, da se vsa dejavnost smučarskega kluba financira iz programa za študijske in obštudijske dejavnosti. Z ozirom na sprejet program je bilo sklenjeno, da se iz sredstev programa nabavi nova smučarska oprema in to v višini 100.000 din. — Prav tako je bilo na omenjeni seji sklenjeno, da se iz programa dotira udeležence (stanovalce študentskih domov) smučarskih tečajev Univerze in študentskih domov, ki so bili organizirani skupno: za Italijo v višini 450 dinarjev in za domače tečaje v višini 350 dinarjev. Stanovalec ŠD, ki je hotel izkoristiti finančno participacijo, je moral ob prijavi predložiti potrdilo o bivanju v študentskih domovih. Na odboru je bilo tudi sklenjeno, da se študenta, ki delata v smučarskem klubu (pobiranje članarine, prijave za izlete, izdaja smučarske opreme, prijave za tečaje, popravilo smučarske opreme, montaže smuč), plačata po urah iz programa in to v višini 35 dinarjev.

6. člen statuta športnega društva govori: Pravico do članstva v društvu imajo vsi študentje ljubljanske Univerze, stanovalci študentskih domov pa imajo prednost. Člani društva so lahko tudi drugi občani.

Z ozirom na določilo statuta, ki je bil — ponavljam — sprejet na Skupščini stanovalcev Študentskih domov, se lahko v smučarski klub včlanijo vsi študentje in tudi drugi občani. Jasno pa je, da sredstev, ki so namenjena iz programa, razen stanovalci študentskih domov, drugi člani ne morejo koristiti. Izjemo naredimo pri izposoji smučarske opreme, stanovalci ŠD pa imajo tudi tukaj prednost. Prevozi za smučarske izlete se financirajo iz programa za študijske in obštudijske dejavnosti. V primeru, da avtobus in kombi, ki ga tudi uporabljamo v te namene, nista zasedena, damo možnost udeležbe na smučarskem tečaju tudi drugim študentom.

Od lanskega leta je ostalo na žiro računu Foruma — na kartici smučarskega kluba 12.000 dinarjev. Članarina (499 članov) je povečala to vsoto za 19.960 dinarjev, izposoja pa je do sedaj navrgla 12.968 dinarjev. Skupna sredstva, ki so tako zbrana, znašajo 44.934 dinarjev. Iz omenjenih sredstev bomo v letošnjem letu delno sofinancirali dva tečaja, ki jih imamo še v programu, večina sredstev pa se bo porabila za izpopolnitev smučarske opreme, nakup materiala za popravilo smuč, del sredstev pa se bo uporabil za dejavnost zbora učiteljev in vaditeljev pri SK Forum (združuje predavatelje — učitelje smučanja, ki poučujejo na Univerzi), ki smo ga ustanovili ob pričetku smučarske sezone 1977/78.

3. Odbojka v športnem društvu

Leta 1974 smo imeli v okviru odbojgarskega kluba moško in žensko ekipo. Tako moški, kakor tudi ženske, so se konstituirali predvsem na lastno pobudo. Dejansko pa je vidno vlogo pri konstituiranju kluba odigrala odbojgarska zveza Slovenije in kvalitetni klubi izven Ljubljane, ki so vsi po vrsti zagotavljali, da je tak klub potreben in da bodo odstopili v ta klub študente odbojkarje, ki študirajo v Ljubljani.

Ženske so tekmovale le eno leto in pol. V začetku smo imeli kar precej igral, ki so pa iz tekme v tekmo počasi odpadale, izgovarjajoč se, da nimajo časa, da imajo druge opravke ipd. Včasih je bil problem zbrati tudi šest igral. Pod takimi pogoji je bilo bolje, da se je ekipa razpustila, do česar je tudi prišlo v letu 1976.

Moški so bili precej resnejši. Zato so se tudi po kratkem tekmovalnem stažu uvrstili v republiško odbojgarsko ligo.

Takoj, ko so se uvrstili v republiško ligo, je napačil čas, da klubi izpolnijo svojo obljubo in okrepijo našo odbojgarsko ekipo s študenti odbojkarji. Takoj so se začeli izgovarjati, češ najprej se uvrstite v II. zvezno ligo, pa dobite igralce. Vsi naši napor, pa tudi napor odbojgarske zveze, so bili zaman. Ekipa, takšna kakršna je bila, še posebej, ker so jo zapustili nekateri ključni igralci, ki so dokončali študij, se ni mogla obdržati niti v prvi slovenski ligi, kaj šele, da bi se uvrstila v zvezno ligo. Septembra 1976 pa smo glede na željo, da spravimo študentsko odbojko v Ljubljani na kvalitetni nivo, združili odbojgarski klub Forum in OK Savo v Akademski odbojgarski klub Enotnost. Klube, predvsem OK Fužinar, smo zopet spomnili na dano obljubo, s katere pa ponovno ni bilo nič. Zaradi združitve in neugiranosti, pa se je klub le s težavo obdržal v II. zvezni ligi. Leta 1977 pa se je stvar ponovila. Tako nastopajo v OK Enotnost v sedanji situaciji le trije študentje, ki so stanovalci študentskih domov in en dijak. Naj ne izzveni v opravičilo, vendar priznavamo da za mnenje o združitvi nismo vprašali študente stanovalce, kar pa je bilo glede na september tudi nemogoče. Aktiv ZK pa tudi ni bil dovolj angažiran, da bi se vmešal in podal ob združitvi svoje mnenje. Vzrok, zaradi katerega igralci pokažejo na tekmah manj kot bi sicer lahko, je tudi v tem, ker odbojka v Ljubljani ni v prioriteti in so ji zato sredstva zelo skopo odmerjena, največkrat pa prihajajo z veliko zamudo. Kot primer naj povem, da sem v lanskem letu iz svojega žepa založil nekaj več kot 18.000 dinarjev, povrnjene pa sem dobil šele pred kratkim, ko se nas je TKS Ljubljana Vič-Rudnik končno le „usmilila“. Kot sekretar odbojgarskega kluba sem naredil vse, da bi se stanje izboljšalo. UO je angažiral celo zveznega trenerja Krevselja. Zaradi omenjenih težav pa se stanje tudi po tem ni izboljšalo. Kljub vsemu pa je klub, na čelu z igralci v letu 1977, organiziral, oziroma sodeloval, pri vrsti akcij; organizacija zimskega prvenstva v odbojki, organizacija turnirja Parada odbojke (udeležba: SFRJ A, SFRJ B, Mladost

Monter — državni prvak, študentska reprezentanca Slovenije), organizacija medblokovskega prvenstva v odbojki, organizacija odprtega prvenstva študentskih domov, organizacija srečanja v odbojki: Univerza Ljubljana — Univerza Maribor, organizacija odbojgarske tekme ŠD Ljubljana — Bor iz Brsta (zamejski Slovenci) v moški in ženski konkurenci, organizacija odbojgarskega dvoboja univerz Ljubljana — Regensburg, organizacija dvoboja Jugoslavija — LR Kitajska — LR Kitajska.

Dvoboj Jugoslavija LR Kitajska je imel poleg športnega tudi širše družbenopolitično obeležje, saj so odbojkarji iz LR Kitajske bili prvi, ki so v okviru izboljšanja kitajske jugoslovanskih odnosov gostovali v Jugoslaviji in je zato nerazumljivo, da se gremo „ping pong“ s primanjkljajem 20.000 dinarjev, ki bi ga naj poravnala TKS Ljubljana po ustni obljubi predsednika skupnosti. Pri tem naj spet omenim, da sem v okviru organizacije dvoboja kot sekretar organizacijskega odbora porabil ca. 10.000 dinarjev (potovanje v Skopje, 3 krat v Beograd, nakup žog in anten za tekmo), ki pa sem jih že odpisal.

4. Košarkarski klub Forum

Ustanovljen je bil koncem leta 1974. Prvo leto je tekmoval v občinski ligi, drugo leto pa v medobčinski ljubljanski ligi. V začetku je bilo v klubu vpisanih in registriranih preko 20 igralcev. Situacija pa je bila taka, da smo imeli ob koncu prvega dela, ko so nastopile že počitnice, velike težave zbrati vsaj 5 ali 6 igralcev. Iste težave so se pokazale na začetku prvenstva jesenskega dela (začelo se je že avgusta), ko smo zaradi odsotnosti igralcev po nepotrebnem zgubljali tekme brez borbe. Pod takimi pogoji je jasno, da klub ni mogel delovati in se je leta 1976 po prvem tek. delu tudi razformiral. Vzrok razformiranja je bil tudi mačehovski odnos TKS Ljubljana Vič-Rudnik, ki kljub prioriteti košarke, ni bila pripravljena poravnati prijavnine, češ da jo Ljubljanska košarkarska zveza zahteva neupravičeno.

5. Judo klub

Ustanovljen je bil leta 1974. Od TKS Ljubljana Vič-Rudnik dobivajo sicer skromne honorarje le trenerji. Za tekmovalno dejavnost pa nimajo sredstev. Edini vir dohodkov je vpisnina, ki znaša 50 dinarjev, porabijo pa jo za svoje, sicer skromno tekmovalno dejavnost.

6. Karate klub

Ustanovljen je bil leta 1975. Vpisnina, ki jo pobirajo, znaša 100 dinarjev, razen tega pa še vsak mesec pobirajo članarino v višini 50 dinarjev, kar je pri precejšnjem številu karateistov tudi precejšen znesek.

7. Program za študijske in obštudijske dejavnosti — sredstva

Prvič smo sredstva za program študijskih in obštudijskih dejavnosti dobili leta 1974. Takrat smo dobili okrog 140.000 dinarjev. V začetku istega leta smo ustanovili odbor za študijske in obštudijske dejavnosti, ki šteje 9 članov (predstavniki Univerze, dva predstavnika fakultet, dva predstavnika zavoda SD in štirje študentje). Naloga odbora je, da sklepa o programu porabe sredstev, obravnava problematiko na področju študijske in obštudijske dejavnosti. Do sedaj je imel odbor 9 sej. Na predlog študentov naj bi sodelovala v odboru delegacija predstavnikov vseh trinajstih domov. Zaradi tega smo imeli vedno problem s sklepčnostjo odbora, kajti delegati iz vrst študentov se verjetno zanašajo drug na drugega, na sejo odbora pa jih običajno pride premalo.

Sredstva za program so se iz leta v leto povečevala, dokler v lanskem letu ni prišlo do občutnega povečanja sredstev namenjenih za program. Na študenta stanovalca smo dobili v letu 1977 po podpisu podobne julija meseca ca. 260 dinarjev, kar skupaj znese ca. 710.000 dinarjev. Pri tem pa moramo upoštevati, da bi pri takšnem številu študentov bili upravičeni še do enega strokovnega delavca, s tem pa bi se jasno zmanjšala sredstva za program dejavnosti. Glede na to, ker se je predvidevalo, da se bodo sredstva povečala že marca meseca, je odbor za študijske in obštudijske dejavnosti pooblastil strokovna delavca tov. Žakljevo in Potočnika, da temu ustrezno tudi prilagodita program. Odbor je naknadni, dopolnjeni program tudi potrdil (pogodba z RIS je bila podpisana 6. julija, dopolnjen program pa smo posredovali na RIS 18. julija 1977). V program smo glede na povečanje sredstev in glede na to, da se je o tem razpravljalo in odobrilo polovico sredstev že leta 1975, dali tudi postavko — nabava kombija, ki služi boljši in kvalitetnejši izvedbi programa. Odbojkarji Enotnosti so doslej s kombijem opravili pet voženj, do konca tekmovalne sezone pa bodo opravili še tri. Skupno bo opravljenih nekaj več kot 2000 kilometrov. Ker se jim kilometer obračunava po pet dinarjev, se bo za omenjene vožnje zaslužilo nekaj več kot 10.000 dinarjev. Iz sredstev programa smo v letu 1977 nabavili tudi novo smučarsko opremo in to v višini 106.586,15 dinarjev.

Študente, udeležence smučarskih tečajev Univerze in študentskih domov (182), pa smo dotirali v višini 106.000 dinarjev. Razen tega se je iz programa pokrilo (sicer brez sklepa odbora) popravilo parketa v telovadnici v višini 110.829 din. Popravilo parketa je bil izredni strošek, ki ni bil predviden, niti nimamo dovolj sredstev na vzdrževanju, da bi lahko pokrili tako velik znesek kot je popravilo parketa. Kljub temu pa je poravnava plačila parketa še odprt strošek, kajti SGP Grosuplje kot izvajalec del v telovadnici, je po našem mnenju krivec za nastalo škodo (istega mnenja je tudi sodni izvedenec gradbene stroke), zato upamo, da bomo uspeli od SGP Grosuplje iztržiti nastali primanjkljaj. Sredstva, ki so ostala, pa se so porabila za izvedbo kulturnega in rekreacijskega športnega programa. Ostanek sredstev iz programa za leto 1977 pa znaša 115.829,10 din, kar smo prenesli v leto 1978.

8. Sitotisk

Dare Drev navaja, da je šlo v preteklosti iz sredstev za študijsko in obštudijsko dejavnost veliko sredstev za sitotisk. Ta navedba ne drži, kajti odbor za študijske in obštudijske dejavnosti o tem ni nikoli razpravljaj, niti ni v ta namen izločal sredstev. Je pa dejstvo, da so se za opremo sitotiska v preteklosti porabila precejšnja sredstva iz dohodka od plesov in namenskih sredstev za likovno in grafično dejavnost, ki so bila dodeljena s strani od kulturne skupnosti.

9. Zaključek

Problematika, ki sem jo poizkušal nekoliko osvetliti, pojasnjuje na eni strani stanje v našem študentskem športnem društvu, po drugi strani pa kaže na aktivnost 280 komunistov, ki niso poiskovali stanje spremeniti, niti izboljšati, ki so se pa po objavljenem članku v Tribuni pod naslovom „Mafija v Študentskem naselju“, le začeli prebujati in upam, da se bodo končno le prebudili in aktivno posegli v razreševanje problematike na vseh področjih v Študentskem naselju.

Navedena problematika pa odpira, vsaj po mojem, povsem nov moment. Kaj pa s študenti, ki ne stanujejo v ŠD, zakaj tudi njim družba ne omogoča udeleževanja na obštudijskem področju, mar so vsi ti študentje res toliko premožnejši, da plačujejo vse usluge, ki bi naj jim jih družba nudila, sami ...

S. POTOČNIK

OBVESTILO — OPOZORILO — OPRAVIČILO

Uredništvo ne honorira pisem uredništvu.

Opravičujemo se Iztoku Osojniku, ker je bil v članku A. Erjavca v 11. številki TRIBUNE citiran kot I. O. (Iztok Osojnik) in ne VIS Sandokan. Torej: Iztok Osojnik ni pisal v svojem imenu, marveč v imenu VIS-a (kar je razvidno tudi iz njegovega pisma v taisti številki TRIBUNE). Skratka: Iztok Osojnik ni Iztok Osojnik. Se opravičujemo.

V 10. št. Tribune let. XXVII Srečo Kirn obtožuje določeno mišljenje kot podobno, če ne že kar enako mišljenju, ki je botrovalo kratkemu kurzu VKP (b) in ki je bilo lastno predstavnikom H. internacionalne. Tako bi naj bilo moje mišljenje (katerega del je imel tudi S.K. priložnost spoznati na razpravi, ki jo omenja). Toda brašči Tribune v omenjenem članku niso izvedeli za nobeno konkretno misel, ki je bila izrečena, kot je bila izrečena, ampak samo skozi blebetanje in počasno obtoževanje. Avtor članka skozi brezsrčno preziranje mišljenja poprečnega slovenskega človeka (dijaka, študenta pa posebej, saj smo govorili prav o njiju in njima namenjeni knjigi) torej skozi zaničevalno obtoževanje zdravega razuma velike večine obtožuje, ne da bi enkrat samkrat dobesedno ali vsaj po svojem „ustvarjalnem“ spominu navedel moje besede.

Razprava, za katero smo prejeli vabilo katerega del se glasi: „Vabimo vas k aktivni udeležbi v razgovoru, ki naj bi ... hkrati nakazal probleme pri pisanju in uveljavljanju „uvodne vstopne oz. poljudne marksistične literature ter možne načine njihovega reševanja.“, ta razprava, ki naj bi temeljila na študiju omenjene knjige in razmisleku vsaj o problemih, ki jih omenja vabilo, je bila za S.K. šele predstavitev kot piše sam (glej Tribune). Da je bil v taki zamudi tam, še ni tako hudo (še manj bi seveda bilo, če bi o tem in še čem o sebi raje molčal), da pa mu je šele „po dvanajsti“ (ali sploh nikoli) bilo predstavljeno še marksizem, kaj zelo pomembnega iz teorije in prakse, to pa je že mnogo hujše dejstvo.

Sam moram narediti to, kar bi bil dolžan on, če se že lotiva pisanja. Na razpravi sem med drugim rekel, da je vstop v marksistično filozofijo primerno branje za nas študente filozofije in nekatere druge navdušence. Avtorja pa sem vprašal ali se mu glede na dejanske razmere zdi smiselno spravljati ljudi v filozofijo in to tudi utemeljeval s tem kar sem prav od teh ljudi slišal sam — večkrat. Vprašal sem pisca ali bodo ljudje, ki se prvič ali drugič srečujejo z marksizmom s tem in takim pisanjem res prišli do najboljšega v marksizmu tako, da bi to tudi razumeli.

Ta svoj z vprašanji izraženi sum sem ilustriral z nekaterimi mislimi, ki jih je zapisal K. Marx in s katerimi sem se pri študiju njegovih del močno strinjal. Bojim se namreč, da bi marksistična filozofija oz. marksizem kot celota s pisanjem ne nasprotnikov, ampak celo mnogih marksistov (!?) samih, ne zapadel v to o čemer piše Marx: „Filozof polaga sebe — torej sem abstraktna oblika odtujenega človeka — kot merilo odtujenega sveta.“ MEID I, 377. Prav tako se bojim in ta bojazen izhaja iz opazovanja in upoštevanja dejanskega življenja, bojim se da bi najboljša med filozofijami (pri Marxu), postale pri nadaljevalcih preveč podobna tisti o kateri pravi: „Filozofija in preučevanje dejanskega sveta sta v takem medsebojnem razmerju kot onanija in spolna ljubezen.“ Nemška ideologija, MEID II, str. 190.

Dvomil sem in še dvomim o utemeljenosti visoke (elitne?) abstraktnosti, pretirani širini in neživljenjskosti nekaterih pisanj s katerimi zasipamo ljudi in ki bi jim naj pomagala k dejanski svobodi — sreči. (Sreči, ki ima s S.K. skupnih samo nekaj ekvivokacij). Da bo sodobni marksizem dejansko osvobodiljoča praksa in teorija naj bo ustrezna sestavina te prakse (moramo težiti za tem, da: „... izhajamo iz dejanskih dejavnih ljudi in iz njihovega dejanskega življenjskega procesa...“ Nemška ideologija, MEID II, str. 25. KAJTI: „... teorija postane materialna sila, brž ko zajame množico. Teorija je zmožna zajeti množice, brž ko prikazuje adhominem (dani osebi ustrezno), ad hominem pa prikazuje, brž ko postane radikalna. Biti radikalen se pravi zgrabiti stvari pri korenu. Koren za človeka pa je človek sam.“ MEID I, str. 201.

Tudi tisti, ki se s proletarskega (dejansko proletarskega ne le miselno ali v proklamacijah kakršnih se poslužuje celo pojave kakršna je S.K.) stališča bojujemo za osvoboditev in to deloma tudi teoretično, moramo paziti, da naša zavest ne postane: „Takšno z interesom obarvano zavest, zavest, ki je slepa za vsako drugačno možnost razlage dejstev, sta Marx in Engels imenovala ideologija.“ B. Debenjak: Vstop v marksistično filozofijo, str. 69. To je metodično dvomljenje o načinu delovanja humanističnih znanosti, ki je podkrepjeno z mislijo, ki je podobna tisti, ki jo je Marx zapisal v Kapitalu (metoda raziskave se razlikuje od metode razlage); metodični dvom, ki je potreben tudi pri poizkusih uveljavljanja marksistične misli. Drugače ta misel ne bo marksistična.

Ta „Kritika ni uničila imaginarnega cvetja na okovih zato, da bi človek nosil okove brez fantazije in tolažbe, marveč zato, da bi okove odrgel in si utrgal živ cvet.

... je zahteva njegove dejanske sreče.“ MEID I str. 192. Zato vprašajmo človeka in tudi poslušajmo kaj nam bo na ta ali oni način odgovoril. MEID — Marx—Engels Izbrana dela, Cankarjeva založba.

Sterže Branko

Ko sem že mislil, da Sterže premore, če drugega ne, vsaj kanček politične, vsakodnevnoktatične modrosti in da na moj zapis ne bo odgovoril, je uredništvu le postregel s svojim odgovorom. S tem je dopustil, da smo mu njegov teoretični in idejni skalp, ki ga je s svojim nastopom v razpravi na MC Univerze tako razkazoval, tudi dokončno odrezali in pred nami je zablestela gola metafizična buča, ki je popisana in napolnjena predvsem z vero v Človeka, z vero v Humanizem in kar še vse spada k tem, že dolgo časa znanim Feuerbachovim materialom. (Glej zadnje odstavke odgovora)

Toda preidimo raje h konkretnim stvarim, saj tudi Sterže pred nas postavlja to zahtevo. Steržetov članek se deli na dva dela: v prvem delu gre za njegov pogled na razpravo na MC Univerze ob izdaji knjige Vstop v marksistično filozofijo B. Debenjaka in na moje prezentiranje tega, kar se je dogajalo, predvsem glede govna, ki ga je zmetal na račun te knjige prav on, ter po drugi strani na ponovno ponavljanje tistega, kar je že povedal in kar jaz v svojem članku nisem dobesedno povzel oz. je moj ustvarjalni spomin zanašalč izpustil. To sem storil iz več razlogov, med katerimi je najbolj močan predvsem ta, da je tisto, kar je osnovno za Steržetovo misel, torej to, da je STREŽAJ ZDRAVEGA RAZUMA, kar se je konkretiziralo ravno v njegovem boju proti filozofičnosti teoretičnosti marksizma (kakšen naj bi bil marksizem brez tega, nam Sterže ni znal povedati ne na razpravi ne v odgovoru na moj tekst, kar vsekakor kaže na to, da NJEMU manjka teoretične osnove in da bo zaradi stalnih napadov na teoretičnost, filozofičnost marksizma za vse večne čase ostal samo odtujeni filozof), Sterže dokazal s tem, da je napadel Debenjakovo knjigo in sicer napadel predvsem tako, da je postavil pod vprašaj njeno filozofičnost in preveč visoko teoretično raven (to so njegovi izrazi). Drugi razlog, zakaj ga nisem dobesedno povzel, pa cilja predvsem na veliko sovraštvo do izletov v PRIDIGARSKI DISKURZ slovenskega jezika, h katerim je naš Sterže očitno nagnjen in ki so na razpravi varirali od reminiscenc na njegove empirične izkušnje s „preprostimi, poprečnimi“ ljudmi (vse to so Steržetovi izrazi, ki z marksističnimi kategorijami, kljub branju MEID, sicer skozi prizmo kakšnega sodobnega slovenskega humanističnega filozofa, nimajo nič skupnega) do „teoretične sinteze“ teh izkušenj v KULTURNO-HISTORIČNI NIVO „poprečnih“ Slovencev, ki jih zaradi tega nivoja ne smemo posiljevati s preveč teorije (naš filozof misli na preveč marksistične teorije). Kot vidite tudi Sterže ni v celoti v svojem odgovoru povzel samega sebe, saj tolikšnega dreka kot ga je nametal na tisti razpravi, zlepa ne spraviš skupaj, pa si zato primoran delati povzetke že zaradi tega, ker ima ta človeški material to lastnost, da je sila sluzast in spolzek. Kljub temu pa se je Sterže spomnil na mojo zamudo, ki pa ji ni botrovala moja nedoslednost, ampak nedoslednost MC Univerze, ki na uredništvu Tribune ni poslal vabila. Vendar pa nisem zamudil Steržeta na STREŽI (lovsko stojišče) proti marksizmu in če česa „po dvanajsti“ ali pa sploh nikoli nisem hotel razumeti, je to le gostolenje zdravega razuma, s katerim nas je na razpravi obmetaval Sterže. (Glede zdravega razuma mislim tu na Steržeta ne pa velike večine, kot mi hoče podtakniti oz. hoče zdrav razum podtakniti veliki večini dijakov in študentov). Da pa mu ni všeč „zaničevalno“, sam bi temu rekel razredno proletarsko obtoževanje zdravega razuma, mora Sterže konsultirati svojo metafizično bučo in se vprašati, če ni tudi kaj farškega rezoniranja v njej.

Sicer pa dovolj osebnega obdelovanja, ki je sicer tudi potrebno, ker mislim, da se meščanske zavesti ne da napasti brez tega, da ne bi napadli poleg nje tudi njenih konkretnih nosilcev, med katerimi je tudi odtujeni filozof Sterže, in preidimo k drugemu delu odgovora strežaja zdravega razuma, v katerem nam ponuja svoje sume in vprašanja, ki so s stališča metodičnega suma „humanističnih znanosti“ nujna. Pa naj nam sedaj ta lakaj „humanizma“ dopusti, da tudi mi metodično posumimo vanj in v njegovo razredno pozicijo v tej družbi. To ne bomo storili s stališča „humanističnih znanosti“, ampak s stališča razrednega boja proletariata. (Kot vsakega filistra je tudi njega takoj zbudla naša parola in ne more si kaj, da bi ob tem ne začutil nekaj predvsem razrednega strahu).

Kaj lahko konkretno potegnemo iz Steržetovega ponovnega napada (tu imam v mislih njegov odgovor), na filozofičnost, teoretičnost marksizma, ki ga sicer zavija v oblake dvomov o abstraktnosti, pretirani širini in neživljenjskosti nekaterih pisanj, s katerimi zasipamo ljudi (če Sterže tu misli na sebe in sebi enake odtujene filozofe mu z veseljem pritrdim, da pa zato obdolži marksizem, oziroma njegov teoretični razpon, pa seveda pomeni nekaj popolnoma drugega. Predvsem to, da če stojimo na stališču, da marksizem ne more biti to, kar je, se pravi revolucionarna teorija proletariata, ne da bi (in o tem se tu sploh ne mislim pogovarjati) celoto družbenih problemov obvladoval predvsem skozi FILOZOFSKO, TEORETIČNO, RAZREDNO osvetlitev in šele znotraj le-te tudi recimo vodil IDEOLOŠKO borbo, nikakor pa ne poljudno podajal družbenih problemov, potem moramo sprejeti Steržetov napad kot napad, ki naj marksizem obseka njegove osnove (teoretično, filozofsko, razredne narave), ga s tem, in to ni protislovno Sterže, LOČI od proletariata, torej mu odvzame njegovo praktično-razredno osnovo, kot tudi proletariatu odvzame tisto, kar iz delavskega razreda dela proletarijat — REVOLUCIONARNO TEORIJU, ki je edina sposobna razredno proletarsko razjasniti vlogo delavca, delavskega razreda v tem svetovnem kapitalističnem kaosu, toda ne samo kot vlogo izkoriščanega ustvarjalca tega kaosa, ampak tudi kot edinega možnega uničevalca le tega.

Skratka, to kar Sterže hoče, je da marksizem razstavi, raztrga (v kapitalističnem blagovnem načinu produkcije se kaže ista protislovnost samo na ta način, da je tisto delo, ki ustvarja vrednost razstavljeno, razbito, koristno delo, torej ABSTRAKTNO DELO, na najenostavnejše enote razbito koristno delo) in s tem spremeni v ABSTRAKTNO, NEŽIVLJENJSKO, ENCIKLOPEDIČNO ZNANJE, v katerega se lahko zatopi vsak brez kakršnegakoli truda, kot da bi imel pred seboj ne vem kakšen dr. roman in ne teorije, ki je najbolj temeljita, najgloblja, kar jih je do sedaj nastalo, kot je proletarska revolucija najtemeljitejša revolucija, torej tista, ki svet obrača v njegovih temeljih. In končna konsekvencia, ki sledi iz takšne zahteve, je ta, da bi se na prostor, ki bi ga s tako praktično

odstranitvijo marksizma kot jo zahteva Sterže, vsidrale teorije (tukaj tiči Steržetov zajec), ki so proletariatu in njegovi borbi popolnoma tuje, ne RAZREDNO SOVRAŽNE, kar bi v sedanjih situaciji pomenil poraz proletariata oziroma izguba vseh pozicij, ki si jih je do sedaj priboril in začetek restavracije odnosov, ki naj bi veljali za premagane, se pravi kapitalistične produkcijske odnose z vsem, kar jih spremlja.

V kratko argumentacijo mojih trditev bom najprej citiral dva stavka iz Steržetovega odgovora, v katerih se kondenzira v plašč „marksistične“ terminologije oblečena steržetova misel (to trdim kljub temu, da je Sterže citiral Marxa, ki svojih tekstov ni končal pri Nemški Ideologiji in zato Steržetu predlagamo, da kljub svojim „humanističnim vzdržkom“ prebere vsaj še Komunistični Manifest). Citiram: „Na razpravi sem med drugim rekel, da je Vstop v Marksistično filozofijo primerno branje za nas študente filozofije in nekatere druge navdušene (pod S. K.) (ali ni to Sterže najlepši primerek elitizma, da kljub temu, da je zate „čeprav ne za množice“, vendarle dober tudi takšen teoretičen marksizem. Ne, tebi gre, kot se zdi, samo za to, da se tiste „poprečne“ pusti v njihovi teoretični temi, kjer naj ne leta nobena dialektična sova, ampak naj se plazi samo tvoj in še katerega sopotnik — zdrav razum). In drugi stavek: „Avtorja pa sem vprašal ali se mu glede na DEJANSKE RAZMERE (pod S. K.) zdi smiselno spravljati ljudi v filozofijo in to utemeljeval s tem, kar sem od teh ljudi (avtor je samo eden op. S. K.) slišal sam — večkrat“. Tu bi rad pripomnil le to, da se ne smislim ustavljati ob takšnem meščanskem podtikanju, da naj bi ljudi spravljali v filozofijo, kajti tu se je konkretno šlo za ŠIRJE-NJE MARKSISTIČNE FILOZOFIJE med čimveč ljudi (temu Sterže se pravi RAZREDNO NARAVNANA INSINUACIJA). Toda bolj pomembno je tisto, kar Sterže omenja pod DEJANSKE RAZMERE, pa o njih zelo malo ve ali pa noče vedeti. Te DEJANSKE RAZMERE SO NA PODROČJU IZDAJANJA KNJIG NASLEDNJE: navajam izsledek iz Statističnega Letopisa SR Slovenije iz leta 1977, ki se nanaša na število izdanih knjig in višino njihove naklade, katerih diferenciacija je narejena glede na njihovo vsebino.

Podatki:

	Marksistično-leninistične knjige	teološko-religiozne knj.		
	število naslovov	višina naklade	št. naslovov	v. nakl.
1973	9	13.000	52	490.000
1974	6	8.000	75	462.000
1975	4	10.000	35	534.000

Ali ni ob teh podatkih dokončno jasno proti komu si na streži in pri kom se vdinjaš. Ali ni znotraj te dejanskosti najbolj konkretno prikazana tvoja vloga (saj to zahtevaš ali ne), vloga borca proti marksizmu, bolj točno, borca proti teoretičnemu, filozofičnemu marksizmu, brez katerega marksizem ne bi mogel biti bojujoča zavest proletariata. Ali ni v končni instanci tvoja pozicija objektivno pozicija kapitala?

Dodatek: Lenin je po oboroženi revoluciji zahteval, da se v SZ ustanovi čimveč Društev prijateljev dialektike (to pomeni več filozofije, več teorije). No, pa je, kot veste, kmalu po njegovi smrti, prišel na oblast namesto proletariata birokratski aparat, ki si je za eno prvih nalog zadal ukinitve teh društev, kar je takrat pomenilo, da je bilo konec s filozofijo, da je bilo konec z marksizmom. Zelo, zelo podobno ali ne Sterže?

DODATEK 2: Ker Sterže bere Marxa, njegova misel pa sili proti od njega, se mu dogajajo tudi takšne stvari, da zlonamerno citira Marxa in proglašajo svojo kritiko (z Marxovimi besedami) knjige Debenjaka kot kritiko RELIGIJE (ta je predmet Marxove obravnave). To stori celo tako, da drugi del citata „je zahteva njegove dejanske sreče“ vzame iz tretjega odstavka iste strani teksta (gl. str. 192), prvi del citata pa iz četrtega odstavka na isti strani. Temu se na kratko Sterže reče PREVARANTSTVO, lahko pa tudi: z Marxom delati kot s „crknjenim psom“. Poleg tega, da na ta način posiljuje Marxove tekste, si ne moreš kaj, da ne bi izpustil tudi širšega konteksta, se pravi kritike religije, kar pa nam daje zelo veliko misliti, če v razmišljanje vključimo tudi tvojo očitno nagnjenost do takšnih pozivov kot je tvoj zadnji stavek, kjer sprašuje človeka (glej kritiko Feuerbachovega abstraktnega človeka v taist. N. IDEOLOGIJI, ki jo navajaš, pa iz nje očitno nič ne izveš) kaj nam bo na ta ali oni način odgovoril.

Kirn Srečo

A black and white line drawing of a rooster standing on a pile of straw or hay. The rooster is facing left, with its head turned slightly towards the viewer. It has a large, ornate comb and wattle. A large 'X' is drawn over the entire illustration, crossing from the top left to the bottom right and from the top right to the bottom left.

V skladu z Zakonom o tisku zahtevam objavo spodnjega besedila. Tekst objavite v celoti in takšnega kot je.

...a kakšnega lektorja imate, mladi in neustrašni revolucionarni uredniki, ko se tega ne ve, da se slovensko piše „kurec“ in ne „kurac“? Kdaj pa kdaj pogleda tudi v Slovenski pravopis.

Kar smo napadali ni bilo neka, kar tako, temveč artikulacija točno določene zavesti, ki še vedno verjame, da je ženska vredna le treh „K“: Küche, Kinder, Kirche in včasih tudi četrtega: Kurec. In ta razbohotaena zelenjava se sonči po straneh naših časopisov in revij ali pa zraste kot prikrit plevel na tistih straneh, ki so namenjene t.i. satiri, ki se odreka vsaki pretenziji in stresa svoj samozadovoljni drek povsod, kjer je zaspalo budno oko revolucije. Nobel humor, nobena satira, ne more biti enostavno za „nič“, v sebi vedno pestuje neko naravnost na nekaj. Drugače je čarovništvo in če se imate za čarovnika, gospod P., potem vam prepustimo vso čmo magijo tega sveta in vse prevare s hitro desno roko in počasno levico, vendar ne bomo trpeli, da bi v svoj cirkus z reklamo preproščine potegnili tiste, ki naj bi nadaljevali z revolucijo proletariata. Morda se mi bo kdaj zdelo potrebno, da celo sam (ki nisem satirik in ne nepretenciozen) zapišem kako kritično dvostiše, potem bom imel pred očmi vedno tole: spev se bo ravnal na točno določen premet in se z njim kritično poigral. In to bo prav gotovo sproščujoči jezni smeh z nabojem revolucionarne prakse delavskega zazreda. Ne pa neka posledica starega fižola, ki daje samo smrad in zadreglo celo med tako olikanimi osebami, ki ne prenesejo besede Kurec drugače, kot v ženski vagini ali v lastni riti. Takšnih prdcev je naša zgodovina do vratu polna, vendar so med njimi tudi drugačni. Za tiste drugačne pa nam gre, zato bomo dosledno preprečevali prodajanje starega pedskega fižola, ki služi samo nasladni onaniji meščanskih ptičev. Če pa ste že prodali svoj pogrošni prigrižek tudi drugim jugoslovanskim časopisom, potem nam to samo potrjuje tezo, da je še dosti takih petelinov, ki imajo putke samo za dvoriščni kavs in se niso hoteli njihovi ptičji možgani nikoli dovolj zagrizeno vprašati, kakšna naj bo vloga žene v naši družbi, ki je v svojem prehodnem obdobju zelo daleč od Pariza, Londona, New Yorka in drugih metropol preležane in antikvarne meščanske filozofije. Takim ne mislimo postavljati v strašilo preoblečenega revolucionarja, ki naj varuje še svežo in komaj posejano njivo pred prhutajočimi letalci, takim hočemo postaviti pred oči ostrostrelca, ki na okopih revolucije brani izbojevano ozemlje in ptičkom strelja med očmi s kanonom pretekle in sedanje revolucionarne izkušnje za vizijo prihodnosti.

*Brez spoštovanja: odgovorni urednik
Srečo Zajc.*

NAJ ŽIVI PROLETARSKA REVOLUCIJA!

PRIMI DEL CITATA
DRUGI DEL CITATA

lenin

Znani izrek pravi: Če bi geometrijski aksiomi trčili v interese ljudi, bi jih ti gotovo skušali ovreči. Naravoslovne teorije, ki zadevajo ob stare teološke predsodke, so izzvale in še danes izzivajo najbolj divje spopade. Ni čudno, da Marxov nauk, ki rabi neposredno razsvetljevanju in organiziranju najnaprednejšega razreda moderne družbe, kaže naloge tega razreda in dokazuje — zaradi ekonomskega razvoja — nujno zamenjavo današnje družbene ureditve z novo, ni čudno, da si je moral ta nauk na svoji življenjski poti utreti vsak korak z bojem.

O buržoazni znanosti in filozofiji, ki ju predavajo uradni profesorji v uradnem duhu, da poneumljajo odraščajočo mladino imovitih razredov in da jo usmerjajo proti notranjemu in zunanemu sovražniku, ni vredno niti govoriti. Ta znanost ne mara niti slišati o marksizmu in pravi, da je ovržen in uničen; tako mladi znanstveniki, ki si z zavračanjem socializma ustvarjajo kariero, kot tudi sivolasi starci, zvesti varuhi najrazličnejših zastarelih „sistemov“, enako vneto napadajo Marxa. Rast marksizma, širjenje in utrjevanje njegovih idej v delavskem razredu vodi neogibno k vedno pogostejšim in ostrejšim buržoaznim napadom na marksizem, ki postaja po vsakem „uničenju“, ki ga izvede uradna znanost, vse močnejši, bolj prekaljen in bolj živ.

Toda celo med nauki, ki so povezani z bojem delavskega razreda in razširjeni pretežno med proletariatom, se marksizem še zdaleč ni takoj uveljavil. V prvih petdesetih letih svojega obstoja (od štiri-desetih let 19. stol. naprej) se je marksizem bojeval s teorijami, ki so mu bile v jedro sovražne. V prvi polovici 40. let sta Marx in Engels obračunala z radikalnimi mladohegeljanci, ki so bili na stališču filozofskega idealizma. Ob koncu 40. let je bil v ospredju boj na področju ekonomskih nauk — boj proti proudhonizmu.¹⁷ V petdesetih letih se je ta boj končal: kritika strank in nauk, ki so se pojavili v vihanem 1848. letu. V 60. letih prestopi boj s področja splošne teorije na področje, ki je neposrednemu delavskemu gibanju bližje: izgon bakuninizma iz internacionale.¹⁸ V začetku 70. let stopi za kratek čas v osredje proudhonist Mühlberger, ob koncu 70. let pa pozitivnost Dühring. Toda ne prvi ne drugi ni imel na proletariata nobenega vpliva. Marksizem že docela zmaguje nad vsemi drugimi ideologijami delavskega gibanja.

Proti 90. letom preteklega stoletja je bila ta zmaga v osnovnih potezah že končala. Celo v romanskih deželah, kjer so se prouidnostne tradicije ohranile najdlje, so delavske stranke svoj program in taktiko dejansko postavile na marksistični temelj. Mednarodna organizacija delavskega gibanja, ki je bila obnovljena v obliki občasnih internacionalnih kongresov, se je takoj in skoraj brez boja v vsem bistvenem postavila na osnovo marksizma. Ko pa je marksizem spodrinil vse, kolikor toliko celovite nauke, ki so mu bili sovražniki, so si začele tendence, ki so se izražale v teh naukih, iskati drugih poti. Oblike boja in razlogi zanj so se spremenili, boj pa se je nadaljeval. V drugem polstoletju obstoja marksizma (90. leta preteklega stoletja) se je začel spopad s sovražnimi strujami znotraj marksizma.

Nekdanji ortodokсни marksist Bernstein, ki je dal tej smeri 19 svoje ime, je nastopil z velikim pompom in je najbolj v celoti popravljaval Marxa, revidiral Marxa in tako dal najbolj celoten izraz revizionizmu. Celo v Rusiji, kjer se je nemarksistični socializem — pač zaradi ekonomske zaostalosti dežele, zaradi prevladovanja kmečkega prebivalstva, ki so ga kritikalni ostanki tlačanstva — uveljavljaj najdlje, celo v Rusiji ta nemarksistični socializem pred našimi očmi prerasča v revizionizem. Tako v agrarnem vprašanju (program nacionalizacije vse zemlje), kot tudi v splošnih programskih in taktičnih vprašanjih naši socialni narodniki s „popravki“ Marxa čedalje bolj nadomeščajo odmirajoče, odpadajoče ostanke starega, po svoje zaključenega in marksizmu v jedru sovražnega sistema.

Predmarksovski socializem je uničen. Boja ne nadaljuje več na svoji samostojni osnovi, ampak na splošnem temelju marksizma kot revizionizem. Poglejmo torej, kakšna je idejna vsebina revizionizma.

Na področju filozofije se je revizionizem vlačil na repu buržoazne profesorske „znanosti“. Profesorji so se vrnili „nazah h Kantu“ — revizionizem pa se je vlekel za neokantovci;²⁰ profesorji so ponavljali že tisočkrat izrečene popovske banalnosti zoper filozofski materializem — revizionisti so mrmrali z obzirnim smehljajem (dobesedno po najnovejšem učbeniku), da je materializem že zdavnaj „ovržen“; profesorji so ravnali s Heglom kot s „crknjenim psom“, ²¹ zaničljivo zmigovali z rameni nad dialektiko, čeprav so sami pridigali že tisočkrat slabši in vulgarnejši idealizem — revizionisti pa so lezli za njimi v močvirje filozofskega poplitvenja znanosti in pri tem „nadomestili“ „rafinirano“ (in revolucionarno) dialektiko z „enostavno“ (in mirno) „evolucijo“; profesorji so zaslužili svojo državno plačo s tem, da so prilagodili tako svoje idealistične kot svoje „kritične“ sisteme prevladujoči srednjeveški „filozofiji“ (t.j. teologiji) — revizionisti so se jim približevali ter se trudili, da bi napravili religijo za „privatno stvar“ v odnosu do stranke najnaprednejšega razreda, ne pa v odnosu do sodobne države.

Kakšen resnični razredni pomen so imeli taki „popravki“ Marxa, o tem ni potrebno govoriti, saj je stvar popolnoma jasna. Poudarjamo le to, da je bil Plehanov edini marksist v mednarodni socialni demokraciji, ki je s stališča doslednega dialektičnega materializma dal kritiko teh neverjetnih plehkosti, kakršne so ob

tem napleteničili revizionisti. To je treba poudariti še toliko bolj, ker danes nekateri hudo zmotno poskušajo pod zastavo kritike taktičnega oportunitizma Plehanova vtihotapiti staro in reakcionarno filozofsko navlako.

V zvezi s politično ekonomijo je treba predvsem pripomniti, da so bili na tem področju „popravki“ revizionistov veliko bolj vsestranski in izčrpni; na publiko so poskušali vplivati z „novim gradivom o gospodarskem razvoju“. Pravili so, da v kmetijstvu sploh ni koncentracije in da velika proizvodnja ne spodrija razdrobljenega kmetijstva, v trgovini ter industriji pa da se to dogaja izredno počasi. Pravili so, da so zdaj krize redkejšje in šibkejšje, trusti in karteli pa da bodo omogočili kapitalu, da krize docela odpravi. Pravili so, da je „teorija zloma“, h kateremu se razvija kapitalizem, nevdržna, češ da nastaja tendenca pojemanja in slabitve razrednih nasprotij. Končno so pravili, da ne bi škodilo, ko bi Marxovo vrednostno teorijo popravili po Böhmu-Bawerku.

Boj proti revizionistom v teh vprašanjih je prav tako poživil teoretično misel mednarodnega socializma, kot dvajset let pred tem Engelsova polemika proti Dühringu. Dokaze revizionistov so ocenili na temelju dejstev in števil. Dokazali so, da revizionisti sistematično olepšujejo današnjo drobno proizvodnjo. Tehnično in trgovsko premoč velike proizvodnje nad drobno proizvodnjo ne le v industriji, ampak tudi v kmetijstvu, dokazujejo neizpodbitni podatki. Toda v kmetijstvu je blagovna proizvodnja veliko slabše razvita, današnji statistiki in ekonomisti pa navadno ne znajo kaj prida izločiti posamezne panoge (včasih celo posamezne operacije) kmetijstva, ki kažejo progresivno vključevanje kmetijstva v menjavo svetovnega gospodarstva. Na razvalinah naturalnega gospodarstva se drobna proizvodnja ohranja z neizmernim poslabšanjem prehrane, s kronično lakoto, s podaljšanjem delovnega časa, s poslabšanjem kvalitete in reje goveje živine, skratka z istimi sredstvi, s katerimi se je ohranjala obrtna proizvodnja zoper kapitalistično manufakturo. Vsak napredek znanosti nujno in neusmiljeno spodkopava temelje drobne proizvodnje v kapitalistični družbi, naloga socialistične ekonomije pa je, da raziskuje ta proces v vseh njegovih oblikah, ki so pogosto zapletene in zamotane, dokazuje drobnemu proizvajalcu, da se v kapitalizmu ne bo mogel obdržati, da kmečko gospodarstvo v kapitalizmu nima nobene perspektive, da mora kmet nujno priti na stališče proletariata. V znanstvenem pogledu so revizionisti v tem vprašanju grešili zaradi površne poplositve enostransko izločenih dejstev, ki so jih obravnavali zunaj njihove povezanosti s celotno kapitalistično ureditvijo; politično pa so grešili v tem, da so nujno — hote ali nehoti — silili kmetu na stališče posestnika (t.j. na buržoazno stališče), namesto da bi ga usmerjali k revolucionarnemu proletariatu.

S teorijo kriz in poloma je bilo pri revizionistih še slabše. Samo najbolj kratkovidni ljudje — in to kaj kratek čas — so mogli pod vplivom nekajletnega industrijskega poleta in razcveta misliti na spreminjanje osnov Marxovega nauka. Resničnost je revizionistom zelo hitro pokazala, da se krize niso preživele: razcvetu je sledila kriza. Oblike, zaporedje, podobe posameznih kriz, so se spremenili, toda krize so ostale neogibni sestavni del kapitalistične ureditve. Karteli in trusti, ki so produkcijo združili, so hkrati vpričo vseh stopnjevali anarhijo v proizvodnji, negotovost življenjskega obstoja proletariata in pritisk kapitala ter tako nezaslišano zaostriili razredno protislovje. Da kapitalizem drvi v polom — tako s posameznimi političnimi in ekonomskimi krizami kot tudi s popolnim brodomlom celotne kapitalistične ureditve — so dokazali posebno nazorno in v posebno širokem obsegu prav najnovejši orjaški trusti. Nedavna finančna kriza v Ameriki, strašna zaostritev brezposelnosti v vsej Evropi, da o bližnji industrijski krizi, ki jo že kažejo številna znamenja, sploh ne govorimo, vse to je imelo za posledico, da so na vse nedavne revizionistične „teorije“ pozabili vsi in, kot se zdi, celo številni revizionisti sami. Pozabiti pa ne kaže izkušanj, ki jih je prinesla delavskemu razredu ta nestanovitnost inteligence.

O teoriji vrednosti moramo povedati le to, da revizionisti tu razen zelo nejasnih namigovanj in vzdihov v smislu Böhmu-Bawerka niso storili ničesar odločilnega in zato niso zapustili nobenega sledu v razvoju znanstvene misli.

Na političnem področju je revizionizem dejansko poskušal revidirati temelj marksizma, namreč nauk o razrednem boju. Politična svoboda, demokracija, splošna volilna pravica spodbikajo tla razrednemu boju — tako so nam govorili — in tako postaja neresnična stara teza „Komunističnega manifesta“, da so delavci brez domovine. V demokraciji ne smemo — saj vlada v njej „volja večine“ — gledati na državo kot na organ razrednega gospodstva in tudi ne zavračati povezanosti z napredno socialno reformistično buržoazijo proti reakcionarjem.

Nedvomno sestavljajo ti ugovori revizionistov v svoji celovitosti precej skladen sistem nazorov — namreč že dolgo znanih liberalno buržoaznih nazorov. Liberalci so vedno govorili, da buržoazni parlamentarizem odpravlja razrede in razredno delitev, kajti pravico glasovanja, pravico sodelovanja pri državnih zadevah imajo vsi državljani brez razlike. Vsa evropska zgodovina druge polovice 19. stoletja, vsa zgodovina ruske revolucije v začetku 20. stoletja popolnoma jasno dokazuje, kako nesmiselni so taki nazor. Ekonomske razlike v svobodi „demokatičnega“ kapitalizma ne slabijo,

ampak se stopnjujejo in zaostrejujejo. Parlamentarizem ne odpravlja, ampak odkriva bistvo najbolj demokratičnih buržoaznih republik kot organa razrednega zatiranja. Ko pomaga izobrazevati in organizirati neprimerno širše množice prebivalstva, kot so bile tiste, ki so prej aktivno sodelovale v političnem dogajanju, parlamentarizem ne pripravlja odprave kriz in političnih revolucij, ampak najhujšo zaostritev državljanske vojne v času teh revolucij. Pariški dogovor spomladi 1871. leta in ruski pozimi 1905. leta so kar moči j pokazali, kako neogibno nastane taka zaostritev. Francoska buržoazija se je brez najmanjšega obotavljanja sporazumela s splošno nacionalnim reformističnim liberalizmom na zahtovo in z liberalnim reformizmom (kadeti) v ruski revoluciji so prepričljivo pokazali, da ti sporazumi samo slabijo zavest množic, saj ne krepijo, ampak zmanjšujejo resnični pomen njihovega boja, ko povezujejo borbeno elemente s tistimi, ki so za boj najmanj sposobni, najbolj omahljivi in izdajalski. Francoski millerandizem, 22 najbolj široko zasnovanih poskus uporabljanja revizionistične politične taktike v širokem zares nacionalnem merilu, je podal takšno praktično oceno revizionizma, ki je proletariata vsega sveta ne bo nikoli pozabil.

Nujnost revizionizma pogojujejo prav njegove razredne korenine v današnji družbi. Revizionizem je mednarodni pojav. Za nobene kolikor toliko izkušenega in mislečega socialista ne more biti najmanjšega dvoma, da je odnos med ortodoksnimi in bernsteinovci v Nemčiji, med guesdisti in jauresisti (sedaj predvsem broussisti) v Franciji, 23 med socialdemokratsko federacijo in neodvisno delavsko stranko v Angliji, 24 med Brüknerjevo in Vanderveldjevo v Belgiji, med integralisti in reformisti v Italiji, 25 boljševeki in meščeviki v Rusiji povsod v bistvu enak, kljub silni različnosti nacionalnih razmer in zgodovinskih momentov v današnjem položaju vseh teh dežel. „Delitev“ znotraj današnjega mednarodnega socializma dejansko poteka v različnih deželah sveta že po eni liniji in tako potrjuje močan napredek v primeri s položajem pred 30. in 40. leti, ko so se v posameznih deželah v okviru enotnega internacionalnega socializma bojevale različne tendence. Tudi „revizionizem z leve“, ki se je zdaj pojavil v romanskih deželah kot „revolucionarni sindikalizem“²⁶, se prav tako prilagaja marksizmu, hkrati pa ga „popravlja“: Labriola v Italiji in Lagardelle v Franciji ki na vsakem koraku pozivata, da se je treba odvrniti od napadčarazumljenega Marxa in se vrniti k pravilno pojmovanemu Marxu.

Tu se ne moremo ustavljati in obravnavati ideološko vsebino tega revizionizma, ki se še zdaleč ni razvil tako kot oportunistični revizionizem, še ni internacionaliziran in ni še v nobeni državi skozi veliko bitko s kako socialistično stranko. Omejujejo se torej na prej opisani „revizionizem z desne“.

V čem se kaže njegova nujnost v kapitalistični družbi? Zakaj globlji kot razlike med nacionalnimi posebnostmi in razvojne stopnjami kapitalizma? Ker so v sleherni kapitalistični državi proletariata zmerom tudi široke plasti malomeščanstva, malih in sestnikov. Kapitalizem se je rodil in se stalno poraja iz drobne proizvodnje. Kapitalizem znova in znova nujno ustvarja celo vrsto „srednjih slojev“ (privesek tovarni, delo doma, male delavnice, so zaradi zahtev velike industrije, npr. industrije koles in avtomobilov, razkropljene po vsej državi itd.). Ti novi drobni proizvajalci spet prav tako nujno prehajajo v proletarske vrste. Popolnoma naravno je, da se drobnoburžoazni svetovni nazor vedno znova pojavlja v vrstah širokih delavskih strank. Popolnoma naravno je, da je tako in da bo tako tudi ostalo vse do nenadnega preokretov proletarske revolucije, saj bi bilo hudo zmotno misliti, da je za uresničljivost take revolucije potrebna „popolna“ proletarizacija večine prebivalstva. Tisto, kar danes pogosto doživljaj samo na ideološkem področju: prepis s teoretičnimi popravki Marxa, tisto, kar danes v praksi prihaja do izraza samo glede posameznih vprašanj delavskega gibanja, kot taktične razlike z revizionisti in cepitev na tej osnovi — vse to bo moral delavski razred vedno preživeti še v neprimerno večji razsežnosti, ko bo proletarska revolucija zaostriila vsa sporna vprašanja, osredotočila v nesoglasja na tistih točkah, ki najbolj neposredno odločajo, kaj se bodo vedle množice, ko bo prisilila proletariata, da v boju la sovražnika od prijatelja, da nezanesljive zaveznike zavrzeto, da bi mogel prizadejati sovražniku odločilne udarce.

Idejni boj revolucionarnega marksizma z revizionizmom pri koncu XIX. stoletja je samo uvod v velike revolucionarne bitke proletariata, ki kljub vsem omahovanjem in slabostim meščanstva stopa svoji popolni zmagi naproti.

^xGlej knjigo „Orisi filozofije marksizma“ Bogdanova, Bazarova in dr. Tu da bi se podrobneje spuščali v to knjigo. Zato se moram za zdaj omejiti na pojasnilo, da bom v kratkem pokazal v nekaj člankih ali v posebni broši, da vse, kar je v tekstu rečeno o neokantovskih revizionistih, v bistvu velja tudi za te „nove“ neohumistične in neoberkeleyanske revizioniste.

V. I. LENIN: MARKSIZEM IN REVIZIONIZEM I

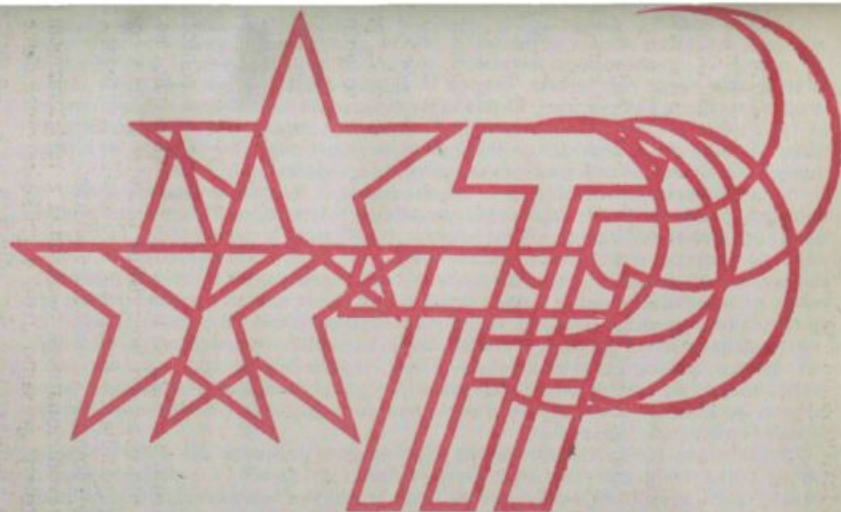
PRIPOMBE

17

Proudhonizem — neznanstveno, marksizmu sovražno gibanje drobnoburžoaznega socializma, imenovano po svojem ideologu, francoskem anarhistu Proudhonu. Ko je Proudhon kritiziral veliko kapitalistično lastnino z drobnoburžoaznih pozicij, je sanjal o tem, da bi ovekovečil drobno zasebno lastnino, zato je predlagal, da bi organizirali „narodno“ banko in „menjalno“ banko; ob njuni podpori naj bi menda delavci s svojimi sredstvi zmogli oskrbeti proizvodnjo, postati obrtniki in zagotoviti „pravično“ prodajo svojih izdelkov. Proudhon ni doumel zgodovinske vloge proletariata, zavračal je razredni boj, proletarsko revolucijo in diktaturo proletariata; z anarhističnih stališč je

zanikal nujnost države. Marx in Engels sta se dosledno borila zoper poskuse proudhonistov, da bi svoje nazore vsilili I. Internacionali. Marx je uničujoče skritiziral proudhonizem v svojem delu „Beda filozofije“. Odločni boj Marxa, Engelsa in njihovih privržencev s proudhonizmom v I. Internacionali se je končal s popolno zmago marksizma nad proudhonizmom. Lenin je označil proudhonizem „omejenostjo malomeščana in filistrstva“, ki ga ne more prevzeti stališče delavskega razreda. Proudhonistične ideje so na veliko izrabljali buržoazni „teoretiki“, ko so razlagali razredno sodelovanje.

marksizem in revizionizem

VIII. kongres ZKS

PREDLOG RESOLUCIJE ZA VIII. KONGRES ZK SLOVENIJE

V obdobju nepopolnih treh desetletij smo izoblikovali in uveljavili samoupravne odnose, kakršni ustrezajo razmeram in potrebam razvoja socializma v naši družbi. Našli smo odgovore na številna odprta temeljna vprašanja in dileme našega časa, v katerem postaja socializem svetovni proces. Izoblikovali smo družbenoekonomske in institucionalne rešitve, izmed katerih so se mnoge že uspešno uveljavile v neposredni praksi. Naša poglobljena moč je v sposobnosti za obvladovanje in premagovanje protislovij v materialnem in družbenem razvoju, v revolucionarni usmeritvi h konkretnemu osvoboditvi človeka. V tem je vir ustvarjalnosti in dinamičnosti našega delovnega človeka, naše družbe in njenih subjektivnih sil, ob katerih se razbijajo vsi poskusi onemogočanja in zaviranja tega razvoja. V tem je mobilizacijska, preobrazbena moč našega boja za nove družbene odnose. V praksi dokazujemo prednosti neposredne oblasti delovnih ljudi in odnosov socialistične samoupravne demokracije pred drugimi političnimi sistemi, ki temelje na monopolih lastnine in upravljanja, zaradi česar jih že dolgo pretresajo globlje ekonomske, družbene in moralne krize, značilne za sodobni svet. Socialistično samoupravljanje je z novo kakovostjo dohodkovnih odnosov odprlo nove razvojne procese na poti k družbeni osvoboditvi delovnega človeka. Ustvarilo je pogoje za razvoj in uveljavljanje kvalitetno novih demokratičnih in humanih odnosov med delavci v združenem delu oziroma med vsemi delovnimi ljudmi v družbi, ki se dejansko že uresničujejo v naši družbeni stvarnosti.

I.

Z uresničevanjem stališč in sklepov VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije in X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije ter ustave, ki so izraz kontinuirane revolucionarne preobrazbe družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov v naši družbi, posebej tudi jasne platforme, sprejete na 21. seji predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije in 29. seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, so delavski razred in delovni ljudje Socialistične republike Slovenije z zavzetostjo vseh socialističnih in samoupravnih sil storili pomemben korak naprej pri zagotavljanju odločujočega položaja in vloge v razvoju družbene skupnosti in uresničevanju svojih zgodovinskih in konkretnih interesov. Odstranili smo že mnoge elemente enostranskega ter ekonomske in družbeno škodljivega materialnega razvoja v preteklosti ter dosegli pomemben napredek pri razvijanju materialnih in duhovnih sil ter pri zmanjševanju razlik v družbenem in gospodarskem razvoju posameznih območij Slovenije.

Na tej podlagi smo uveljavili večjo solidarnost, zagotovili večjo socialno varnost delovnih ljudi, razširili možnosti osebnega in družbenega razvoja ter poglobili vsebino in dostopnost izobraževanja in kulturnega življenja. Uveljavljajo se procesi svobodne menjave dela delavcev iz materialne proizvodnje z delavci v družbenih dejavnostih. S tem smo začeli povezovati in združevati različna področja združenega dela v enoten sistem združenega dela in v njem z uveljavljanjem družbenih dejavnosti kot produkcijskih dejavnikov postopno premoščamo razlike med proizvodnjo in temi dejavnostmi.

Raziskovanje socialističnega samoupravnega družbenoekonomskega in političnega sistema, njegovo teoretično in idejno dograjevanje ter reševanje vprašanj nadaljnjega razvoja so tista področja raziskovalnega dela, ki jih lahko opravljamo le sami na temelju marksistične analize. Raziskovalne organizacije s področja družboslovja so še zlasti odgovorne za uveljavitev in razvoj marksistične misli, marksistične kritike in marksistične metodologije v raziskovanju družbenih procesov. Tako morajo biti teoretične raziskave, ki morajo postati še bolj izhodišče tudi vsakega empiričnega raziskovanja, zanesljivejša opora za praktične rešitve.

Komunisti se bomo še posebej zavzeli, da bo raziskovanje ter sintetični prikaz zgodovine delavskega gibanja in Zveze komunistov Jugoslavije, novejša zgodovine Slovencev ter raziskovanje kulturne dediščine našlo ustrezno mesto med raziskovalnimi nalogami v naslednjem obdobju.

33. Posebno pozornost moramo posvetiti kritičnosti pri vnašanju tujega znanja v našo družbeno in gospodarsko prakso

34. Sestavine vzgoje moramo uveljaviti že v predšolskem varstvu

Eden bistvenih pogojev za uspešno, učinkovito vključevanje otrok v vzgojnoizobraževalni sistem ter za njihovo usmerjanje v poklic je čim hitrejša odkrivanje njihovih nagnjenj in ustvarjalnih sposobnosti.

Zato si bomo prizadevali, da bodo vzgojnovarstvene organizacije razvijale vse oblike vzgojne dejavnosti za otroke, ki so deležni varstva, in tudi za vse ostale otroke v krajevni skupnosti. Njihovo preoblikovanje v centre za predšolsko vzgojo, ki bodo sposobni kar najhitreje vključiti vse otroke v vzgojne programe, je naloga, ki jo moramo uresničevati v povezavi z vsemi drugimi vzgojnimi dejavniki, predvsem s starši in ustreznimi društvi.

Malo šolo moramo bolj kot doslej povezati z vzgojno funkcijo osnovne šole ter jo še nadalje razvijati kot obliko izravnave vzgojnoizobraževalnih možnosti vseh otrok pred vstopom v osnovno šolanje.

35. Celodnevna osnovna šola naj vse bolj postaja prevladujoča oblika in metoda dela v osnovnem šolstvu ter pot k novim odnosom v vzgoji in izobraževanju

Osnovna šola mora dajati učencem temeljno splošno znanje za življenje, samoupravljanje in delo ter temelj za nepretrgano izobraževanje. Oblikovati mora delovne navade učencev in njihov odnos do dela ter jih z razvijanjem njihovih sposobnosti in nagnjenj usmerjati v poklicno izobraževanje. Programe osnovne šole je treba predvsem bogatiti s politehničnim izobraževanjem in vzgojo ter s temeljnimi marksističnimi, družbenoekonomskimi in drugimi humanističnimi znanji.

Bistvena sestavina pa morajo postati prostovoljne interesne dejavnosti. V njihovo izvajanje moramo vključiti najširši krog zunanjih sodelavcev, mentorjev iz organizacij združenega dela, društev in družbenih organizacij.

Celodnevna šola se je že doslej uveljavila kot oblika in metoda, ki zagotavlja uresničevanje teh ciljev. Zato si bomo komunisti prizadevali, da se bodo njene programske zasnove in takšni odnosi uresničevali tudi že v vseh obstoječih osnovnih šolah, ter za njeno sistemsko uveljavitev. Zveza komunistov poudarja, da je mogoče doseči premike v vsebinski zasnovi šol in pri bogatitvi njihove vsebine le s podružbljanjem vzgoje in izobraževanja ter z njihovo integracijo v življenje in delo krajevne skupnosti in preko razvitih in uveljavljenih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v enotah samoupravnih interesnih skupnosti za vzgojo in izobraževanje.

36. Sestavine izobraževanja za delo in z delom morajo zaživeti v vseh šolah, ki izobražujejo za poklice oziroma usposabljaajo za določena opravila in naloge v delovnih procesih

Še nadalje si moramo prizadevati za uveljavitev pravilnega pojmovanja izobraževanja za delo, ki obsega celoten proces vzgoje in izobraževanja po osnovni šoli na temelju izobraževalno-kadrovskih potreb združenega dela in splošnih družbenih potreb, ki so opredeljene.

Programska usmerjenost in vzgojnoizobraževalna praksa izobraževanja za delo morata izhajati z dela, zahtev poklica oziroma delovnih procesov, nalog in opravil iz samoupravne prakse in usposobljenosti delavcev za samoizobraževanje ter iz delovnih izkušenj, ki so si jih že pridobili. Izhajajoč iz tega pa moramo posvečati ustrezno pozornost uveljavljanju splošnega, humanističnega in drugega ekonomskega znanja, ki je potrebno za vsestranski razvoj proizvajalca in samoupravitelja ter širše uveljaviti proizvodno-tehnična znanja s politehnično usmeritvijo, proizvodno delo in druge oblike delovne prakse. To je treba še bolj organizirati in razvijati neposredno v organizacijah združenega dela.

izobraževanja za delo je treba takoj začeti z uvajanjem programskih zasnov usmerjenega izobraževanja zlasti v dosežanje poklicne šole ter v gimnazije. Zastavljena preosnova preoblikovanja gimnazij in preusmeritve le-teh so predvsem povezane z izobraževalno-kadrovskimi potrebami združenega dela ter odvisne od zahtevnosti posameznih poklicev oziroma delovnih nalog in opravil, ki zahtevajo širšo splošno izobraževalno šolo, ki pa je z delom programa vendarle že poklicno usmerjena.

37. Doseči celovit in povezan sistem izobraževanja za delo, ob delu in iz dela

Doseči moramo popolno programsko povezanost in usklajenost med srednjim ter visokim šolstvom in sicer s prilagajanjem visokošolskih programov izobraževanja programom predhodnih stopenj izobraževanja, kar mora bistveno prispevati tudi k skrajševanju šolanja. Za uspešno uresničitev te naloge se morajo zavzeti za akcijo ter se neposredno, s konkretnim delovanjem vključiti vanjo predvsem komunisti v visokem šolstvu.

Prizadevanja za celovit in povezan sistem izobraževanja pa moramo graditi tudi na zahtevi, da se mladi po pridobitvi prvega poklica oziroma strokovnega znanja za določena dela, naloge in opravila v delovnem procesu na temelju pridobljenega znanja praviloma vključujejo v delo ter se ponovno vračajo v izobraževalni proces iz dela oziroma vključujejo vanj ob delu z ustrezno pomočjo in dogovorom z organizacijo združenega dela. K njihovu uspešnemu vključevanju v izobraževalni proces pa mora prispevati bolj prožna organizacija izobraževanja in to, da je celotno vzgojnoizobraževalno delo bolj operto na predhodno znanje in delovne izkušnje.

38. Uveljavitev smotrov izobraževanja za delo terja ustvarjanje pogojev v organizacijah združenega dela

K hitrejši uveljavitvi smotrov izobraževanja za delo morajo z ustvarjanjem pogojev prispevati tudi vse organizacije združenega dela v materialni proizvodnji in družbenih dejavnostih. Med temi pogoji so najpomembnejši:

- samoupravno načrtovanje kadrovskih potreb kot sestavine razvojne politike;
- uveljavitev načrtne kadrovske politike;
- uveljavitev usmerjanja v izobraževanje v organizacijah združenega dela ter v vzgojnoizobraževalnih organizacijah;
- spremenjen sistem štipendiranja, ki mora v celoti izhajati iz kadrovskih potreb združenega dela in širših družbenih potreb ter predstavljati organsko sestavino sistema usmerjenega izobraževanja;
- uveljavitev meril o sprejemanju in pošiljanju v izobraževalni sistem;
- odprtost proizvodnih in drugih organizacij združenega dela ter pripravljenost sprejemati organizacijo nekaterih oblik izobraževanja, predvsem skrb za proizvodno-tehnično vzgojo in izobraževanje ter pogojev za proizvodno in drugo delovno prakso.

39. Oblikovanje in usklajevanje izobraževalnih potreb in interesov mora potekati v združenem delu in v posebnih izobraževalnih skupnostih

Izhodišče za uveljavitev družbenih ciljev preosnove vzgoje in izobraževanja je samoupravno družbeno planiranje izobraževalnih potreb in interesov v temeljnih organizacijah združenega dela ter v drugih oblikah združevanja dela in sredstev kot sestavine družbenoekonomskega razvoja. To mora postati temelj za razvijanje družbenoekonomskih odnosov, za vključevanje izobraževanja med dejavnike ustvarjanja in delitve dohodka ter za sodelovanje v samoupravnem sporazumevanju o izobraževalnih programih in v vrednotenju teh programov v procesu svobodne menjave dela prek samoupravnih interesnih skupnosti in v njih.

Komunisti si bomo še naprej prizadevali za hitrejšo dograjevanje sistema samoupravnih interesnih skupnosti, predvsem pa za oblikovanje enot posebnih izobraževalnih skupnosti, v katerih se morajo združevati delo in sredstva ter izobraževalno-kadrovski interesi za določene vzgojnoizobraževalne programe oziroma vzgojnoizobraževalne potrebe delavcev temeljnih in drugih organizacij združenega dela, uporabnikov in izvajalcev.

40. Združeno delo mora oblikovati strokovne svete za vzgojo in izobraževanje

Zavzemali se bomo za to, da bodo uporabniki in izvajalci vzgojnoizobraževalnih storitev oblikovali strokovne svete pri posebnih izobraževalnih skupnostih kot strokovne organe samoupravnega organiziranega združenega dela. Na podlagi ugotovljenih srednjeročnih in dolgoročnih vzgojnoizobraževalnih potreb delavcev v združenem delu naj predlagajo vsebino in trajanje vzgojnoizobraževalnih programov, razvoj mreže vzgojnoizobraževalnih delovnih organizacij in usmerjanje delavcev in učencev v smeri in vrste izobraževanja, ocenjujejo in predlagajo naj ukrepe za ustrezno kadrovsko zasedenost vzgojnoizobraževalnih delovnih organizacij ter za usposabljanje in izpopolnjevanje delavcev v vzgoji in izobraževanju. Prizadevali si bomo, da bodo pri delu strokovnih svetov sodelovali predvsem strokovnjaki iz izobraževalno-kadrovskih in razvojnih služb organizacij združenega dela, planskih služb, družbenopolitičnih skupnosti, posebnih in republiške izobraževalne skupnosti ter drugih strokovnih in upravnih organov za vzgojo in izobraževanje.

41. Kulturna politika mora biti usmerjena k temeljnim problemom delovnih ljudi in vse družbe

Rasti mora iz osvobodilnih in ustvarjalnih potreb, interesov ter prizadevanj delovnih ljudi. To bomo dosegli z njenim nadaljnjim podružbljanjem. Uveljavljati se mora kot nepogrešljiva sestavina življenja in razvoja sleherne organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in družbenopolitične skupnosti. V njih je treba zagotoviti nastajanje programov kulturnih potreb, razvoj ljubiteljske kulturno-umetniške tvornosti ter večanje odgovornosti za vsebino, obseg in kakovost svobodne menjave dela z delavci v kulturnih dejavnostih. Zato bo treba v prihodnje tudi ustrezno izpopolniti sistem samoupravnih interesnih skupnosti za kulturo, kakor tudi samoupravno organiziranost kulturnih ustanov.

Samoupravljanje kulturnih delavcev, ustanoviteljev in uporabnikov v dvodomo sestavljenih svetih kulturnih institucij, pa v občinskih in posebnih kulturnih skupnostih za področja kulturnih dejavnosti mora skupaj s temeljnimi skupnostmi in enotami ter republiško kulturno skupnostjo postati temeljna sila rasti, kakovosti kulturnega in umetniškega dela ter način za izenačevanje družbenoekonomskega položaja kulturnih delavcev z vsemi delavci v združenem delu, kakor tudi temelj za vse bolj kulturno in ustvarjalno življenje vseh delovnih ljudi in skladnejše vključevanje kulture v celotni razvoj Socialistične republike Slovenije.

Komunisti si bomo še posebej prizadevali za urejanje družbenoekonomskega položaja samostojnih umetnikov v kulturnih skupnostih in za njihovo delovno ter samoupravno povezovanje s kulturnimi in drugimi organizacijami, s katerimi trajno sodelujejo.

8. Delegatski sistem je temeljni prostor za delovanje zveze komunistov. To zahteva, da se bo zveza komunistov prek svojih voljenih delegatov, delegacij zveze komunistov in komunistov kot posameznikov ustvarjalno, organizirano in enakovredno vključevala v vse procese pri nastajanju odločitev — od pobude do izbire problemov, priprave in demokratičnega sprejemanja odločitev — in s tem uveljavljala svoj vpliv na javno odgovornost v skupščinskem sistemu. Komunisti — delegati morajo na temelju stališč, ki so oblikovana v zvezi komunistov po najširši demokratični razpravi v delegatski bazi in delegacijah, delovati v skupščinah in delegacijah z močjo znanja, opiranja na objektivno informacijo in z bojem zanjo, z upoštevanjem mnenj in stališč delavcev in občanov ipd.

Pri prenašanju tujih inovacij v naš družbeni prostor moramo poskrbeti za samoupravno programsko in strokovno usklajevanje nosilcev dolgoročnih poslovno-tehničnih povezav s tujino ter zagotoviti, da bodo upoštevani širši, dolgoročni razvojni interesi celotnega združenega dela.

V procese prenosa tehnologije moramo čimbolj vključiti domače raziskovalne zmogljivosti, v organizacijah združenega dela pa obstoječe znanje ter vse umske tehnološke zmogljivosti bolj izrabiti in usposobiti za izbor, prilagoditev, uvajanje ter nadaljnjo ustvarjalno uporabo in razvoj tujega znanja.

S podružbljanjem odnosov na področju vnašanja tujega znanja ter z večjim vključevanjem domačega znanja v te procese bomo preprečili uveljavljanje kratkoročnih podjetniških interesov, pa tudi tehnokratsko privatizacijo in razmerja, ter zagotavljali čim boljše možnosti za uporabo domačih možnosti razvoja.

30. Pospešiti proces samoupravnega organiziranja raziskovalne dejavnosti

Ko dograjujemo proces samoupravnega organiziranja raziskovalne dejavnosti, moramo uresničevati načelo, da zajema samoupravna organiziranost celotno raziskovalno dejavnost v družbi. V njej je treba izpeljati ne le izmenjavo, temveč predvsem združevanje dela, programov in sredstev. Prva svobodna menjava dela mora potekati med raziskovalci in uporabniki v samih raziskovalnih temeljnih organizacijah združenega dela. Ta menjava prav tako poteka v različnih oblikah njihovih medsebojnih povezav na temelju dohodkovnih odnosov in interesov, ki jih ima vsaka izmed teh temeljnih organizacij pri ustvarjanju dohodka.

V temeljnih raziskovalnih organizacijah se morata začeti prvo usklajevanje različnih interesov med različnimi uporabniki in diferenciacija problemov, ki so takšni, da jih je treba reševati v okviru občinskih in področnih raziskovalnih skupnosti. Tako bomo dobili podlago za opredeljevanje resnične vsebine dela občinskih in področnih raziskovalnih skupnosti, ki mora biti temelj za oblikovanje skupne politike raziskovalne dejavnosti.

Proces podružbljanja raziskovalnega dela zahteva, da raziskovalne projekte usmerjajo projektni sveti kot delovna in strokovnopolitična telesa, v katerih bodo enakopravno sodelovali raziskovalci in uporabniki.

Razvoj proizvajalnih sil in družbene delitve dela zahteva medsebojno interdisciplinarno povezavo tudi na področju raziskovanja. Potreba po medsebojnem sodelovanju terja tudi hitrejšo urejanje dohodkovnih odnosov med raziskovalnimi organizacijami ter preseganje obstoječe razdrobljenosti raziskovalne dejavnosti z združevanjem sorodnih organizacij, predvsem pa z delovnim povezovanjem, zlasti v okviru velikih raziskovalnih projektov in tudi v medrepubliških okvirih.

31. Raziskovalno dejavnost uveljaviti kot sestavino sklenjenih inovacijskih procesov

S povezavo vseh členov v inovacijski verigi moramo zagotavljati prenos raziskovalnih dosežkov v prakso, njihovo ustvarjalno uporabo, razvijanje, družbeno vrednotenje ter v dialektičnem odnosu teorije in prakse tudi stalno dopolnjevanje. Ustvariti moramo tako strukturo teoretičnih in praktičnih raziskav, ki bo omogočala, da bodo teoretične raziskave dolgoročen in trden temelj za hitrejšo uresničevanje praktičnih raziskav ter da bodo z njimi neločljivo povezane. Tako moramo preseči tradicionalno delitev raziskovalnega dela na razvojne, uporabne in temeljne raziskave ter uveljaviti delitev po merilih, ki upoštevajo družbenoekonomsko vlogo in namen raziskovalnega dela.

Splošni družbeni in samoupravljalški interes je, da postaneta novatorska in izumiteljska dejavnost, to je ustvarjalni odnos do dela, čimbolj množična in da se uveljavljata povsod, od posameznega delavca do organizacije združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti.

Eden izmed temeljnih splošnih pogojev za razvoj raziskovalne dejavnosti je tudi razvoj celovitega informacijsko-dokumentacijskega sistema.

Komunisti si bomo prizadevali za popularizacijo raziskovalnega dela ter za razvijanje ustvarjalnega vzdušja v vseh delovnih okoljih, zlasti pa med mladino.

V tem obdobju se je vnovič izpričala neogibnost samoupravnega sporazumevanja, s katerim delavci in delovni ljudje na podlagi svojih avtentičnih interesov in potreb, v medsebojni povezanosti, odvisnosti in odgovornosti oblikujejo in uresničujejo svoje neposredne, skupne in splošne družbene interese. Tako samostojno prevzemajo obveznosti, ki so s tem povezane, in medsebojno odgovornost za njihovo uresničevanje. Samoupravno sporazumevanje postaja tako trdna podlaga, na kateri se tako rekoč vsak dan, v akciji gradi enotnost pogledov na smeri in hitrost našega razvoja, kakor tudi na akcijske naloge, ki iz tega izvirajo.

V medkongresnem obdobju smo utrdili enotnost in enakopravnost narodov in narodnosti Jugoslavije ter zagotavljali ustvarjalno in enakopravno urejanje vprašanj skupnega življenja in razvoja. Pomembno smo prispevali k uveljavljanju Jugoslavije kot vse bolj trdne in nerazdružljive skupnosti, ki ima s svojim socialističnim samoupravnim razvojem, neodvisnostjo in neuvrščeno politiko vse pomembnejšo vlogo v svetu. Njen ugled in veljavo krepi zlasti doslednost in razredna trdnost pri graditvi nove družbe, zvestoba revolucionarnim izročilom in smotrom, odločno zoperstavljanje vsem oblikam prevlade, nasilja in pritiskov v mednarodnih odnosih ter splošna ljudska obrambna pripravljenost, trdoživ boj za mir in enakopravno sodelovanje med narodi kot edino možno pot prihodnosti, jasna usmeritev v konkretno izgrajevanje nove mednarodne ekonomske ureditve in politika odprtih meja z vsemi sosednjimi državami.

Socialistična republika Slovenija se je pomembno uveljavila kot država. Krepile so se njene institucije kot organizacije delavskega razreda, ki varujejo njegovo oblast, razvoj socialistične samoupravne demokracije in s tem podružbljanje politike oziroma preraščanje države, kar odpira in pospešuje procese osvobajanja človeka in njegovega dela.

II.

Sistem in razvojne smeri samoupravnih in demokratičnih družbenoekonomskih in političnih odnosov še niso mogle polno zaživeti v realnih družbenih odnosih oziroma v konkretni družbeni praksi. Razkorak med ustavnim družbenoekonomskim položajem delavca, delovnega človeka in občana ter možnostjo, da delavec s svojo samoupravno in politično organiziranostjo sam ustvari pogoje za njegovo praktično uresničevanje, vsekakor še obstaja. Soočeni smo s pojavi neodločnosti, omahovanja, oportunističnega čakanja in s podobnimi ovirami družbeni preobrazbi. Ponekod se pojavljajo zadržki in odpori zoper uveljavljanje nove kakovosti dohodkovnih odnosov, ki imajo svoj družbeni izvor v nerazumevanju in konservativnem odnosu do družbenih sprememb, ki bistveno posegajo v same temelje oblikovanja družbenoekonomske biti delavca, v njegov položaj in vlogo v združenem delu. So okolja, kjer se le počasi osvobajajo podložnosti že preseženim ekonomskim kategorijam, pravnim institutom in institucijam, raznim tehnorganizacijskim modelom in doktrinom, še posebej pa enostranskemu normativističnemu pristopu, ki zapostavlja družbenoekonomsko vsebino samoupravnih oblik in rešitev. Ni malo tudi takšnih, ki mislijo, da je za vse težave samoupravljanja krivo zgolj neznanje delavcev, pri tem pa ne vidijo ali nočejo videti pravih vzrokov zanj ter pogojev, ki so za krepitev družbene moči delavcev neogibno potrebni. To terja od organiziranih vodilnih subjektivnih sil družbe z zvezo komunistov na čelu, da se usposabljaajo za socialistično akcijo delavskih in ljudskih množic, za učinkovito demokratično razpletanje protislovij, v katerem bodo načine, oblike in sredstva idejnopolitičnega dela prilagajale vsakokratnim družbenim razmeram ter zahtevam in potrebam spreminjanja razmerja družbenih sil v prid silam socializma in napredka. Cilj sleherne družbene akcije subjektivnih sil mora biti bogatejša življenje ter uveljavljanje človeka kot vsestransko ustvarjalne osebnosti, to pa je tisto, zaradi česar moramo vedno znova — ob novih nalogah, problemih in dilemah — vzpostavljati in utrjevati enotnost delovnih ljudi in njihovih zavestnih socialističnih sil.

Nisem več zdržal
v meni je tlelo
v pesti skelelo
pa sem udaril

Kajuh

Za zvezo komunistov kot organizacijo, ki skupaj z delavskimi in ljudskimi množicami uresničuje zgodovinske interese delavskega razreda, je strateškega pomena, da članstvo in vodstva delujejo v družbenopolitičnih organizacijah, zlasti v socialistični zvezi delovnega ljudstva. Družbenopolitične organizacije bomo s svojim delom in prizadevanji utrjevali in razvijali kot posebne oblike interesnega organiziranja delovnih ljudi in občanov, ki se vanj povezujejo zato, da bi na temelju političnega programa razvoja družbe, ki ga je v temeljnih izhodiščih opredelila zveza komunistov, skupaj organizirano spreminjali družbenoekonomske odnose in politične razmere svojega življenja. Vodilna vloga zveze komunistov v družbenopolitičnih organizacijah se izraža s tem, da v njihovih programsko-političnih usmeritvah in delovanju ugotavlja, opredeljuje in uveljavlja zgodovinske in dolgoročne interese delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Zveza komunistov se zaveda, da svojo vodilno in združevalno vlogo lahko uresničuje le, če more svoja idejna in politična stališča spreminjati v stališča večine in s tem v materialno silo družbenega razvoja in napredka. Kot izredno pomemben del organiziranega subjektivnega dejavnika združuje socialistična zveza delovnega ljudstva na temelju programa boja za socializem in samoupravljanje ter neuvrščeno in neodvisno Jugoslavijo vse delovne ljudi in občane ter njihove organizirane socialistične sile, opredeljene za socialistično samoupravljanje.

Demokratični okvir socialistične zveze razširja zvezi komunistov prostor za povezovanje z drugimi subjektivnimi silami. V enotni edejenopolitični akciji znotraj socialistične zveze imajo komunisti možnost in dolžnost, da idejenopolitično usmerjajo njihovo delovanje.

Zveza komunistov se izreka, kot vedno doslej, za svobodo veroizpovedi, izhajajoč iz tega, da je religijski ali ateistični svetovni nazor zasebna stvar človeka in stvar njegove osebnosti. Hkrati se bo skupaj z množicami vernikov, ki so v veliki večini vključeni v razne oblike samoupravljanja in politično organizirani v socialistični zvezi, bojevala proti vsem zlorabam cerkve in vere ter njenemu spreminjanju v sredstvo protisocialističnih in protisamoupravnih sil.

9. Zato da bi te naloge uspešno uresničili, moramo utrjevati idejenopolitično in akcijsko enotnost zveze komunistov, ki jo predstavlja idejna zavest komunistov o delavsko-razredni vsebini ciljev in politike zveze komunistov ter o nujnosti njihovega doslednega in učinkovitega uresničevanja v družbeni praksi. Idejna in akcijska enotnost zveze komunistov temelji na ustvarjalnem uveljavljanju načela demokratičnega centralizma in na vse večjem uveljavljanju vsakega člana zveze komunistov, kot temeljnega nosilca politike, kakor tudi na tem, da osnovne organizacije zveze komunistov pravočasno in ob aktivnem sodelovanju članstva zavzemajo stališča o najpomembnejših vprašanjih, opredeljujejo naloge ter se bore za njihovo uresničevanje. Znotraj zveze komunistov moramo razvijati enotnost, ki bo izhajala iz razvite komunistične zavesti in prepričanja, utemeljenega z revolucionarno vsebino o akciji, kajti enotnost ustvarjajo le skupni pogledi na napredne in dolgoročne cilje skupnega boja za boljši jutrišnji dan delovnega človeka in za napredek socializma sploh.

Doseči moramo, da se bosta tok marksističnega znanstvenega in teoretičnega snovanja ter tok revolucionarne preobrazbe nenehno oplajala in povezovala med seboj; da bodo dosežki znanstvene misli marksizma sproti prehajali v zavest najširših množic, nosilcev stalnega revolucionarnega preoblikovanja naše družbe in da bodo potrebe revolucionarne akcije sproti postajale vsebina znanstvenega in raziskovalnega dela; da bo današnja kriza kapitalizma in meščanske civilizacije ter živa potreba človeštva po vzpostavitvi nove civilizacije še bolj kot doslej predmet naše marksistične znanosti in teoretskega usposabljanja; da se bomo tako bojevali tudi za novo kulturo in vrednote.

Na temelju ocene o tem, kako smo uresničevali stališča in sklepe VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije in X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki je opredeljena v poročilu za VIII. kongres Zveze komunistov Slovenije, sprejema Zveza komunistov Slovenije naslednje usmeritve ter neposredne idejne in politične naloge: 1. Pred nami je obdobje, v katerem moramo odločno nadaljevati družbeno preobrazbo. Temeljni namen in cilj sleherne družbene akcije komunistov in drugih subjektivnih sil mora biti ustvarjanje nove družbenoekonomske kakovosti v objektivnem položaju delavca v združenem delu, tako v proizvodnji in celotni družbeni reprodukciji kakor v vseh odnosih v družbi. Le tako bomo zagotavljali družbeno neodtujljivost pogojev in rezultatov dela od delavca v združenem delu kot temeljnega kamna njegove družbene osvoboditve. Tako bomo ustvarjali tudi družbenoekonomsko podlago, ki bo omogočala, da se bo delavcev prevladujoči vpliv razširil na vse odnose in vse sestavine odnosov v proizvodnji in celotni družbeni reprodukciji, s tem pa tudi v vsej družbi. Razviti moramo družbenoekonomsko motivacijo delavca v združenem delu kot tisti trdni in učinkoviti temelj, na katerem si bo delavec s produktivnejšim in intenzivnejšim delom ter ekonomsko učinkovitejšim gospodarjenjem s sredstvi družbene reprodukcije zagotavljal boljše osebne dohodke, celovitejše in bolj kakovostno zadovoljevanje svojih skupnih potreb, hkrati pa bo s tem zagotavljal trden in zanesljiv razvoj materialne podlage združenega dela. Pri tem je pomembno, da bo tudi dohodek delavcev, ki delajo v delovnih skupnostih skupnih služb ter v družbenih dejavnostih, zasnovan na njihovem prispevku k ustvarjanju družbenega dohodka in k povečevanju družbene produktivnosti dela. Enaka načela morajo veljati tudi v pokojninskem sistemu in socialni politiki, ob hkratnem razvijanju solidarnosti, ki prispeva k zagotavljanju socialne varnosti vseh delovnih ljudi in njihovih družin, torej tudi na tistih območjih, kjer bi glede na njihovo gospodarsko moč sicer zaostajali.

2. Doseženi rezultati v utrjevanju vloge in položaja delavca in pri uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu in celotni družbi terjajo nadaljnji razvoj, poglobljanje in izpopolnitev političnega sistema, v katerem bo delavec — samoupravno združen in povezan z drugimi delovnimi ljudmi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih — nosilec vseh odnosov in oblik socialistične samoupravne demokracije.

Delavčev odločanje z osebnim izjavljanjem je temelj sistema. Na njem gradimo in razvijamo delegatska razmerja kot samoupravni način upravljanja splošnih družbenih zadev. Cilj poglobljanja delegatskega sistema je najširša aktivizacija ljudskih množic v novih demokratičnih oblikah izražanja, usklajevanja in uresničevanja njihovih interesov. Za doseganje teh ciljev bomo aktivni pri dograjevanju in razvoju vseh institucij političnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Uresničevanje revolucionarnih nalog v razvoju političnega sistema pogojuje in zahteva bogatitev oblik delovanja zveze komunistov in drugih družbenopolitičnih organizacij na področju uresničevanja in razvoja vseh institucij političnega sistema. Zato moramo komunisti dograjevati oblike in metode svojega delovanja ter s tem zvezo komunistov kot celoto učinkoviteje vključiti v stalno akcijo za poglobljanje socialistične samoupravne demokracije. Tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah moramo komunisti z razvojem novih oblik demokratičnega izražanja in soočanja interesov zagotavljati uresničevanje njihove vloge v političnem sistemu.

V razreševanju konkretnih protislovij našega družbenega razvoja, v zapletenih procesih samoupravnega usklajevanja interesov, v boju za uveljavitev socialističnih samoupravnih odnosov v vseh celicah in na vseh področjih družbenega življenja, za vse bolj humano socialistično vsebino in kvaliteto družbenih odnosov dobiva — vzporedno z odmiranjem državno-administrativne regulative — vse večjo težo in pomen moralni faktor, socialistična moralna zavest in iz nje izhajajoča moralna praksa kot avtonomno, zavestno, v socialističnih normah in vrednotah utemeljeno obnašanje ljudi v socialistični samoupravni družbi. Ko se opredeljujemo proti abstraktnemu in neživiljenjskemu moralizmu, ki je največkrat samo fasada za nesocialistično ravnanje, hkrati poudarjamo, da brez razvite socialistične samoupravne moralne zavesti in njej ustrezajoče moralne prakse tudi ne more biti razvite socialistične samoupravne demokracije. Zato se bomo borili, da postane oblikovanje socialistične samoupravne moralne zavesti in prakse neločljiva sestavina vsega vzgojnoizobraževalnega procesa v naši družbi in vse pomembnejši dejavnik našega družbenega razvoja v celoti.

Zveza komunistov Slovenije bo tudi v prihodnje posvečala posebno pozornost uresničevanju ustavnega položaja italijanske in madžarske narodnosti in njihovih pripadnikov kot tudi pravic pripadnikov etničnih skupin. Podpirala bo vsestransko sodelovanje organizacij in skupnosti matičnega naroda z našimi izseljenci v tujini. Posebno skrb bo posvečala našim zdomcem, začasno zaposlenim v tujini, predvsem pa ustvarjanju možnosti za njihovo vrnitev v domovino.

7. Razvoj socialistične samoupravne demokracije in uveljavljanje odločilnega vpliva delavskega razreda ter delovnih ljudi na vse tokove družbene reprodukcije in samoupravljanja sta neposredno povezana z uveljavljanjem avantgardne vloge zveze komunistov kot zavestne organizirane ustvarjalne sile, ki deluje na temelju marksistične teorije družbenega razvoja in marksistične analize socialističnih prizadevanj v svetu ter teorije in prakse našega socialističnega samoupravnega razvoja.

Zveza komunistov mora v razviti socialistični samoupravni demokraciji kot avantgarda delovati tam, kjer se delavski razred v demokratičnih odnosih bojuje za uveljavljanje svoje vloge, za uresničitev svojih pravic in odgovornosti, da je nosilec oblasti in odločanja o pogojih in rezultatih dela. Ta boj poteka v krajevnih skupnostih, v združenem delu, delegacijah in skupščinah družbenopolitičnih ter interesnih skupnosti, v družbenopolitičnih in družbenih organizacijah ter društvih, to pa je tudi boj vseh drugih dejavnikov oblikovanja socialistične zavesti. Tu mora zveza komunistov z akcijo delavskih in ljudskih množic uveljaviti celoto interesov delavskega gibanja, ki vodijo v naših razmerah k osvoboditvi dela in človeka.

Zato je v boju množic za demokratično in učinkovito reševanje problemov potrebna najširša, dejavna vključenost članov zveze komunistov v delegatski sistem, v socialistično zvezo delovnega ljudstva in druge družbenopolitične organizacije ter v druge politične in samoupravne dejavnike družbe. Zveza komunistov lahko samo tako s kritičnim in ustvarjalnim delom uresniči svojo odgovornost za socialistično samoupravno smer družbenega razvoja.

Metode njenega delovanja morajo zagotoviti njen vpliv na vsebino odločitev, na vsakodnevno reševanje problemov delovnih ljudi in uveljavljanje ter usklajevanje njihovih interesov. Zato je nujno demokratično povezovanje in komuniciranje z vsemi organi in organizacijami samoupravnega političnega sistema. Organizacije zveze komunistov morajo v množici samoupravnih interesov vplivati na vsebino usklajevanja različnih interesov z vidika uveljavitve splošnih družbenih interesov in tako zagotoviti sklepe, ki bodo po svoji idejnopolitični naravi socialistični in napredni. Pri tem je pomembna celovita pot odločanja, kjer mora priti do veljave beseda vseh delovnih ljudi in njihova ustvarjalna pobuda. Odtod izvira tudi zahteva, da moramo v prihodnje v političnem delu posvetiti več pozornosti pripravam na odločitve in iskanju poti za njihovo uresničevanje. Skupni družbeni interes in demokratično ugotavljanje tega na slehernem področju v sistemu naše socialistične samoupravne demokracije mora za slehernega člana zveze komunistov, osnovno organizacijo in vodstvo zveze komunistov postati izhodišče za opredeljevanje strategije in smeri, pa tudi načinov in vsebine konkretnega delovanja. V prihodnje moramo pri delu odpraviti formalizem, verbalizem, forumsko sestankovanje in odločanje itd. Zveza komunistov se bo dosledno spopadala s pojavi, kot so ponavljanje razprav, neopredeljenost ciljev posameznih akcij, rokov in nosilcev uresničevanja. Za uspešnost akcije je pomembno tudi analiziranje in upoštevanje razmerja sil ter drugih pogojev, ki lahko bistveno vplivajo na potek uresničevanja stališč in sklepov.

42. Razmah kulturne vzgoje naj pospeši boj za kakovost kulturne proizvodnje in kritike

Usposobljenost delovnih ljudi in občanov za vrednotenje posameznih kulturnih programov in dosežkov mora izhajati iz sodobne in množične vzgoje ter izobraževanja. Kulturna vzgoja mora dobiti svoje mesto v vseh oblikah in stopnjah izobraževanja, še posebej pa v sredstvih informiranja, v dejavnosti organizacij Zveze kulturnih organizacij ter v vseh kulturnih institucijah. Tako mora postati tudi najbolj učinkovito sredstvo boja proti kiču, šundu in plaži. Komunisti moramo biti nosilci idejnega boja proti tistim, ki proizvajajo šund in kič zaradi komercialnih učinkov ter tako nekritično in na široko odpirajo vrata neokusu in nekulturi sploh.

Zveza komunistov pa še posebej opozarja na idejno spornost nekaterih prispevkov ter na nezadostno teoretsko izgrajenost marksističnih vrednostnih meril. Razviti moramo kritiko, v kateri bodo estetska in strokovna izhodišča zasidrana tudi v idejnih in širših družbenozgodovinskih vidikih, ter tako zgraditi alternativo ideološko „nevtralni“ kritiki.

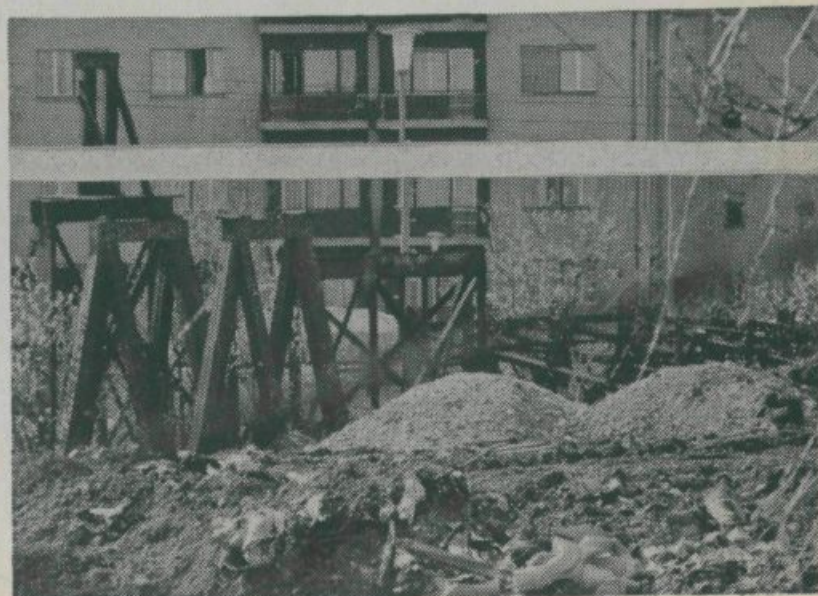
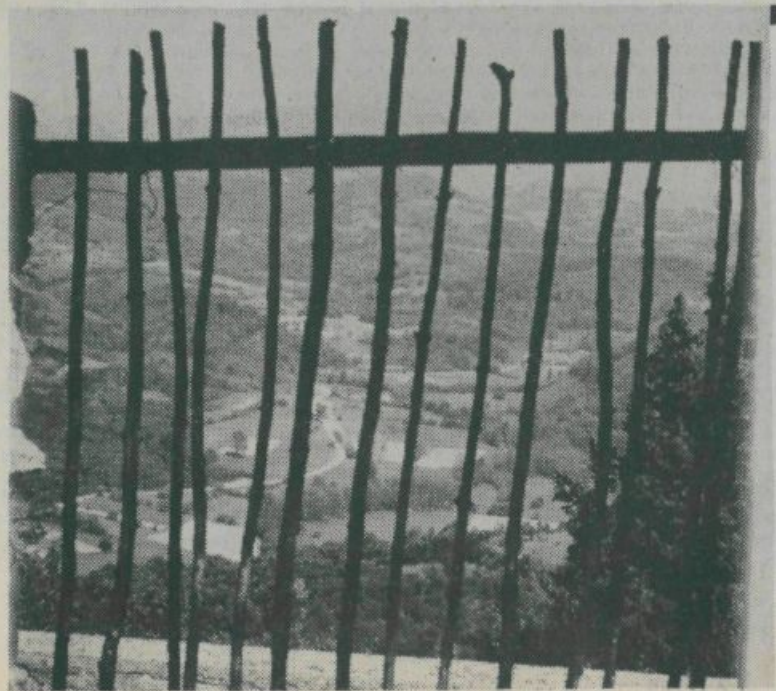
43. Zagotavljanje kadrov v kulturi mora prispevati k njeni širši uveljavitvi

V prizadevanja za razvoj kulture, ki bo zadostila kar največ kulturnim potrebam delovnih ljudi in vzbujala interes za njihovo aktivno prisotnost v kulturnem življenju, se mora vključiti čim več ustrezno usposobljenih kadrov. Zato bo zveza komunistov usmerila svoja prizadevanja tudi v vključevanje organizatorjev in animatorjev kulturnega življenja v temeljne organizacije združenega dela in v krajevne skupnosti ter v sodelovanje med profesionalnimi delavci v kulturi in nosilci amaterskega kulturnega življenja in dela.

Usposobitev zadostnega števila kadrov, ki se bodo ukvarjali s teoretičnimi vprašanji in raziskovanjem kulturnih dejavnosti, pa je predvsem naloga marksističnih centrov ter ustreznih visokošolskih organizacij.

44. Vsestransko prepletanje našega dela in življenja s kulturnimi vrednotami mora omogočati tudi ustrezna materialna podlaga

Prizadevali si bomo za širitev naložb v prostore za kulturno dejavnost v krajevnih skupnostih in občinskih središčih ter v objekte za kulturne institucije, ki so širšega pomena, kakor tudi za bolj skrbno vzdrževanje prostora za kulturo, ki ga že imamo. Še posebej se bomo zavzemali za izgradnjo knjižnic in drugih prostorov za kulturno in družbeno življenje v nastajajočih soseskah ter za adaptacije in gradnjo objektov, ki so nujni za sodobno varstvo in predstavitev naše kulturne dediščine.

45. Pospešiti moramo izmenjavo kulturnih dosežkov in vrednot

Ustvarjalna in poustvarjalna kultura ter umetniška dejavnost morajo svobodno in odgovorno izpovedovati resnico o človeku, še posebej tisto, ki so jo doživljali ali pa jo živijo ljudje v slovenskem družbenem oziroma kulturnem območju, da bi ga moralno in idejno spodbujala v vseh prizadevanjih za razvoj, utrjevanje in obrambo pridobitev socialističnega samoupravnega razvoja. Najvidnejše dosežke slovenske kulturne ustvarjalnosti moramo posredovati drugim narodom in narodnostim v Jugoslaviji in v svetu ter na temelju kakovosti uveljaviti in predstaviti našo kulturno tvornost. Zato si bomo prizadevali za hitrejši razvoj vseh kulturnih organizacij in umetniških skupin, ki dosegajo vrhunsko umetniško raven, in za širitev med-republiškega ter mednarodnega kulturnega sodelovanja.

Prelivanje nacionalnih kulturnih dosežkov in vrednot v svet in njihovo sprejemanje iz sveta mora tako upoštevati nujno kritičnost pri izbiri in predstavitvi vsega odbranega, kar vključujemo v kulturno menjavo, pri sprejemanju in posredovanju kulturnih dobrin in vrednot pa mora izhajati iz odprtosti naše dežele.

Zveza komunistov se bo zavzemala za oživetje in krepitev dejavnosti kulturnih in informativnih centrov v inozemstvu, pa tudi drugih dejavnikov, ki po naravi dela lahko pripomorejo k temu. Podpirala bo tudi sodelovanje kulturnih, založniških in drugih institucij z njihovimi partnerji v tujini, da bi svet čim bolje seznanili z ustvarjalnostjo narodov in narodnosti Jugoslavije na področju kulture, umetnosti in znanosti.

46. Povezovanje marksistične misli z družbeno in politično prakso

Bolj dosledno moramo uveljavljati spoznanje, da lahko temelji trajna moč akcije in praktično-političnega delovanja zveze komunistov le v povezavi z znanjem in osveščenostjo, s sposobnostjo teoretičnega analiziranja izkušenj in uresničevanja družbenih sprememb. Da bi dosegli te cilje, bo treba še bolj organizirano razvijati marksistično teoretično misel o tistih aktualnih problemih, ki so bistveni za družbeni razvoj ter z najustreznejšimi rešitvami presegati protislovja razvoja; zato bo treba še bolj organizirano skrbeti za širjenje marksistične misli med članstvom zveze komunistov in v družbi.

47. Utrjevanje marksizma v raziskovalni dejavnosti in vzgojnoizobraževalnih procesih

Prizadevati si moramo za večjo prisotnost marksistične misli v programih raziskovalnega dela, hkrati pa pospeševati vpliv in prisotnost marksistične teoretične misli v razvoju samoupravljanja in socialistične družbe sploh. Poiskati moramo ustrezne in poglobljene marksistične odgovore na vprašanja, ki jih odpira nemarksistična misel in se učinkovito zoperstaviti meščanski, pa tudi etatistični ideologiji. Še naprej moramo posebej skrbeti za prisotnost marksističnih idejnih izhodišč v vzgojno-izobraževalnih procesih, v kulturi, v umetniški kritiki. V prihodnje je treba predvsem zagotavljati marksistično zasnovanost učnih programov visokošolskih delovnih organizacij; marksizem naj dobi večjo vlogo tudi v podiplomskih študijih, tako v družboslovnih kot v naravoslovnih, tehničnih in medicinskih. Večjo pozornost bo treba posvečati tudi marksistični zasnovanosti in še posebej pedagoški izvedbi občin marksističnih predmetov v osnovnih in srednjih šolah.

4. Komunisti se zavzemamo za pospešen, skladnejši in bolj uravnotežen ekonomski, socialni in prostorski razvoj na temelju povečanja produktivnosti dela in uveljavljanja drugih dejavnikov razvoja. To je pogoj za nenehno rast dohodka in temelj za širše in boljše zadovoljevanje delovnih ter življenjskih potreb in interesov delavcev, delovnih ljudi in občanov ter za razvijanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

S stalnim prizadevanjem za boljše gospodarjenje, za medsebojno dohodkovno povezovanje organizacij z drugimi in njihovo skupno načrtovanje moramo ustvarjati vse pogoje za dosledno uresničitev sprejetih ciljev in nalog družbenega razvoja v tem srednjeročnem obdobju. Posebno pozornost moramo posvetiti uresničevanju prednostnih nalog in ciljev razvoja, posebej tistih, pri katerih ne dosegamo zadovoljivih rezultatov.

Pravočasno moramo začeti z oblikovanjem nalog in ciljev družbenega ter gospodarskega razvoja za naslednje srednjeročno obdobje. Z novo kakovostjo v uveljavljanju samoupravnega družbenega planiranja moramo zagotoviti nadaljnji gospodarski, socialni in prostorski razvoj v tem obdobju v pogojih večje medsebojne potrebnosti pri uresničevanju vseh interesov in ciljev naših delavcev in delovnih ljudi ob povečani skrbi za ohranjanje in razvijanje vseh prvin zdravega življenjskega okolja.

Te cilje moramo doseči predvsem na temelju večjega ustvarjenega dohodka, doseženega s povečano produktivnostjo dela, z nadaljnjim prizadevanjem za pospešeni razvoj proizvodnje energije, hrane in prometne infrastrukture, z zagotavljanjem potrebnih surovin na dolgoročnih in ekonomsko smotnih temeljih, z modernizacijo in prestrukturiranjem predelovalne industrije ter načrtnim zaposlovanjem, vse v čim bolj uravnoteženih odnosih ponudbe in povpraševanja in stabilnejših pogojih gospodarjenja ter v načrtno usmerjenih in obvladovanih ekonomskih odnosih s tujino, posebej s poglobljanjem gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju ter s krepitvijo lastne odgovornosti za izboljšanje plačilnega in devizno-bilančnega položaja Slovenije v Jugoslaviji.

5. V procesih samoupravnega preoblikovanja združenega dela težimo k celovitejši uveljavitvi raziskovalne dejavnosti, kulture in izobraževanja kot pomembnih dejavnikov in nenadomestljivih pogojev za razvoj proizvodnih sil in s tem socialističnih samoupravnih odnosov. Pri tem je doslednejše vključevanje raziskovalnih, izobraževalnih in kulturnih dejavnosti v razvojne načrte organizacij združenega dela eden od pogojev za uveljavljanje novih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov ter za vpliv delavcev na vsebino in družbeno angažiranost raziskovalnega in znanstvenega dela ter kulturnih dejavnosti. Preosnova vzgoje in izobraževanja v izobraževanje za delo, z delom ob delu in iz dela ter procesi podružbljanja kulturnih in raziskovalnih dejavnosti ostajajo tudi v prihodnje najpomembnejša področja boja za samoupravno preoblikovanje družbe, za socialistično samoupravno osveščenost delovnih ljudi ter za celovito uveljavljanje delavcev v združenem delu pri obvladovanju tokov družbene reprodukcije in pri izvrševanju njihove oblasti.

6. Na temeljih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov bomo krepili in utrjevali vlogo in položaj Slovenije v Jugoslaviji in v svetu. Prizadevali si bomo, da bo Socialistična republika Slovenija skupaj z drugimi republikami in avtonomnimi pokrajinama ustvarjalno in enakopravno razvijala in bogatila prakso reševanja vprašanj skupnega pomena. S tem bo konkretno prispevala h krepitvi in utrjevanju enakopravnosti naših narodov in narodnosti ter h krepitvi njihove polne odgovornosti tako za lasten razvoj in nacionalno uveljavitev kot tudi za napredek celotne jugoslovanske skupnosti in v tem okviru še posebej tudi za razvoj manj razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo.

Prizadevali si bomo za aktivno udeležbo in ustvarjalen prispevek vseh samoupravnih in družbenopolitičnih dejavnikov ter Socialistične republike Slovenije kot celote pri določanju in uresničevanju jugoslovanske zunanje politike ter pri obravnavanju aktualnih problemov s področja naših mednarodnih odnosov.

Zveza komunistov Slovenije bo skladno s privrženostjo Jugoslavije načelom neuvrščene politike spodbujala praktično povezovanje in sodelovanje vseh samoupravnih in družbenih organov z neuvrščenimi in drugimi deželami v razvoju. To usmeritev bomo uresničevali ne le s povečanjem obsega sodelovanja, temveč predvsem z utrjevanjem njegovih dolgoročnih temeljev, z uveljavljanjem višje kakovosti tega sodelovanja na ključnih področjih gospodarskega in duhovnega življenja.

Zveza komunistov bo tudi v prihodnje krepila stike s tistimi naprednimi silami v svetu, ki se bojujejo za prodiranje idej in prakse socializma, za pravičnejše in enakopravnejše mednarodne ekonomske in politične odnose, zoper podrejanje in nadvlado ter za krepitev samostojnosti in neodvisnosti držav in narodov. Skladno s načeli krepitve sodelovanja in varnosti v Evropi ter v svetu bomo tudi v prihodnje spodbujali razvoj dobrih sosedstvenih odnosov, kot njihovo pomembno prvo pa tudi obmejno sodelovanje. Hkrati bomo vsestransko podpirali prizadevanja naših manjšin v sosednjih državah za uveljavitev njihovih pravic in za zagotovitev pogojev za obstoj in nemoten razvoj. Zato da bi krepili njihovo gospodarstvo ter utrjevali samostojnost in vsestransko nacionalno uveljavljanje in kulturno življenje, bo zveza komunistov spodbujala sodelovanje z organizacijami in nosilci organizirane dejavnosti naših manjšin. Sodelovali bomo z naprednimi silami v državah, kjer živijo manjšine in podpirali njihove napore za uveljavitev demokratičnih in naprednih družbenih odnosov.

48. Izdajanje in populariziranje marksistične literature

Zavzemamo se za takšno strukturo članstva in vodstev zveze komunistov ter za takšno politiko sprejemanja, ki bo krepila razredno usmeritev in revolucionarno učinkovitost zveze komunistov. Pri ocenjevanju razredne pripadnosti moramo izhajati iz konkretnega položaja delovnega človeka v proizvodnih odnosih oziroma pri razpolaganju s pogoji, sredstvi in sadovi dela.

V načrtovanju ciljev in smeri socialističnega razvoja ter v akcijah za uresničevanje teh ciljev je marksistična teorija nepogrešljivo vodilo Zveze komunistov Slovenije. Na njej gradi Zveza komunistov Slovenije svojo analizo današnjih protislovij razvoja in išče pot za njihovo praktično usmeritev in svoj pogled v jutrišnji dan.

Negovati moramo razvoj znanstvene razprave in kritike ter se bojevati za obravnavo temeljnih problemov znanosti in njene družbene funkcije. V zvezi komunistov bomo skrbeli za akcijsko usposabljanje članstva tudi z ustreznim študijem marksistične misli, razvijali bomo sistem idejnega in ideološkega dela ter si prizadevali za poglobljanje marksistične vsebine v sistemu vzgoje in izobraževanja na vseh stopnjah.

3. Učinkovita obramba in varovanje socialističnih samoupravnih pridobitev sta neločljivo povezani z razvojem družbenoekonomskih in političnih odnosov. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita sta jamstvo in sestavina uveljavljanja in varovanja socialistične samoupravne demokracije in družbenopolitičnega sistema. Uresničevati ju moramo tako, da bodo njuni nosilci dosledno delovni ljudje in občani, organizirano povezani v samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in društvih. V družbeno samozaščito in obrambne priprave moramo vključiti delovne ljudi in občane v sleherni vasi, zaselku, krajevni skupnosti, organizaciji združenega dela in ustanovi. To mora biti stalna naloga družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in društev ter zlasti organizacij in vodstev zveze komunistov, ki je odgovorna za politično dejavnost in celotno aktivnost na tem področju.

Družbena samozaščita in splošna ljudska obramba morata postati množično ljudsko gibanje, ki bo z močjo zavestno organiziranih ter za zaščito in obrambo usposobljenih delovnih ljudi in občanov učinkovita obramba in zaščita našega razvoja. Njena vsebina mora izhajati iz temeljev in vrednot socialistične samoupravne ureditve, v kateri delovni ljudje in občani neposredno odločajo o delovnih in življenjskih pogojih in rezultatih svojega dela ter jih tudi branijo in varujejo.

Posebno pozornost bomo namenjali izdajanju marksističnih klasikov in pomembnih sodobnih marksističnih teoretičnih del, posebej še pripravljanju in izdajanju izvirnih slovenskih in jugoslovenskih besedil. Ena izmed prednostnih nalog je priprava slovenske temeljne izdaje del Marxa in Engelsa ter temeljna izdaja Leninovih del.

Bolj si moramo prizadevati za širjenje in popularizacijo marksistične teoretične misli na poljudnoznanstveni ravni. Z uvodnimi študijami, ki spremljajo ta teoretična dela, je treba predstaviti njihovo aktualnost za reševanje konkretnih družbenih problemov, za mobilizacijo subjektivnih nosilcev družbenega razvoja, za praktično uporabo teoretičnih spoznanj. Zato je še toliko pomembnejše ustanavljanje marksističnih oddelkov v knjižnicah; ti naj postopoma prerastejo v študijske centre, katerih programi so tesno povezani z aktualno družbeno problematiko v ožjem pa tudi širšem družbenem okolju.

49. Marksistično izobraževanje in idejno usposabljanje

Razvijati je treba marksistične centre v regijah, občinah, visokošolskih delovnih organizacijah, v šolah in v organizacijah združenega dela. Ti centri morajo postati kakovostno nova oblika boja zveze komunistov in socialističnih sil za ustvarjalno razvijanje in uveljavljanje marksistične teorije na vseh področjih družbenega življenja za čimbolj ustvarjalno vključevanje marksistične teorije v družbenoekonomsko in družbenopolitično prakso. Poiskati morajo takšne oblike dela, ki usmerjajo teoretično znanje in energijo članov zveze komunistov ter najširšega kroga delavcev, mladine in občanov v reševanje problemov družbenega razvoja v okoljih, v katerih delajo.

Več pozornosti je treba posvetiti delu z mladino in njenemu marksističnemu izobraževanju; tu so možnosti, predvsem pa potrebe, še zelo velike. Prav tako moramo obširneje razpravljati o aktualnih, družbenih in političnih vprašanjih, ki terjajo teoretične osmislitve, organizirati razprave ob izidih novih marksističnih del in ob konkretnih družbenopolitičnih akcijah zveze komunistov.

50. Podružbljanje telesne kulture s poglobljanjem dejanskih samoupravnih odnosov bo največje zagotovilo, da bo telesna kultura postajala vse bolj uresničljiva pravica in tudi dolžnost vseh ljudi

S podružbljanjem telesne kulture moramo doseči večjo stopnjo organiziranosti telesnokulturnega delovanja in vpliv združenega dela in družbenopolitičnih organizacij na vse oblike tega dela.

Komunisti v telesnokulturni skupnosti in telesnokulturnih organizacijah se bomo borili za dosledno uveljavljanje samoupravnih odnosov v telesni kulturi, pri čemer morajo imeti osrednjo vlogo aktivni udeleženci. Tako bo v največji meri uveljavljena tudi posebej pomembna vzgojna funkcija telesne kulture. Za uresničevanje družbenopolitične in samoupravne sprejete usmeritve nadaljnjega razvoja telesne kulture je potrebno zagotoviti tako strokovne in kadrovske pogoje kot tudi materialna sredstva in objekte. Možnost za ukvarjanje z raznoterimi oblikami telesnokulturne dejavnosti mora imeti najširši krog ljudi. Prav množičnost v telesni kulturi je temeljno merilo za ocenjevanje primernosti in uspešnosti telesnokulturne politike in akcije.

Vsem tistim, ki hočejo in zmorejo, moramo zagotoviti možnosti, da ustvarijo vrhunske dosežke v telesni kulturi. Pri tem pa moramo zagotoviti, da bo tudi vrhunski šport del samoupravne, socialistične telesne kulture.

Bakunizem – gibanje, imenovano po M. A. Bakuninu, ideologu anarhizma in zagrozenemu sovražniku marksizma in znanstvenega socializma. Bakunisti so se vztrajno borili proti marksistični teoriji in taktiki delavskega gibanja. Temeljna postavka bakunizma je zanikanje vsakršne države, tudi diktature proletariata, nerazumevanje svetovno-zgodovinske vloge proletariata. Bakunin je spravljal na dan ideje „izravnave“ razredov, združitve „svobodnih asociacij“ od spodaj. Tajna revolucionarna družba, sestavljena iz „uglednih“ osebnosti, bi morala po prepričanju bakunistov voditi ljudske upore, ki se nemudoma dogajajo. Tako so bakunisti domnevali, da so se kmetje v Rusiji takoj pripravljene vzdigniti v upor. Njihova taktika zarotništva, takojšnjih uporov in terorizma je bila pustolovska ter sovražna marksističnemu nauku o vstaji. Bakunizem je blizu prudenizmu – drobnoburžoaznemu gibanju, ki odseva ideologijo drobnega obubožanega lastnika. Eden izmed predstavnikov bakunistov v Rusiji je bil S. G. Nečajev, ki je vzdrževal tesne vezi z Bakuninom, živčim v tujini. Program zarotniške družbe so predstavili v „Revolucionarnem katekizmu“. Leta 1869 si je Nečajev prizadeval, da bi v Rusiji ustanovil ozko zarotniško organizacijo „Ljudska sodba“. Posrečilo pa se mu je organizirati samo nekaj krožkov v Moskvi. „Ljudska sodba“ je bila kmalu razkrinkana in jo je carska vlada leta 1869 razbila.

Bakunin si je prizadeval prodreti v I. Internacionalo in je terjaj, naj ga sprejmejo skupaj z organizacijo „Aliansa socialistične demokracije“, ki jo je ustanovil l. 1868 in ki je vključevala skrivno bakunistično zvezo. Ne glede na sklep generalnega sveta Internacionalne o razpustitvi „Alianse“ se je Bakunin samo formalno pokoril tej odločitvi, obdržal svojo skrivno organizacijo in jo spravljal v Internacionalo pod krinko ženevske sekcije Internacionalne, ki je ohranila ime „Aliansa“.

Bakunin si je postavil za cilj, da osvoji generalni svet in je začel boj proti Marxu, pri tem pa ga niso motila nikakršna sredstva. Marx in Engels sta poudarjala, da „Aliansa“ za doseg svojih ciljev ni odstopala „od nikakršnih sredstev, tudi od izdajstva ne; laž, klevetanje, zastraševanje, zahrbitno napadanje – vse to je bilo zanjo enako značilno“ (K. Marx in F. Engels, Dela, 2. izdaja, 18. zvezek, str. 329). Zaradi svoje razdiralne dejavnosti sta bila voditelja anarhizma Bakunin in Guillome izključena iz I. Internacionalne na haškem kongresu leta 1872. Marx in Engels sta ostro obsodila teorijo in taktiko bakunistov. V. I. Lenin je označil bakunizem za svetovni nazor „drobnega buržuja, ki je obupal nad svojo rešitvijo“ (Dela, 4. izdaja, 18. zvezek, str. 11). Bakunizem je bil eden izmed idejnih vrelcev narodništva. O Bakuninu in bakunistih glej dela K. Marxa in F. Engelsa „Aliansa socialistične demokracije in mednarodno tovarštvo delavcev“ (1873), F. Engelsa „Bakunisti v akciji“ (1873), „Emigrant-ska literatura“ (1875), pa tudi delo V. I. Lenina „O začasni revolucionarni vladi“ (1905) in druga.

Gre za bernsteinovstvo, oportunistično, marksizmu sovražno gibanje v mednarodni socialni demokraciji, ki se je rodilo konec XIX. stoletja v Nemčiji in se imenuje po E. Bernsteinu, najbolj odkritem nosilcu revizionizma.

V letih 1896–1898 je Bernstein objavil v teoretičnem glasilu nemške socialne demokracije, v reviji „Die Neue Zeit“ („Novi čas“) niz član- kov „Problemi socializma“, v katerih je revidiral filozofske, ekonomske in politične temelje revolucionarnega marksizma. „Zanikana je bila možnost znanstveno utemeljiti socializem in dokazati s stališča materialističnega pojmovanja zgodovine njegovo nujnost in neizogibnost; zanikano je bilo dejstvo rastoče revščine, proletariacije in zaostritve kapitalističnih protislovij; rečeno je bilo, da je premalo utemeljen pojem o „končnem cilju“ in brezpogojno je bila zavrnjena ideja diktature proletariata; zanikano je bilo načelno nasprotje med liberalizmom in socializmom; zanikana je bila teorija razrednega boja.“ (V. I. Lenin, Dela, 5. izdaja, 6. zvezek, str. 7). Bernsteinovci so želeli z revizijo marksizma spremeniti socialno demokracijo iz partije socialne revolucije v partijo socialnih reform. Levičarji nemške socialne demokracije so začeli na straneh svojih časnikov boj zoper Bernsteina. Desno, oportunistično krilo, je stopilo v obrambo bernsteinovstva. Centralni komite je bil do bernsteinovstva spravljen in se mu ni postavil po robu. V reviji „Die Neue Zeit“ je sprožil polemiko v zvezi z Bernsteinovimi članki julija 1898 G. V. Plehanov s spisom „Bernstein in materializem“, ki je bil naperjen zoper revizionizem.

Leta 1899 so izšli Bernsteinovi članki v posebni knjigi z naslovom „Predpostavka socializma in naloge socialne demokracije“.

Na kongresih nemške socialnodemokratske partije v Stuttgartu (oktober 1898), Hannoveru (oktober 1899) in Lübecku (september 1901) so bernsteinovstvo obsodili, toda zavoljo spravičnega stališča večine voditeljev se partija ni ogradila od Bernsteina. Bernsteinovci so se

naprej odkrito razglasili revizionistične ideje v reviji „Sozialistische Monatshefte“ („Socialistični mesečnik“) ter v partijskih organizacijah.

Bernsteinovstvo je bilo deležno podpore pri oportunističnih dejavnostih drugih partij II. Internacionalne. V Rusiji so bersteinovske teorije podprli „legalni marksisti“ in „ekonomisti“. Carska cenzura je spregledala tri izdaje Bernsteinove knjige, prevedene v ruščino, načelnik moskovskega varnostnega odseka Zubatov pa jo je uvrstil med tiste knjige, ki so jih priporočali delavcem v branje.

Samo ruski revolucionarni marksisti – boljševiki na čelu z Leninom so se odločno in dosledno borili zoper bernsteinovstvo in njegove zagovornike. Lenin je že leta 1899 nastopil zoper bernsteinovstvo v „Protestu ruskih socialnih demokratov“ in v članku „Naš program“, vsestransko kritiko je doživelo bernsteinovstvo v Leninovi knjigi „Kaj delati?“ in v njegovih člankih „Marksizem in revizionizem“, „Nesoglasja v evropskem delavskem gibanju“ (glej Dela, 5. izdaja, 4. zvezek, str. 163–176, 182–186; 6. zvezek, str. 1–192; pričujoči zvezek, str. 15–26; 4. izdaja, 16. zvezek, str. 317–322) in drugih.

Neokantovci – predstavniki reakcionarne smeri v buržoazni filozofiji, ki je nastala sredi XIX. stoletja v Nemčiji. Neokantovci so obnavljali najbolj nazadnjaške, idealistične nazore Kantove filozofije in zavracali elemente materializma, ki so bili v njej. Pod geslom „Nazaj h Kantu“ so neokantovci pridigali prerod kantovskega idealizma in se borili zoper dialektični in zgodovinski materializem. F. Engels je v svoji knjigi „Ludvig Feuerbach in konec klasične nemške filozofije“ označil neokantovce za „teoretične reakcionarje“, pomilovanja vredne eklektike in pikolovce.

Neokantovci v vrstah nemške socialne demokracije (E. Bernstein, K. Schmidt in drugi) so revidirali marksistično filozofijo, ekonomsko teorijo Marxa in njegov nauk o razrednem boju in diktaturi proletariata. V Rusiji so predstavljali neokantovstvo „legalni marksisti“ P. B. Struve, S. N. Bulgakov in drugi.

Lenin je nastopil proti „legalnim marksistom“, ki so presajali neokantovstvo na ruska tla, v svojih zgodnjih delih: „Ekonomska vsebina narodništva in njegova kritika v knjigi G. Struveja (Odras marksizma v buržoazni literaturi)“ 1895, „Nekritična kritika“ (1900) in pozdravljal članke G. V. Plehanova zoper neokantovce v tuji literaturi konec 90. let, v katerih je G. V. Plehanov razglasil neokantovstvo E. Bernsteina in K. Schmidta za „reakcionarno teorijo reakcionarne buržoazije“. Vsestransko kritiko neokantovske filozofije je napisal Lenin v knjigi „Materializem in empiriokritičizem“ (1909). V svojih filozofskih delih je Lenin pokazal, da je subjektivno-idealistična filozofija neokantovcev sovražna znanstvenemu spoznanju narave in družbe, in razkrinkal njeno razredno bistvo buržoazne ideologije. Neokantovske ideje danes izrabljajo predstavniki reakcionarne filozofije imperializma za boj zoper marksizem – leninizem.

Glej K. Marx „Kapital“, 1. zvezek, CZ, Ljubljana 1961, str. 22

Millerandizem – oportunistično gibanje v socialni demokraciji, imenovano po francoskem socialistu – reformistu A. E. Millerandu, ki je 1899 stopil v reakcionarno buržoazno vlado Francije in podpiral njeno protiljudsko politiko. Millerandov vstop v buržoazno vlado je živo pokazal politiko razrednega sodelovanja oportunističnih voditeljev socialne demokracije z buržoazijo, njihovo odpoved revolucionarnemu boju, izdajalstvo interesov delovnih ljudi. Ko je Lenin obsodil millerandizem kot revizionizem in renegatstvo, je opozoril, da so socialni reformisti z vstopom v buržoazno vlado nepreklicno pokazali, da so slavnati možici in krinka za kapitaliste, orodje, s katerim ta vlada vara množice.

Guesdisti – revolucionarna marksistična smer v francoskem socialističnem gibanju od konca XIX. do začetka XX. stoletja, ki sta jo vodila J. Guesde in P. Lafargue. Leta 1882, ko se je razbila delavska partija Francije na saintetienskem kongresu, so guesdisti ustanovili svojo stranko, ki je ohranila staro ime. Guesdisti so ostali zvesti leta 1880 sprejetemu havrskemu programu partije, katerega teoretični del je napisal K. Marx, in branili samostojno revolucionarno politiko proletariata. Naslanjali so se na velik vpliv v francoskih industrijskih središčih in združevali napredne elemente delavskega razreda.

V letu 1901 so se zagovorniki revolucionarnega razrednega boja na čelu z J. Guesdom združili v socialistično partijo Francije (njene člane so tudi začeli imenovati po njihovem vodji – guesdisti).

Leta 1905 so se guesdisti združili z reformistično francosko socialistično partijo. Med imperialistično vojno 1914–1918 so voditelji te stranke (Guesde, Samba in drugi) izdali stvar delavskega razreda in prestopili na pozicije socialnega šovinizma.

Jauresisti – pristaši francoskega socialista J. Jauresa, ki je v 90. letih skupaj z A. Millerandom ustanovil skupino „neodvisnih socialistov“ in ki je vodil desno, reformistično krilo francoskega socialističnega gibanja. Pod krinko zahteve po „svobodi kritike“ so jauresisti revidirali temeljne nazore marksizma, razglasili so razredno sodelovanje proletariata z buržoazijo. Leta 1902 so ustanovili francosko socialistično partijo, ki je bila na reformističnih pozicijah.

Broussisti – (posibilisti) (P. Brousse, B. Malon in drugi) – drobnoburžoazna, reformistična smer, nastala v 80. letih XIX. stoletja v francoskem socialističnem gibanju, ki je odvrčala proletariata od revolucionarnih metod boja. Posibilisti so ustanovili „Delavsko socialno-revolucionarno partijo“, zanikali revolucionarni program in revolucionarno taktiko proletariata, dušili socialistične cilje delavskega gibanja in predlagali, da bi omejili boj delavcev na okvir „možnega“ (possible) – odtod tudi njihovo ime. Vpliv posibilistov je bil razširjen predvsem v gospodarsko bolj zaostalih delih Francije in med manj razvitimi sloji delavskega razreda.

Pozneje se je večina posibilistov preselila v reformistično francosko socialistično partijo, ki je bila leta 1902 ustanovljena pod vodstvom J. Jauresa.

Socialnodemokratska federacija Anglije je bila ustanovljena leta 1884. Hkrati z reformisti (Gojzman in dr.) ter anarhisti je stopila v socialnodemokratsko federacijo skupina revolucionarnih socialnih demokratov, pristašev marksizma (G. Kvelč, T. Mauu, E. Eveling, Eleonora Marx-Eveling in drugi), ki so sestavljali levo krilo angleškega socialističnega gibanja. F. Engels je kritiziral socialnodemokratsko federacijo zaradi dogmatizma in sektarstva, zaradi odtrganosti od množičnega delavskega gibanja v Angliji in spregledovanja njegovih posebnosti. Leta 1907 se je socialnodemokratska federacija preimenovala v socialnodemokratsko partijo; ta je leta 1911 skupaj z levičarskimi dejavniki neodvisne delavske partije ustanovila britansko socialistično partijo; v letu 1920 je ta partija skupaj s socialistično skupino enotnosti odigrala poglobljeno vlogo v oblikovanju komunistične partije Velike Britanije.

Neodvisna delavska partija Anglije (Independent Labour Party – reformistična organizacija, ki so jo ustanovili voditelji „novih trade unionov“ leta 1893, ko je oživel stavkovni boj in ko se je okrepilo gibanje za neodvisnost delavskega razreda Anglije od buržoaznih strank. V NDŽA so vstopili člani „novih trade unionov“ in številnih starih sindikatov, predstavniki izobraženstva in drobne buržoazije, ki so bili pod vplivom fabiancev. Partijo je vodil Keir Hardy. V svoj program je partija zapisala boj za kolektivno last vseh proizvodnih sredstev, delitve in menjave, za uvedbo osemurnega delavnika, za prepoved otroškega dela, za uvedbo socialnega zavarovanja in prispevkov za brezposelnost.

NDPA je že prav na začetku svojega obstoja zavzela buržoazno-reformistično stališča in je posvečala poglavitno pozornost parlamentarni obliki boja in parlamentarnemu sporazumevanju z liberalno partijo. Ko je Lenin označeval neodvisno delavsko partijo, je pisal, da gre „v resnici za oportunistično stranko, ki je zmerom odvisna od buržoazije“, da je „neodvisna“ samo od socializma, zelo pa je odvisna od liberalizma (Dela, 4. izdaja, 29. zvezek, str. 456; 18. zvezek, str. 331).

Integralist – pripadnik „integralnega“ (celovitega) socializma, inačice drobnoburžoaznega socializma. Voditelj integralistov je bil Enrico Ferri. To je bila centristična smer v italijanski socialistični stranki; integralisti so se v 90. letih bojevali v številnih vprašanjih zoper reformiste, ki so bili na skrajnih oportunističnih pozicijah in so sodelovali z reakcionarno buržoazijo.

„Revolucionarni sindikalizem“ – drobnoburžoazna, napol anarhistična smer, ki se je pojavila v delavskem gibanju številnih zahodno-evropskih držav konec XIX. stoletja. Sindikalisti so zanikali nujnost političnega boja delavskega razreda, vodilno vlogo partije in diktature proletariata. Bili so prepričani, da lahko sindikati z organiziranjem splošne stavke delavcev brez revolucije zrušijo kapitalizem in prevzamejo upravljanje proizvodnje. Lenin je opozorjal, da „je bil revolucionarni sindikalizem v mnogih deželah neposredni in neizogibni nasledek oportunizma, reformizma in parlamentarnega kretenizma“ (Dela, 5. izdaja, 16. zvezek, str. 188–189).

TRIBUNA – ŠTUDENTSKI LIST
TRG OSVOBODITVE 1/II, soba 86.
telefon: 21-280
61000 LJUB LJANA

Izdajatelj:
Univerzitetna konferenca Zveze
socialistične mladine Slovenije,
Ljubljana, Trg osvoboditve 1/II

Uradne ure:
Vsak delavnik od 10. do 13. ure
Začasno vlogo izdajateljskega sveta
opravlja UK ZSMS – Ljubljana.

Priprava za tisk: Dnevnik, BEP; tisk:
tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana.

UREDNIŠTVO:
Glavni in v. d. odgovornega urednika:
Srečo Zaic.

Bavčar Igor (Univerza), Erjavec Aleš
(Kultura), Kirn Srečo (Teorija).
Belak Vesna (Lektoriranje)
Ante Goran Čala (likovna in tehnična oprema)

Redni javni sestanki uredništva so
ob petkih od 11. ure dalje.

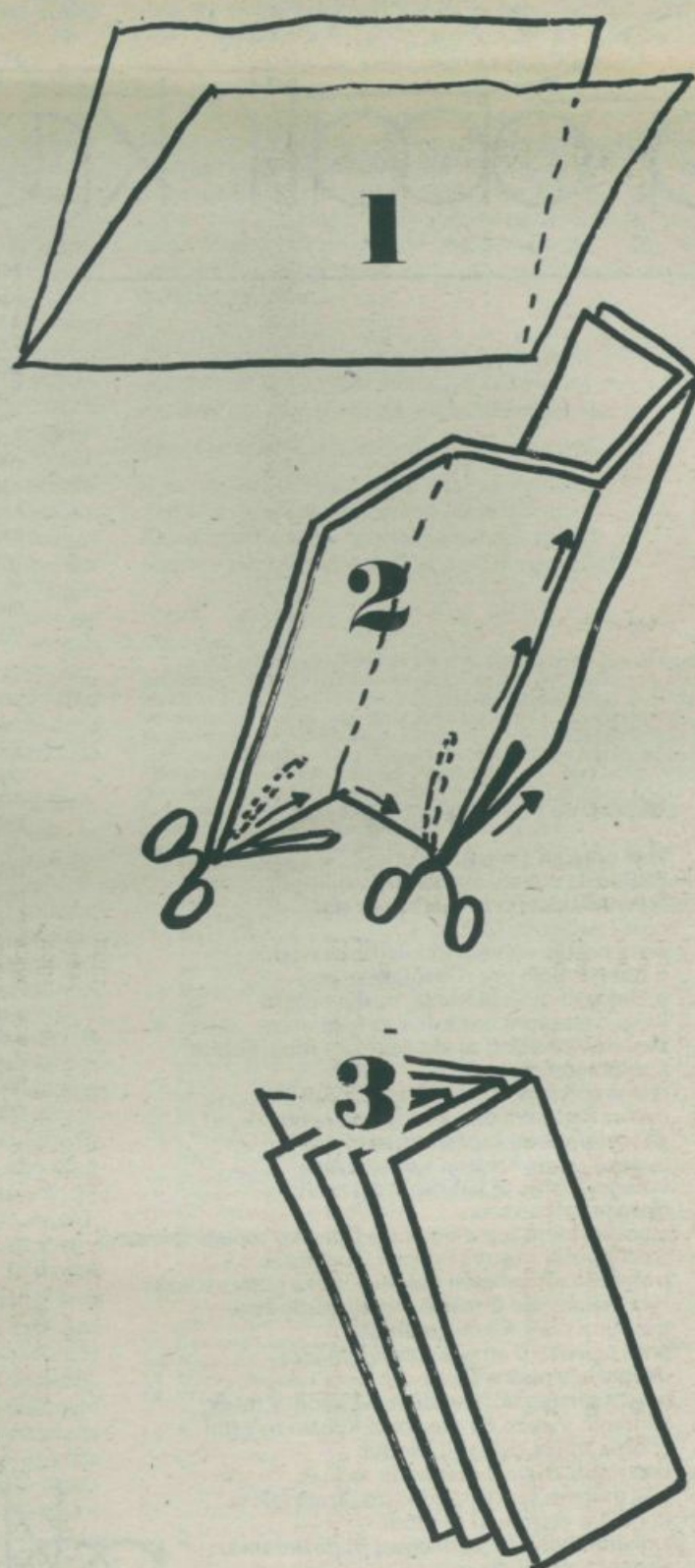
Naročnina: letna za dijake in
študente je 50 din, za druge 75 din.

Poštnina plačana v gotovini.
Rokopisov ne vračamo.

Številka žiro računa:
50101-678-47303, z obveznim
prisposlom Za Tribuno.

Oproščeni temeljnega davka na
promet po pristojnem sklepu št.
421-1/70 od 22. januarja 1973.

KAKO ILOUIS SREANJE
STRANI

Mapakovski S. Zajc

Glej
vse se kot krik vedno znova začne
na zamaščenem preddverju poljuba
kot iz grobnice srca se privleče
in mirno kot roka ki boža bolnika
ob kamnu stolpa zdrsi in zadrži
kepo krvi na stopnišču izbruha.
Upira se mi kakor otroku jed:
iz dneva v dan enaka in obupna:
med pesniki razneženimi z obzorji
bleščečega parketa
naj bi umiral v gubah
starega soneta še starejšega sveta.
Skril v skledi za omaro bi lizal
steno marmelade
in v obupu trgal verze z gredic eksotičnih dišav
med vedno umirjenimi nikamor hitečimi.
Hvala!
Kakor pes čuvaj ob tabornem ognju
velikih in mišičastih mož
lepih in slokih žena
bom iskal novo besedo kot ruda
ki išče lopato rudarja
globoko pod ulicami jo bom izpraskal
kot z nožem izpraskaš zapestje
„Nič več nisem
z nežnostjo senilnežev načet“
in sredi bojnih čet bom z glasom
ošabno deklino razparal
in jo napolnil s travo novega sveta.

V MEHIKO NI POTOVAL

Pred tem:
dežujejo prstani iz črnih las
iz zasanjanih zidnih parol: murales, mah
iz oči rojena glasba
godba na medeninastih ustnicah
iz rokavov prilezejo pozdravi
in zlate ribice ranjene do obrvi strahu
na pampah v somraku predmestja
žgejo peoni solitrne čarodeje
visoko v nebo se v jatah oblačfjo
uročene vsebine krvi in prestrašenih
čisto in enostavno bivanje
za dež in žerjavico
za tujega angela z domačim pogledom.

Med tem:
nikelj in kadmij, navdih popotnih na vodometih. Generali iz
embrijev priplavajo po škrgi reke navzgor, kamor ni sonca v
gležnjih. Neprtrtgoma dežuje sedem dni in sedem noči na trg,
kjer so skupili obešenca, prodajalca otroških igrač iz gozdnega
korena iz kačje služi in ptičjih kožic za vzletanje. Smrt
smrti: reptili z odtisom v glini bodo poskusili vzletati do
sonca. Sedem dni in sedem noči neprtrtgoma dežuje. Generali
z rdečo bočno črto plavajo po piščali reke navzdol: v plemenitih
rokah stiskajo vreče slepih, vreče nemih in vreče gluhih.
V belih vrečah solitra, zmletga žvepla in oglje; da ne bo
več videl njenih bridkih las, da ne bo več slišal njenih kač-
jih nog, ne bo več spregovoril njenih sladkih viž — kositrni
žolnir na prirezanih gozdovih, kjer menihi v zvonikih iz mo-
litev skopo režejo čas in sladkor.
Sedem noči in sedem dni pada na dežnike iz črnega fraka,
na dežnike v parih iz pomladnega dišanja in poletne sopare,
ne dežnik ontologa v brkih in ministra v črni eleganci desne
galoše. Na sodnika z urejeno plešo. Po modi: na deželo srečnih.
Sedem dni dela dež luknje v dežnike, kjer so na trgu skupili
obešenca, prodajalca otroških igrač, ogledal, vrtljakov in
plišastih zmajev iz praproti. Most zmajev, kjer devica ne ve
kam s svojo nedolžnostjo. Nekaj praska v zid, brez prave moči.
Rafal?

Po tem:
v pepelu priseg tli oko
ki so jo zažgali v lase, čarovnico
ki jim je zavdala zajce z rumenimi ušesi koruze
rdeč domino čez rame
tesnoba ne od tu in ne od tam
med cvetovi krompirja iz zenic
voščena kost lesena vreča kovinska prst
ko pride mizar
naj spi dolgo noč v deskah s pogorja rud
in ko pride
naj pove kaj videl in slišal:
o niklju plavalcih in dežnih luknjah
naj pove in zapiše v knjigo od ust do ust:
erazem
tvoja votlina je tesna iz strahu in mokra iz mesečine kakor
maternica. Zato so otroci kakor prod in janež, s pelinovo
sončnico radostni pevci teh ta žalostnih.

na obali kruha

Moka.
kjer so pokrili vodnjake
z vodami jesenskih pogrebcev
Prihaja iz carstva zlatih copat
obrestnega kralja
kjer je pozabil svoje ime
na ograji iz vlečenega testa
kozjih dojk
na prislonu iz mehkega mesa
njenih zromanah nog
lopni jo čez rit
krinolino
naj strohni še senca odriva
še ta valček še ta ples
glasnik beži na debeli mezgi
izpod las mu mezi mezga soli
hop
hop pop

metafora za življenje in smrt:
SPUSTITE LESTENCE NA POL KOPJA
ogrlica skovana v kovnici zadrege
poezija: ne nosite čaja ob petih, prosim
skozi vrata prihajajo in odhajajo
nori lectovi vozniki
spogledljivka v očeh salona, Saloma
pocestna senca v penasti obali rjuh: pesek
kremenov kruh popotnih
knjige do obzorja angelskih zidov
okovane z zlatarjevim očesom.
Naj te kujem v telo kovine v akvarij ulice
z imenom prednikov
v spolu sovraštva povzdignjena v bivanje padlih
devica za vse nepotešene pomladi sužnjev.
MOKA. Zapečena skorja pomazana z jodom samotnih
stepnih konj.

NOVI SVET

Pod pragom zavesti:
zablodele copate aleksandra velikega
svileni baldahini šentjernejske noči
bliski padajoče bastije
zlate hostije na verižicah iz kosti svetnic
o norost moje ure z mačjimi očesci
o blaznost mojega konja, nilske pošasti
kako z mrakom hazardira za levo uho
za polovico pljuč za vid za tekilo moje ljubice
pod pragom zavesti
druge podobnosti: plašč nevidnosti
čepica kentavra oko kiklopa na nebu
glasovi preroka iz prejšnjega stoletja
morska solata kresana v obok tišine
odisejeva smer oj kalipso stoglava lira
glava miloške venere
z bradavicami tople bolečine s prasko topega sovraštva
srednjeveški misteriji zlizani v bakrorez
o ameriška menheten bakrena barka gusarjev bok
kjer zajtrkujejo čopaste može in lepe žene
z žitnimi polji si krasijo obraz
pred ogledali o amerika zadušeni jazz
okamenela plesna figura
pesem pristaniških nosačev lakiranih v mrak
lakiranih v pozo da pregibajo kamen na rami
iz črne soli iz bele soli pazduh
prevročih za smrt premrzlih za krik
pod pragom zavesti pod kožo jezera leži
ki hodi z vetrom ki se plodi
z divjimi konji ki jezdi ogenj in požira mráz:
ena roka v krvi skorje,
druga v soncu.

ni svet

MANIFEST

Zdravniki,
prinesite klistir za staro gospo
ne moremo več trpetinjenega trpljenja
prenažrta svilenih nogavic in marcipana
kakor stara in zapuščena kurba umira za vodo
ki priteka in odteka v jezero in iz jezera.
V njenih očeh smo umrli prestole
in če pride kak prerok bo to navaden berač
nevreden da ga pokonča muha.
V njenih ušesih začetih z likom
na glavo obrnjenega zarodka
požvižgavajo salonarji na suhih nožicah
sonete za mijo in kujejo kobalt v zvenenje.
Le komu je kdaj za mijo ki se drugemu kaže
za težko kovino ki samo prste umaže: s tinto.
Vaši lasje vaša polt in vaš popek
so nas dolgo metali na finto: da je zlato
in je sveto.
V vaših očeh smo razbili svetinjo
s predrznostjo paglavca in zanosom raziskovalca.
Brez bontona smo, ko je bila vaša pogrebna rjuha
še suha, verjeli v mikroskope in tehniko strojev
in trušč revolucije postal je čez noč simfonija.
Zdravniki:
ne nosite klistirja
le dobro dozo uspavala
naj zaspi ki nas je uspavala.

ZAENAMEK: čeprav sta bili brez spoštovanja in v rojih raznih
bogov ste spustili tudi mušico: prolet kult, bomo dostojno
brani vaš spomin kot v muzeju ohranijo prastaro ribo, kos
oblačila ali zarjavelo orožje. V svoje legije bomo vpoklicali
čisto druge besede: kot ogenj in kri in revolucija in ljubili
drznost močnejše od sebe. Ne mislite, da mrzimo take kot ljube-
zen, čutnost in veter čez polje: tudi to se zaseja. Le tiste
skrivne salone za obrbite in dišeče: čakalnice sedanje in bo-
doče elite.
Naš poligon je oktobrska ulica
in naš ritem prepoten korak
ki diši po krvi stepnih konj.
Naš stavek: VEČ STRASTI IN MANJ ESTETIKE.*

* (To je rekel že V. E. Meierhold.)

WALTER BENJAMIN (1892-1940) je nemški socialist (sociolog, zgodovinar, filozof), ena od najmarkantnejših marksističnih figur tega stoletja. Žid, zaradi svojega militantnega komunizma osovražen pri gospodarjih Weimarske republike, žrtev nacizma, napravil samomor na francosko-španski meji, ko mu je španska policija zagrozila, da ga bo predala Gestapu. Predhodnik in neodvisni sodelavec pri frankfurtskem krogu, Brechtov prijatelj. Adorno je pozneje organiziral izdajanje njegovih zbranih del. Le-ta so izšla pri Suhrkamp Verlag, doslej deli I, II, III in IV. V Jugoslaviji izbor tekstov pri Razlogu, Zagreb — Uz kritiku sile in pri Nolitu, v zbirki Szadvežda, Eseji.

Prevedeni tekst je del prvega poglavja knjige Charles Baudelaire: Lirični pesnik v obdobju visokega kapitalizma (po angl. izdaji „Charles Baudelaire: A lyric Poet in the Era of High Capitalism, New Left Books, London, 1973.). Ta študija je najvišja točka njegove ustvarjalnosti. Sprva je imel namen monumentalnega projekta, toda ostalo je pri svojevrstnem kolažu, opisu, analizi. Ob številnih spekulativnih ter pozitivističnih interpretacijah Baudelaireja je to osnovno delo materialističnega razumevanja tega pesnika dobe visokega kapitalizma, vsekakor pa radikalna kritika ozkosrčnih buržoaznih in dogmatskih interpretacij. S svojo preciznostjo ter doslednostjo je to delo idealno merilo za čvekanja naših komparativistov, ki so zaljubljeni v lastne pol-filozofije in njihove patetične konstrukcije, za katerimi se skriva bistveni odpor do literature.

Une capitale n'est pas
absolument necessaire a l'homme (Senancour)

boheme

Boheme se pojavlja v odkritem kontekstu Marxovih spisov. Vanjo vključuje profesionalne zarotnike, s katerimi se je ukvarjal v svojih podrobnih pripombah na spomine policijskega agenta de la Hoddeja, objavljenih v Neve Rheinische Zeitung 1850. Doumeti Baudelaistrovo fiziognomijo pomeni govoriti o odkriti sličnosti s tem političnim tipom. Marx očrtuje ta tip tako: „Razvoj proletarskega zarotništva je proizvedel potrebo po delitvi dela. Njegovi člani so bili deljeni na občasne zarotnike, conspirateurs d'occasion, t.j., delavce, ki so opravljali zarotništva samo kot dodatek k svojim zaposlitvam, ki so se samo udeleževali srečanj in so se bili pripravljeni pojaviti na zborovanju na ukaz vodje, in na profesionalne zarotnike, ki so posvetili vso svojo aktivnost zarotništvu in ga napravili za življenje... Socialni položaj tega razreda je pogojeval njegov celoten značaj... Njihova negotova eksistenca, ki je v posebnih primerih bila bolj odvisna od priložnosti kot od lastne dejavnosti, njihovo neredno življenje, katerega edine trdne postaje so bile pivnice vinotočev — zbiralnice zarotnikov — in njihovo neogibno poznanstvo z vsemi vrstami dvomljivih ljudi, jih postavljajo v tisto sfero življenja, ki ga v Parizu imenujejo la boheme. 1)

Mimogrede naj pripomnimo, da je Napoleon III začel svoj dvig v miljeju, ki je povezan s prej opisanim. Kot vemo, je bilo eno od orodij njegovega predsedniškega obdobja Družba desetega decembra, katere kadri so po Marxu podprti „z vso“ ne določeno, dezintegrirano in omahujočo množico, ki jo Francozi imenujejo la boheme. 2) V svojem cesarjevanju je Napoleon nadaljeval svoje zarotniške navade. Presenetljivi razglasi in skrivnostnost, nenadni premiki in dvoumna ironija so bili del raison d'etat Drugega imperija. Iste sledove lahko najdemo v Baudelaistrovih teoretičnih spisih. Svoj „Salon de 1846“ je posvetil „buržujem“; pojavlja se kot njihov advokat in njegov stil ni tak kot pri advocatus diaboli. Kasneje, na primer, je v psovkah proti šoli bon sens napadel „honnete bourgeoisie in notarja, osebo, ki jo respektira takšna ženska, v stilu najbolj pobsesnelega bohemien. 3) Okoli leta 1850 je proglasil, da umetnost ne more biti ločena od koristnosti; nekaj let za tem je branil l'art pour l'art. Pri vsem tem se je ukvarjal s pripravljanjem svoje publike na to — nič bolj, kot Napoleon III, ko je prešel skoraj čez noč za parlamentovim hrbotom od zaščitnih tarif na svobodno trgovino. Ti sledovi pa vsekakor pojasnjujejo, kako da je uradna kritika, predvsem Jules Lemaitre, dojela tako malo teoretske energije, ki jo vsebuje Baudelaistrova proza.

Marks je nadaljeval svoj opis conspirateurs de profession tako: „Edini pogoj revolucije je zanje adekvatna organizacija njihove konspiracije... Oklepajo se izumov, ki naj bi prikazali revolucionarne čudeže: ognjene bombe, rušilne naprave z magičnimi učinki, nereda, ki naj bi bili bolj čudežni in presenetljivi bolj ko je iracionalna njihova osnova. Ukvarjajoč se s takimi projekti niso imeli nobenega drugega cilja kot takojšnje strmoglavljenje obstoječe vlade in globoko so prezirali bolj teoretično prosvetlitev delavcev kot tudi njihove razredne interese. Odtod njihova jeza — ne proletarska, ampak plebejska — na habits noirs (črne plašče), bolj ali manj izobražene ljudi, ki predstavljajo tisto stran gibanja in od katerih ne morejo nikoli postati neodvisni, dokler so le-ti uradni predstavniki stranke.“ 4) Baudelairejevi politični vpogledi ne gredo v osnovi nikoli onstran vpogledov poklicnih zarotnikov. Kadar podarja svoje simpatije do klerikalne reakcije ali do revolucije 1848, ostaja njihov izraz presenetljiv in njihova osnova krhka. Slika, v kakršni se je pokazal v februarjskih dneh — vihteč puško na nekem pariškem uličnem oglu, vpjajoč „Dol z generalom Aupickom!“ (njegovim lastnim očimom) — je ustrezen primer. V vsakem primeru bi lahko prevzel Flaubertovo stališče, „Od vse politike razumem samo eno stvar: upor.“ Potem bi lahko bilo razumljivo v smislu zadnjega odstavka v beležki, ki je prišla do nas skupaj z njegovimi črticami o Belgiji: „Pravim ‚Naj živi revolucija!‘ kot bi rekel ‚Naj živi destrukcija! Naj živi pokoritev! Naj živi kaznovanje! Naj živi smrt!‘ Bil bi srečen ne le kot žrtev; ne bi mi bilo niti tako nevshečno igrati obešenca — enako kot čutiti revolucijo z obeh strani! Vsi imamo republikanski duh v naši krvi, kot imamo sifilis v naših kosteh; okuženi smo z demokracijo in sifilisom.“ 5)

Baudelaire izraža, tako bi lahko rekli, metafiziko provokatorja. V Belgiji, kjer je napisal to beležko, so ga imeli za francoskega policijskega vohuna. Pravzaprav bi se nam taka montaža težko zdela čudna; 20. decembra 1854 je Baudelaire pisal svoji materi

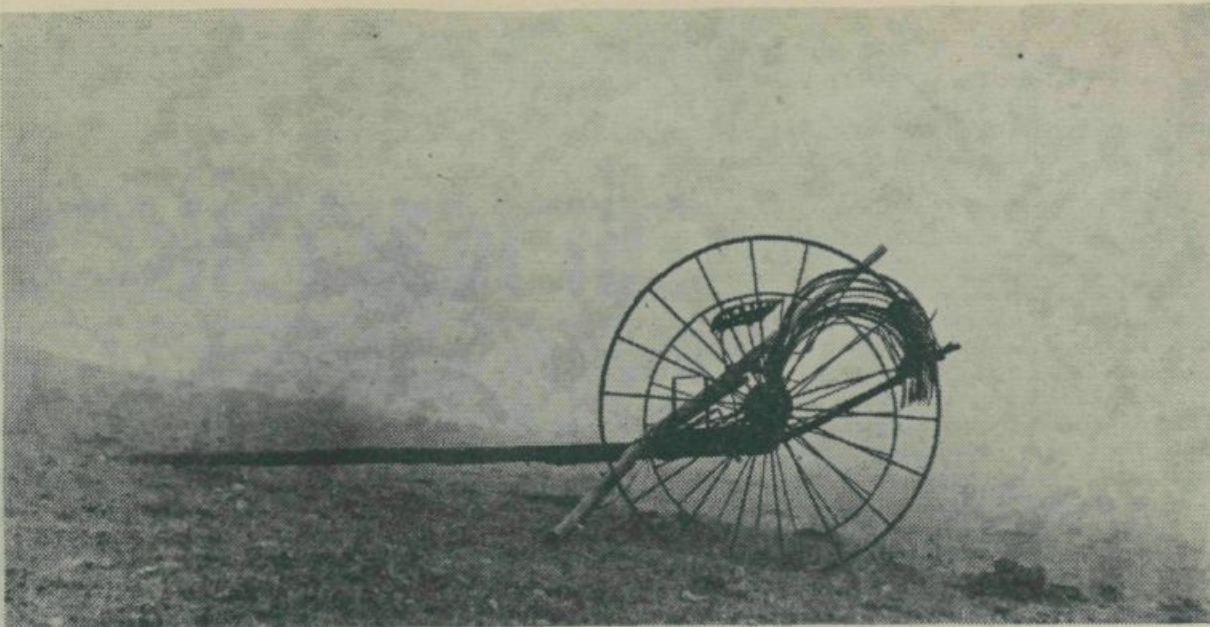
glede literarnih štipendij policije: „Moje ime se ne bo nikoli pojavilo v njihovih sramotnih registrih.“ 6) Težko da bi pridobila Baudelaireju takšno reputacijo v Belgiji samo sovražnost, ki jo je pokazal do Hugoja, izgnanega v Franciji, toda odobranega v Belgiji. Njegova uničujoča ironija je prispevala k tem govoricam; mogoče je užival v tem, da jih je razširil sam. Semena culte de la blague, ki se ponovno pojavljajo pri Georgesu Sorelu in ki so postale integralni del fašistične propagande, lahko najprej najdemo v Baudelairstu. Duh, v katerem je Celine napisal svoje Bagatelles pour un massacre, in sam naslov vodita direktno do dnevnika, ki ga je vodil Baudelaire: „Za uničenje židovske rase bi lahko bila organizirana lepa zarota.“ 7) Blankist Rigault, ki je svojo zarotniško kariero končal kot policijski šef Pariške komune, je zgleda, imel isti mračni humor, tolikokrat omenjen v dokumentih o Baudelaireju. V Hommes de la revolution de 1871 beremo, da je bil „Rigault navkljub veliki hladnokrvnosti nesprenmenljivo divji šaljivec. Bilo je to del njega prav tako kot fanatizem.“ 8) Tudi teroristična fantazija, na katero je Marks naletel med conspirateurs, je imela svojega dvojnika v Baudelaireju. „Če bom kdajkoli znova pridobil moč in energijo, ki sem ju imel ob nekaterih primerih,“ je pisal svoji materi 23. decembra 1865, „bom dal duška svoji jezi v grozljivih knjigah. Želim dvigniti vse človeštvo zoper sebe. Užitek, ki bi mi ga to dalo, bi me potolažil za vse.“ 10) Ta odrinjeni strah — la rogne — je bilo čustvo, ki je pol stoletja bojov na barikadi prehranjevalo pariške profesionalne zarotnike.

„Oni so,“ piše Marx o teh zarotnikih,“ postavili prve barikade in jim poveljevali.“ 10) Barikada je bila resnično v središču zarotniškega gibanja. Na svoji strani je imela revolucionarno tradicijo. Med Julijsko revolucijo je bilo mesto posejano z več kot štiri tisoč barikadami. 11) Ko je Fourier iskal primer travail non salarie mais passionne, ni našel nič, kar je bilo bolj resnega od grajenja barikad. V svojih Les Miserables je dal Hugo impresivno sliko teh barikad, medtem ko je preziral ljudi, ki so jih nastaniali. „Vseposod je bila na straži nevidna policija upora. Zagotavljala je red — to je, noč... Oči, ki bi lahko gledale na te silovite sence od zgoraj, bi naletele sem in tja na nedoločljiv žar, ki je razkrival zlomljene, neredne obrise, profile čudnih konstrukcij. V teh ruševinah se je gibalo nekaj, kar je spominjalo na luči. Na teh mestih so stale barikade.“ 12) V fragmentarnem „Naslovilu Parizu“, ki naj bi zaključevalo Flours du mal, se Baudelaire ne poslavlja od mesta brez evociranja njegovih barikad; spominja se njegovih „magičnih kock, ki so se dvignile, da bi oblikovale trdnjave.“ 13) Ti kamni, bodimo gotovi, so „magični“, ker Baudelairejeva pesem ne pravi ničesar o rokah, ki so jih dale v gibanje. Toda sam ta patos je mogoče dolgoval blankizmu, zakaj blankist Tridon je vzklikal v istem razpoloženju: „O moč, kraljica barikad, ki svetiš v blisku in neredu... proti tebi jetniki iztegujejo svoje okovane roke“ (O force, reine des barricades, toi qui brille dans l'eclair et dans l'emeute... c'est verstoi que les prisinniers tendent leurs mains enchainees). 14) Na koncu Komune je proletariat tipal svojo pot za barikadami, kot se vleče v svoj brolg smrtno ranjena žival. Dejstvo, da delavci, ki so bili navajeni barikadnega bojevanja, niso želeli odprte bitke, ki je bila namenjena blokadi Thiersove poti, je bilo deloma krivo za poraz. Kot piše sedanji zgodovinar Komune, so ti delavci „imeli raje bitko v njihovi lastni četrti kot pa srečanje na odprtem polju... in če je do nje že moralo priti, so raje umirali za barikadami, zgrajenimi iz tlaka pariških cest.“ 15)

V tistih dneh je Blanqui, najpomembnejši med vodji pariških barikad, sedel v svoji zadnji ječi, Fort du Taureau. V njem in njegovih sodelavcih je Marx videl v svojem pregledu Junijske revolucije „resnične vodje proletarske stranke“. 16) Skoraj nemogoče je preceniti revolucionarni prestiž, ki ga je imel v tistem času Blanqui in ki se je ohranil vse do njegove smrti. Pred Leninom ni bilo nikogar s čistejšim profilom v proletariatu. Njegove poteze so bile vgravirane v Baudelaistrovem umu. Obstaja risba, ki nosi podobnosti Blanquijeve glave poleg drugih improviziranih risb.

Pojmi, katere uporablja Marx pri očitovanju konspiratorskega miljeja v Parizu, jasno poudarjajo Blanquijevo ambivalentno pozicijo v njem. So dobri razlogi, da vidimo tradicionalno Blanquija kot pučista. V tem pogledu je tip politika, ki kot je podal Marx, smatra za svojo nalogo „anticipirati revolucionarni razvojni proces, da bi ga umetno pripeljal do konca, in improvizirati revolucijo brez pogojev zanjo.“ 17) Če pa na drugi strani kdo nasprotuje v tej nameri obstoječemu opisu Blanquija, se zdi, da spominja na predstavnika habits noirs, ki so bili osovraženi tekmeči poklicnih zarotnikov. Neki očividec je dal naslednji opis Banquijevega Club des Halles:

„Če želite dobiti ustrezno predstavo prvega vtisa Blanquijevega revolucionarnega kluba v primerjavi z dvema kluboma, ki ju je imela Stranka reda takrat, si lahko predstavite avdienco Comedie Francaise na dan, ko igrajo Racina in Coneilla, poleg gruč, ki napolnjuje cirkus, v katerem akrobati prikazujejo vratolomne spretnosti. Eden je bil v kapeli, ki je bila posvečena ortodoksnim ritualom zarotništva. Vrata so bila odprta vsem, toda samo poučeni so se vračali. Po utrudljivi procesiji tajno vpeljanih... se je dvignil duhovnik tega prostora, Napovedal je, da bo dal resume pritožb svojih klientov, ljudi, ki jih je predstavljalo pol ducata domišljavih in razdraženih tepcev, ki jih je bil pravkar slišal. V resnici pa je dal analizo situacije. Njegova zunanost je bila odlična, njegova obleka je bila brezhibna. Imel je fino oblikovano

glavo in njegov izraz na obrazu je bil miren. Samo divje bliskanje oči, ki so ponavadi gledale bolj prijazno kot trdo. Njegov govor je bil odmerjen, očetovski in odličen — takoj za oratorskim stilom Thiersa, zadnjega deklamatorja, ki sem ga slišal.“ 18) V tej oceni se pojavlja Blanqui kot doktrinar. Signalement (opis) habit velja do zadnjih podrobnosti. Bilo je dobro znano, da je imel „starec“ navado nositi med predavanjem črne rokavice. 19) Toda merjena resnost in nedoumnost, ki sta bili del Blanquijevega make-upa, se pojavljata različno v luči, v katero ju postavlja Marxovo stališče. „Oni so,“ tako piše o teh profesionalnih zarotnikih, „alkimisti revolucije in polno delijo dezintegracijo idej, ozkosti in obsesijo zgodnejših alkimistov.“ 30) To skoraj avtomatično rezultira v Baudelairejevi sliki: enigmatična snov alegorije na eni in skrivnost zarotnika na drugi strani.

Kot lahko pričakujemo, daje Marx odklonilne pripombe o pivnicah, v katerih so se nižji zarotniki počutili doma. Izparine, ki so se tam ustalile, so bile Baudelaireju znane. V njih je razvil veliko pesem z naslovom „Le Vin des chiffonniers.“ (Cunjarsko vino); njen nastanek lahko postavimo v sredino stoletja. V tem času so o motivih, ki se pojavljajo v tej pesmi, razpravljali javno. Ena od razpravljanih stvari je bil davek na vino. Ustavna skupščina republike je obljubila njegovo ukinitve, ista obljuba kot leta 1830. V svojih Razrednih bojih v Franciji je Marx prikazal, kako je zahteva po ukinitvi tega davka s strani mestnega proletariata sovpadla z zahtevno kmetov. Davek je bil enako visok za vina dnevne potrošnje in za najboljša vina, in je zmanjšala porabo „s postavitvijo octrois (carinarnice) pri vratih vseh mest, ki so imela več kot 4000 prebivalcev in ki so spremenile vsako mesto v tujo deželo z zaščitnimi tarifami proti francoskemu vinu“. 21) „Z vinskim davkom“, je pisal Marx, „so kmetje preskusili bouquet vlade“. Toda ta davek je oškodoval mestne prebivalce in jih je prisilil, da so šli v pivnice zunaj mestnih meja v iskanje cenenejšega vina. Tam so razpečevali davka prosto vino, ki so ga imenovali vin de la barriere. Če lahko verjamemo H. — A. Fregierju, šefu sektorja v policiji, so se delavci bahali s svojim veseljem nad vinom, polni ponosa in kljubovanja kot edinim užitkom, ki jim je bil darovan. „Nekatere ženske si ne obotavljajo slediti svoje može do barriere (mestnih vrat) s svojimi otroki, ki so zadosti stari za delo... Potem se začenejo vračati domov polpiani in igrajo večjo pijanost od resnične, tako da lahko vsakdo opazi, da so ga popili kar precej. Včasih otroci sledijo zgledu staršev.“ 22) „Ena stvar je gotova,“ piše tedanji opazovalec. „Vino z barrieres je rešilo vladno strukturo od malo napadov.“ 23) Vino je odprlo razlaščenim sanjam prihodnosti maščevanje in slabo. Tako v Cunjarskem vinu:

On voit un chiffonnier qui vient, hochant la tete,
Buttant, et se cognant aux murs comme un poete,
Et, sans prendre souci des mouchards, ses sujets.

Epanche tout son coeur en glorieux projets.

Il prete des serments, dicte des lois sublimes,
Terrasse les mechants, releve les victimes,
Et, sous le firmament comme ud dais suspendu
S'evivre des splendeurs de sa propre vertu.24)

Opombe:

- Na začetku tega rokopisa sta dva lista z naslednjimi navedbami: „List 1; približno devet strani manjka. Prikazuje povezavo med naraščajočo standardizacijo pariške arhitekture, Hausmannovo delo in bonapartiistični despotizem. Označuje poskuse ustvaritve feuilleton s sredstvi njegove fantazmagorije, diverzija v dolgočasju mestnega življenja. List 2: Približno šest strani manjka. Ta del daje kratko zgodovino različnih generacij boheme. Označuje boheme doree Gautierja in Nervalja; boheme generacije Baudelaireja, Asselineauja, Delvauxa; in, končno, zadnjo proletarizirano boheme, katere govornik je bil Jules Valles. Potem sledi kompletni tekst do konca.“ Redakcijska pripomba k nemški izdaji.
- K. Marx in Friedrich Engels, recenzija iz N.R. Zeitung, v MED (Marx—Engels — Dela, Prosveta, Beograd, 10 del), str. 221-246, dalje Chenu-de la Hodde. Proudhon, ki se je hotel ločiti od poklicnih zarotnikov, se je občasno imenoval za „novega človeka — človeka, katerega stil niso barikade, temveč diskusije, človek, ki lahko sedi za isto mizo s sefom policije vsak večer in bi lahko vzel vse de la Hoddeje sveta v svoje zaupanje“. Citirano v Gustav Geoffroy, L'enferme Pariz, 1897, str. 180.
- Marx: Osemnajsti Brumaire Louisa Bonaparteja, MED XI, str. 91 — 168. Cit.
- Charles Baudelaire, Oeuvres, izdaja Yves—Gerard Le Dantec, 2 dela, Pariz, 1931—2 (Bibliothèque de la Pleiade, nos 1 in 7), 2. del, str. 415 (odslej samo del in stran).
- Marx — Engels, Chenu — de la Hodde.
- II, 728. 6. Baudelaire, Lettres a sa mere, Pariz, 1932, str. 83.
- II, str. 666.
- Charles Proles, Les hommes de la revolution de 1871. Raoul Rigault, Pariz, 1898, str. 9.
- Baudelaire, Lettres a sa mere, op.cit., str. 278.
- Marx—Engels, Chenu—de la Hodde.
- Cf. Ajasson de Grandsagne in Maurice Plaut, Revolution de 1830. Plan des combats de Paris aux 27, 28 et 29 juillet. Pariz, n.d.
- Victor Hugo, Oeuvres completes, Edition definitive, Roman VIII: Les Miserables, Pariz, 1881, str. 522.
- I, 229.
- Citirano v Charles Benoist, „Le 'mythe' de la classe ouvriere“, v Revue des deux mondes, 1. marec 1914, str. 105.
- Georges Laronze, Histoire de la Commune de 1871, Pariz 1928, s. 532.
- Marx, 18. brumaire L.B., str. 556.
- Marx—Engels, Chenu—de la Hodde.
- Poročilo J.—J. Weiss, citirano v Gustave Geoffroy, L'enferme, Pariz, 1897, str. 346.
- Baudelairstu so bili všeč taki detalji. „Zakaj“, je pisal, „ne nataknejo revezi rokavice, ko gredo beračiti? Imeli bi srečo“ (II, 424). To stališče pripisuje on neimenovani osebi, toda nosi na sebi pečat Baudelairsta.
- Marx—Engels, Chenu—de la Hodde.
- Marx, Razredni boji v Franciji, MED X, str. 9—90, cit. po berlinski izdaji iz leta 1895, str. 87.
- H.—A. Eregier, Des classes dangereuses de la population dans les grandes villes et des moyens de les rendre meilleures, Pariz, 1840, vol. I, str. 86.
- Edouard Foucaud, Pariz Inventeur. Physiologie de l'industrie francaise, Pariz, 1844, str. 10.
- I, 120.

prev.MP
(se bo nadaljevalo)

dinamika dominacije svetovnega kapitalizma v latinski ameriki a.g.frank

POSEBEJ ZA TRIBUNO

Tema, ki jo bom obravnaval, se nanaša predvsem na tim. Tretji svet in znotraj tega na Latinsko Ameriko, čeprav menim, da je za razumevanje dogajanj v enem delu sveta, neobhodno potrebno poznati in razumeti dogajanja v drugem (razvitem) delu. Tako svetovna gospodarska kriza, kateri smo priča, vpliva ne samo na mednarodno delitev dela med razvitimi, temveč tudi med podrazvitimi (underdeveloped, subdesarrollados) deželami. Obstaja pospeševana kvalitativna diferenciacija podrazvitiga sveta, tako da se v časopisju že govori o četrtem, petem svetu, itd.

Kot primer: dežele Tretjega sveta, ki so, takoj po prejšnji krizi in povojnem razvoju doživele določen industrijski razvoj na osnovi tim. substitucije uvoza, so se do določene mere transformirale v ekonomije, ki bi se lahko imenovala prehodne ali „pol“ periferične, in ki se, na osnovi brazilskega primera, imenujejo tudi subimperialistične. Te dežele sodelujejo v mednarodni delitvi dela na poseben način: ne samo kot izvozniki surovin ali izdelkov enostavne obdelave, temveč tudi z industrijskimi izdelki težke industrije in kar je še posebej pomembno, vojaške industrije. To je primer Brazilijske, v kateri akumulacija kapitala že nekaj časa ne temelji več na proizvodnji potrošnih dobrin, temveč na sektorju proizvodnje sredstev za proizvodnjo, (l. oddelek v marksistični terminologiji) in ki te proizvode tudi že izvaža v druge dele sveta. Do neke mere je to tudi primer Mehike.

So tudi druge prehodne ekonomije v Tretjem svetu, bolj ali manj industrializirane, ki so se poskušale vključiti v mednarodno delitev dela po sledih brazilskega modela: tak je primer Argentine. V Argentini pa uvažanje tega modela ni uspelo, ker buržoazija ni mogla razbiti moči delavskega razreda, tako da izvoz na svetovni trg ni bil ne rentabilen ne konkurenčen. To je tudi primer Indije, kjer prav tako obstoja zelo razvit proizvodni sektor težke industrije, kateremu pa, kljub nameram industrijske buržoazije, ni uspelo posnemati brazilski model. Z drugimi specifičnostmi je to prav tako primer Južne Afrike in, v določenem smislu, tudi Izraela.

Aspekt, ki bi ga rad poudaril in ki izstopa v prehodnih in subimperialističnih ekonomijah, je njihova vse večja specializacija v proizvodnji orožja; tukaj ne mislim na pištole ali puškomitraljeze, temveč na najtežje in najmoderneše orožje: letala, izstrelke, elektroniko. Ne gre le za proizvodnjo namenjeno domačem trgu, ampak izvozu. V Izraelu, približno polovica celotnega izvoza predstavlja izvoz vojaške opreme.

So še druge dežele, ki si prizadevajo, da bi našle mesto med prehodnimi in subimperialističnimi ekonomijami, kot je na primer Iran, ki na temelju dohodkov od izvoza nafte teži k industrializaciji, vendar ne uvožno-substitucijskega tipa, temveč na temelju razvoja petrokemije in metalurgije (proizvodnjo jekla razvija s pomočjo najmodernešje tehnologije, z uporabo zemeljskega plina). Kot Iran, tudi druge podrazvite ekonomije Tretjega sveta težijo k večji, čeprav še vedno podrejeni, vlogi v mednarodni delitvi dela. To so nekatere dežele OPEC-a (Venezuela, Indonezija, Nigerija, Alžirija). Te dežele se na eni strani poskušajo industrializirati na osnovi lastnih surovin, na drugi pa z naložbami deviz, pridobljenih od izvoza nafte. Vendar pa ta industrializacija ni namenjena le notranjemu, ampak tudi svetovnemu trgu.

Druga skupina podrazvitih ekonomij, ki se pospešeno širi, predvsem od začetka sedemdesetih let, se vključuje v mednarodno delitev dela s specializacijo v proizvodnji industrijskih izdelkov za svetovni trg z uporabo in na osnovi cenene delovne sile. Ta proces se je pričel v Južni Koreji ter kasneje na Tajvanu že v začetku šestdesetih let. Začetni impulz za ta proces je bil, zaradi strateške pomembnosti obeh dežel, nedvomno politične narave. Tudi v severni Mehiki (na mejnem območju z ZDA) so se najprej oblikovale sestavljalne tovarne in nato proizvodnja vseh vrst, ki je izkoriščala ceneno delovno silo dežele, vendar pa je bila namenjena servernoameriškim in tudi svetovnemu trgu. Kasneje se je ta oblika specializacije razvila v Hong Kongu in Singapuru, danes pa se razvija tudi v Maleziji in na Filipinih. Obstaja tudi formiranje svobodnih con, vendar ne trgovskih — kot jih poznamo že več stoletij — temveč svobodnih con industrijske proizvodnje, v katere multinacionalna plasiura surovin ter sestavne dele, ki jih nato stavijo in izvozijo. To so deli v Južni Koreji, Tajvanu, Maleziji, danes pa se dela tudi v Kolumbiji in v skoraj vseh deželah Karibov in Srednje Amerike in še drugje — videl sem spisek 55 dežel Tretjega sveta — v katerih tekstilna industrija, elektronika in druge tim. delovno intenzivne panoge proizvajajo za svetovni trg.

V nadaljevanju pregleda različnih oblik vključevanja dežel Tretjega sveta v mednarodno delitev dela, je treba omeniti ekonomije, katerih osnovna forma vključevanja temelji na izvozu surovin, mineralnega ali pa kmetijskega izvora. Proizvodnja teh proizvodov za izvoz je doživela boom, ki pa danes popriema drugačno obliko kot v povojnem obdobju. Še posebej, multinacionalne vstopajo v različne dežele nesrečno imenovanega Tretjega sveta s tim. „agribusinessom“ in proizvajajo za svetovni trg prehranske in industrijske kmetijske proizvode. Vključili bi radi dežele kot je Čile, ki so že dosegle določeno stopnjo industrializacije na osnovi substitucije uvoza in ki se sedaj dezindustrializirajo, rekel bi namenoma, da bi se ponovno specializirale v proizvodnji surovin. Čilska hunta daje prednost izvozu surovin, oziroma restrukturiranju gospodarstva, da bi ta izvoz dosegla; v določeni meri ji je tudi že uspelo. Čeprav je tudi Čile ustanovil proste cone za industrijsko proizvodnjo, do sedaj še nihče ni investiril v proizvodnjo za izvoz, tako da v pomanjkanju notranjega trga že obstoječa industrija usmerja svoje izdelke navzven.

Podoben je primer Argentine, kjer izvajajo podobno politiko kot v Čilu; se pravi vračanje, po več kot štiridesetih letih substitucije uvoza, k politiki oziroma ekonomskemu in političnemu modelu iz obdobja pred krizo tridesetih let, ko je v Argentini prevladoval izključno izvoz surovin (govedina in pšenica). Vendar pa se v Argentini prepletata dva fenomena: eden je vključitev v tok povečanja izvoza na svetovni nivo in drugi je poskus discipliniranja delavskega razreda — kar ni uspelo z drugimi metodami — z ustvarjanjem visoke stopnje brezposelnosti, ki naj bi razbila politično moč tega razreda. Ko bodo to dosegli, če seveda bodo dosegli, potem bi se morda Argentina vključila v mednarodno delitev dela kot izvoznik industrijskih proizvodov, češar trenutno ne more, ker ima predrago delovno silo in ker nobenemu pri zdravi pameti ne bi padlo na misel investirati v izvoz industrijskih izdelkov pri sedanjih pogojih v Argentini (češar tudi ne delajo v Čilu).

V zadnjo kategorijo podrazvitih ekonomij, ki bi jo rad omenil, sodijo tiste, za katere lahko rečemo, da nimajo skoraj nobenega pomena v mednarodni delitvi dela. Najbolj se kot primer navaja Bangladeš, čeprav bi lahko dodali še druga območja južne Azije, kakor tudi velika področja Indije in drugih prehodnih subimperialističnih dežel, kot je na primer severovzhod Brazilije. Te dežele prisiljujejo, da sprejmejo politiko tim. „rešilnega čolna“, če je rešilni čoln že poln, vstopijo pa še drugi, še čoln potopi in vsi utonejo; zato je bolje, da se pusti tiste, ki še niso v čolnu, da utonejo, da bi se lahko rešili tisti, ki so že v čolnu. „Bolje, da jih utone nekaj, kot pa vsi!“ je argument, ki se uporablja za ideološko opravičevanje zapustitve prebivalstva, ki trenutno ne more imeti nobenega pomena v mednarodni delitvi dela: prepustiti jih, da dobesedno utonejo v boleznih, vojnah, itd. Ni slučajno, da se bolezen ponovno širi na mnogih področjih južne Azije. V Indiji se na primer malarija, ki je v letih po vojni že bila pod kontrolo, ponovno širi. Dobimo vtis, da obstaja politika, ki načrtno dopušča, da vsa ta ljudstva „utonejo“.

Poskusil sem dati kratek prikaz procesa diferenciacije, ki se odvija v imenovanem Tretjem svetu. Sedaj pa, ko je ta diferenciacija že prikazana, bi rad izdvojil skupne značilnosti, ki se znotraj te diferenciacije danes ohranjajo.

Poleg politike „zategovanja pasu“, ki jo kapital vsiljuje v metropolah, da bi si zvišal profitno stopnjo in tako pospešil investiranje, so tudi podrazvite dežele poklicane, da prispevajo k temu cilju z večjim prispevanjem presežne vrednosti na osnovi večje eksploatacije, a še posebej, supereksploatacije. Na ekonomskem planu se ta zahteva manifestira v prvi vrsti v krizi plačilnih bilanc, kakor tudi v povečanju in intenziviranju mer „zategovanja pasu“ eksploatacije in represije namenjenih zaježitvi omenjene krize. Na političnem planu kriza akumulacije vodi v zaostritev razrednega boja in boja za nacionalno osvoboditev, ki je v nekaterih delih sveta dosegel pomembne uspehe, kot v Indokini, ali bolj relativno, v Angoli in Mozambiku in morda, čeprav bolj dvomljivo, pravzaprav vsak dan bolj dvomljivo, v Etiopiji, itd. Vendar pa so, do sedaj, ti primeri bolj izjema kot pa pravilo. Pravilo v Tretjem svetu je, v tem trenutku, preobrat na reakcionarno in represivno desnico. Važen rekel bi osnoven vzrok zaostritev razrednega boja, je svetovna ekonomska kriza in spremembe v mednarodni delitvi dela, ki sem jih že prej omenil.

Te spremembe na svetovni ravni in ta proces diferenciacije, gledan s perspektive Tretjega sveta, izgleda kot kampanja za pospeševanje in intenzifikacijo izvoza: sredstev za proizvodnjo (kapitalne dobrine) iz prehodnih subimperialističnih dežel (Brazilijske, na primer, izvaža Volkswagrove motorje v ZDA); industrijskih proizvodov iz ekonomij tipa Južna Koreja, Tajvana, Hong Konga, Malezije; in kmetijskih proizvodov oziroma surovin iz drugih dežel.

Pospeševanje izvoza opravičujejo z obstojem plačilnobilančnih težav, katere je treba reševati s pomočjo povečevanja izvoza. Prav tako pa se opravičuje z argumentom, da proizvodnja za izvoz vodi k industrializaciji, povečevanju tehničnih kapacitet, itd. Kriza plačilnih bilanc je resda očitna, vendar pa je zanimivo dejstvo, da smo priča najakutnejšim krizam ravno v tistih podrazvitih deželah, ki so se odločile za politiko pospeševanja izvoza. Ta politika ne rešuje problema plačilne bilance, temveč ravno nasprotno, specializacija v proizvodnji za izvoz industrijskih izdelkov zahteva še večje povečanje uvoza delov, surovin, tehnologije, itd. ki so potrebni za realizacijo izvoznega proizvoda.

Ta politika se jasno razločuje od politike substitucije uvoza, čeprav je tudi v tem primeru prihajalo do substitucije enega proizvoda z drugim (tako se je uvoz tekstila substituiral z uvozom potrebnih strojev za proizvodnjo tekstila); vendar pa je proizvedeni tekstil bil namenjen prodaji na notranjem trgu, kar je zahtevalo določeno učinkovito povpraševanje in v ta namen določeno distribucijo narodnega dohodka, ki bi omogočala, da bi proizvajalci industrijskih proizvodov del teh tudi sami kupovali. To je dalo ekonomsko osnovo za politične zveze nacionalno-populističnega tipa (znanim kot Peronizem, Cardenizem, Vargaizem, itd.) med buržoazijo, malo buržoazijo in delom organiziranega delavskega gibanja. Politika pospeševanja izvoza pa deluje ravno obratno, ker ko se proizvaja za izvoz, ne pa za notranji trg, učinkovito povpraševanje nima nobenega pomena; edini interes obstaja za zunanji povpraševanjem in edino, kar je pomembno, so stroški proizvodnje.

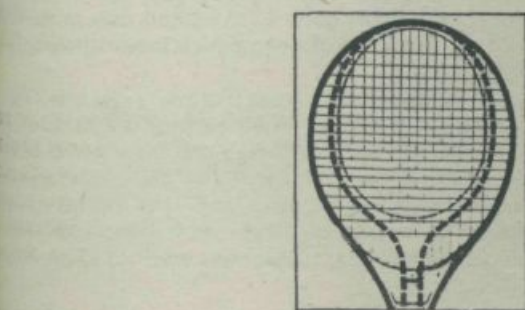
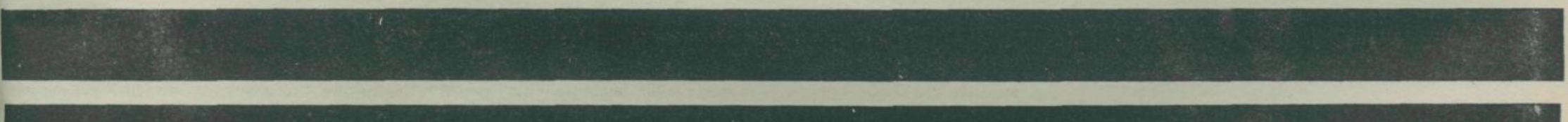

Očitno je, da morajo ti stroški proizvodnje biti kar se da nizki. Med podrazvitimi deželami obstaja konkurenca za zniževanje stroškov proizvodnje z namenom, da se nastopa na svetovnem trgu pod boljšimi pogoji. To povzroča politiko zniževanja mezd in povečanja eksploatacije, sedaj v okviru drugačne politične zveze, znotraj katere del monopolistične buržoazije, integriran z mednarodnim kapitalom, proizvaja vedno bolj za zunanji trg, brez razvijanja kapitala, ki bi delal za domači trg — ali pa z njegovo eliminacijo (kot je slučaj v Čilu), predvsem pa na osnovi supereksploatacije delovne sile. Dalje ne obstaja ekonomska osnova za nacionalno-populistične zveze, ki so obstajale v času substitucije uvoza, ampak je, za razliko, potreba po zatiranju delavskega razreda in tudi dela same buržoazije.

Supereksploatacija popriema različne oblike. Prvič v tem, da meza, ki jo dobi delavec od kapitala, ne omogoča reprodukcijo delovne sile in da se ta reprodukcija odvija v tim. nekapitalističnem sektorju. Delovna sila se vključuje v proces akumulacije na klasičen način — z emigracijo, kot je bil primer Južne Afrike ter v določenem smislu, tudi primer Evrope: emigracija španskih, italijanskih in drugih delavcev v centralne ekonomije. Gre za delavce, ki so lahko izgnani, kadar to zahteva konjunkturni cikel ali pa odpusteni, če ne proizvajajo dovolj.

V gospodarstvih, kot so Južna Koreja, Hong Kong idr., posebno pa še v svobodnih produkcijskih conah, v katerih prihaja do specializacije v proizvodnji tekstila in elektronike, so nosilci dela ženske s podelitvijo v starosti 14 do 24 let, ki so, po kratkem obdobju dela, ponovno ločene od produkcijskega procesa.

Do supereksploatacije prihaja tudi z intenzifikacijo delovnega procesa na temelju ekstremno dolgega delovnega časa. V Nemčiji, na primer, je letno povprečje 1.700 do 1.880 delovnih ur; v Južni Koreji 2.800, v Maleziji 2.500, itd. Vendar bi rad poudaril, da je 2.800 ur v Južni Koreji povprečje. Pogosto se dogaja, da delavci delajo tudi po 60, 70 in celo 84 ur na teden, torej 12 ur na dan, sedem dni v tednu, dokler ne umrejo ali pa izgubijo sposobnost za delo. Takrat se jih pač odpusti in nadomesti še jih z drugimi, ki so sposobni delati v zahtevnem ritmu. Na drugi strani pa prihaja do intenzifikacije v ožjem pomenu: na uro je treba proizvesti več.

— Pierre Gemayel in njegovi sinovi (včasih libanonske skrajno konservativne „Krščanske falange“) so v libanonski državljanski vojni dali svoje čete na razpolago CIA-i. V zameno so prejeli za približno 18 milijonov dolarjev materiala in sredstev.

Mesti Goodland in Larned v zvezni državi Kansas (ZDA) sta pred nedavnim znižali ceno elektrike in vode družinam, ki zaslužijo manj kot 5.000 dolarjev na leto (9 starih milijonov).

„Na splošno lahko rečemo, da smo za večinsko vlado, toda po drugi strani je naš koncept večinske vlade tak, da večina volilcev odloči kdo bo volil,“ je izjavil južnoafriški minister P. W. Botha. Botha je razlagal, zakaj 85 % prebivalstva njegove dežele nima volilne pravice.

— Maroški kralj Hasan II. je izmenjavil informacije s CIA-o in obrambnim ministrom ZDA še pred svojim kronanjem. Za zvezo mu je služil maroški general Utkin in najbrž je bil on tisti, ki mu je posredoval vsaj 27 milijonov dolarjev.

— Omanski sultan Kasab ibn Said je v obliki podpore prejel vsaj 7 milijonov dolarjev.

V Iranu so začeli sestavljati Cadillac. Dobroprodajna cena bo 35.000 dolarjev (63 starih milijonov din), medtem ko je ameriška proizvodna cena 13.000 dolarjev (23,4 milijona din). Tovarna General Motors pripisuje višjo ceno iranskim davkom, prevoznim stroškom in skromnim prodajnim možnostim. V deželi, kjer si le malo ljudi lahko privoščijo zdravnik — otroška smrtnost je 50 % — ima GM verjetno prav, ko pričakuje omejen trg.

Letošnjo pomlad je partijski politbiro LR Koreje predlagal, da Kim ml. nadomesti svojega očeta Kim Il Sunga, ko se bo ta umaknil v pokoj. Kim Jung Il je vstopil v KP L. 1964 in hitro napredoval na vodilne položaje.

Po poročilu revije **Afrique Asie** so med drugim sprejeli denarno pomoč CIA-e tudi naslednji voditelji: — zairski predsednik Mobutu Sese Seko je v preteklih 10-ih letih prejel 50 milijonov dolarjev, katerih večina leži na bančnem računu v Švici. Nekaj milijonov (dolarjev) je prejel tudi njegov zaveznik Holden Roberto (FNLA) iz sosednje Angole.

— Egiptovski predsednik Anvar Sadat je prejel darila v vrednosti od nekaj sto tisoč do nekaj milijonov dolarjev. Ta darila je začel dobivati, še preden je postal predsednik.

— Sirski predsednik Hafez al Asad je preko svojega brata Rifaata prejel vsaj 12 milijonov dolarjev.

— Sudanski predsednik Gaafar el Nimeiri je v preteklih dveh letih prejel vsaj dva milijona dolarjev.

Očiten pokazatelj oziroma sestavni del supereksploatacije je povečano število nesreč pri delu. V Braziliji, na primer, je leta 1971 18 % zavarovanega aktivnega prebivalstva doživelo nesrečo na delu; leta 1972 se je odstotek povzpel na 19; 1973. na 20 %; 1974. leta pa je 21 do 22 % zavarovanih brazilskih delavcev doživelo nesrečo na delu. Znotraj tega odstotka raste vse hitreje število smrtnih nesreč. Glavni vzrok za naraščajoče število nesreč je nezainteresiranost kapitalistov, da bi uvajali potrebne zaščitne mere; dalje, obseg in intenzivnost delovnega procesa sta taka, da delavec ne dobi potrebne počitka, prehrane in pozornosti. Dvajset do petindvajset odstotno povprečje nesreč na delu pomeni, da delavec, ki dela štiri leta, lahko pričakuje nesrečo na delu in to že tako težko, da jo bo zajela statistična služba države. Obstajajo različni pokazatelji, ki nakazujejo, da je dejanski odstotek nesreč na delu še višji.

V skrajnem primeru se supereksploatacija manifestira v zniževanju realnih mezd. V Braziliji se je meza od časa vojaškega udara znižala za 40 %. V Argentini se je znižala za 40 % v manj kot enem letu po vojaškem udaru, vendar se je znižala že pred udarom, ki je le pospešil proces gospodarske in politične recesije. Znižanje realnih mezd od leta 1975 dalje lahko ocenimo z 60-70 %. V čilskem primeru je znižanje realnih mezd doseglo podobne dimenzije, i.e. 50 % znižanje od vojaškega udara sem, tako da znašajo sedanje meze okoli 28-30 % ali manj od zneska iz leta 1972.

Doseganje take supereksploatacije zahteva seveda tak politični režim, ki jo tudi dovoljuje. Na primer, decembra leta 1971 je vlada Južne Koreje uvedla serijo izrednih mer, med njimi prepoved stavke; od takrat je kazen za stavljanje sedem let zapora. Značilen je tudi primer Filipinov; citirajmo predsednikove lastne besede: „Jaz, Fernando Marcos, Predsednik Filipinov, na osnovi moči, ki jo imam po Ustavi, določam naslednje: Prvič: državna politika podpira sindikalizem in svobodna pogajanja (glede plač) v okviru obvezne arbitraže... zato so vse oblike stavke, stavkovne straže in lock outs najstrožje prepovedani.“ Take in podobne represivne zakonodaje obstajajo v večini podrazvitih dežel. Na Tajskem na primer, je prva mera nove vojaške hunte, po vojaškem udaru oktobra 1976, bila prepoved vsakršne stavke ter aretacija sindikalnih voditeljev. Tudi v Egiptu, po njegovi usmeritvi na Zahod po letih 1972–1973, je predsednik Sadat izdal dekret, na temelju katerega se lahko aretira vsakdo, ki sodeluje v katerikoli stavki in kdor poškoduje javno ali privatno lastnino.

V Indiji je prva mera, ki jo je gospa Gandhi predvzela po objavi izrednega stanja junija 1975, določila vsako vrsto stavke kot ilegalno; število „izgubljenih ur zaradi stavk“ se je v odnosu na prejšnje leto zmanjšalo za 83 %. Podobno se dogaja na afriškem kontinentu, kjer se s povečanjem politične represije v vedno večjem številu dežel prepoveduje stavka. Tako Amnesty International, v poročilu za leto 1975-76, ugotavlja obstoj represije (ene ali več oblik, od štirih, ki jih loči) v 22 deželah Afrike. Latinsko-ameriški primeri so že dovolj znani. Represivna zakonodaja vojaških hunt na jugu kontinenta je prav tako.

Vsa omenjena represija, čeprav na prvi pogled konjunkturnega značaja, je v skrajni analizi vse bolj strukturnega pomena. Obstoj državnega aparata (političnega in ekonomskega), ki temelji na omenjeni povezavi razredov, je pogoj za uspešno vključevanje podrazvitih dežel v mednarodno delitev dela (na način kot smo ga že opisali). Tak državni aparat pa je vedno bolj tehnokratsko-militarističen (tako bi jih lahko imenovali, govori pa se tudi o „postkolonialnih“, „kapitalistično-birokratskih“ oziroma „pol“ ali „neofašističnih“ režimih), katerih najbolj znana, nikakor pa ne edina primera, sta hunti Pinocheta in Videla. To je tendenca, ki smo ji priča praktično v celem podrazvitim svetu. Gre za represiv-

ne državne aparate, ki slonijo na vojaški moči in pregonu, ki postane temelj teh buržoasnih režimov v družbah, v katerih prihaja do skoraj popolne militarizacije.

Razmah omenjenih režimov, razen če jih ne strmoglavijo boj delavskega razreda in kmetov, potrebuje tudi lastno ideologijo, ki njihov obstoj opravičuje. To je tim. ideologija „nacionalne varnosti“ (seguridad nacional). Naj citiram naslednje poročilo bolivijske časopisne agencije (iz Estado de Sao Paulo, 6.8.1976): „Brazilski vojaški režim je koristil kot model za novi geo-politični pojem države in je že sprejel v več deželah Latinske Amerike; temelji na zamislih generala Costa e Silve, šefa civilnega kabineta predsednika. Prvi korak v vzpostavljanju tega novega modela je militarizacija tradicionalnega (zahodnega) državnega aparata oziroma zakonodaje in sodstva... Ljudstva (narod) so le nit, obstojajo samo nacije in nacije so Država... Vojna je del človeškega obstoja in dežela živi v vojnem stanju. Vse ekonomske, kulturne in druge dejavnosti so vojna dejanja za ali proti naciji. Sledi, da je treba ojačati vojaško oblast kot jamstvo za nacionalno varnost. Državljan bo moral razumeti, da je varnost važnejša od blaginje, in da je žrtve svobode posameznika prav tako potrebna. Vojska bo nacionalna elita, zadolžena za vodenje Države, ki je opravičeno zaradi nestanovitnosti človeka, demagogov in pokvarjenec, prav tako pa tudi z zahtevami vojne“.

Dalje navajam citat Augusta Pinocheta, dovolj znane „avtoritete“: „Nacionalna varnost je dolžnost vseh in vsakega Čilenca; zato je treba ta pojem vcepiti v vse socialno-ekonomske aspekte družbe, to pa s spoznavanjem splošnih in posebnih državljanskih dolžnosti, ki zadevajo notranjo državno ureditev; to bomo dosegli tudi z utrjevanjem domovinskih vrednot in z razširjanjem lastnih kulturnih dosežkov v okviru avtohtone umetnosti in nazadnje, s stalnim obnavljanjem zgodovinskih tradicij in domovinske zgodovine nasploh“.

Vse to je potrebno za vcepljanje ideologije nacionalne varnosti, ki jo danes ne izvajajo samo v Braziliji ali Čilu, temveč jo aplicirajo tudi v mnogih latinskoameriških deželah, v katerih so že sprejete mere „nacionalne varnosti“, ki pokrivajo najrazličnejša področja dejavnosti; kot pravi Pinochet: ekonomske, politične, kulturne... In to se ne dogaja le v Latinski Ameriki, ampak vedno bolj v deželah Azije, Bližnjega Vzhoda, Afrike — povsod, kjer se tehnokratsko-militaristični režimi odevajo z novo ideologijo „nacionalne varnosti“, ki naj naznotraj opraviči, navzven pa zaščiti te režime. Ti režimi, njihova ideologija in njihova naznotraj represivna ter navzven agresivna politika, ki so največkrat odvisni, oziroma pokorni imperializmu, so potrebni, da bi se omogočila nova mednarodna delitev dela, ki jo terjajo sedanja svetovna kriza akumulacije kapitala.

Za zaključek bi se rad vrnil k zahodnim državam (metropolam), kjer še ni dosežena taka stopnja represije oz. niso formirane vlade „enotnosti“ in „nacionalne odresitve“, kjer pa vendar politika „zategovanja pasu“ pelje v isto smer in zahteva žrtve vseh za splošno dobrobit, da bi se zadovoljile potrebe kapitala. Tak položaj ustvarja pogoje, ki omogočajo vzpostavlanje vse bolj represivnih političnih režimov. Mere, ki jih bo vsilil kapital bodo odvisne od pteka razrednega boja, predvsem pa od sposobnosti buržoazije, da delavski razred vključi v svoj program za prebroditve krize.

V nasprotnem primeru pa bo, če delavski razred ne bo privolil v te programe, potek docela drugačen. Delavski razred bi tako preprečil restrukturalizacijo in obnovo kapitala, s tem pa tudi uveljavljal nove mednarodne delitve dela, h kateri teži buržoazija. To pa je odvisno od odločitve delavskega razreda, da se bo bojuje hasta le victoria, siempre.

prevedel ŽIGA VODUŠEK

Objavljamo tri odlomke spisov iz zbornika „Marksistično-leninistična estetika in življenje“ (Progress, Moskva 1976), ki razkrivajo sodobno sovjetsko razumevanje vloge, značaja in naloge umetnosti. Prvi odlomek opredeljuje vlogo umetnosti v najširšem družbenem kontekstu, drugi povzema teorijo „odraza“ (in je zaradi podrobnosti razlage nekoliko daljši), tretji pa odnos socialističnega in kritičnega realizma.

A. Jegorov: Mednarodna integralna in večnacionalna sovjetska kultura

(str. 11–12)

Kot je bilo poudarjeno na 24. kongresu KPSZ, smo v naši deželi priče procesa, v katerem se socialistične narodnosti ne le razvijajo same po sebi, ampak se postopoma tudi medsebojno zblizujejo. To se dogaja v obsegu, ki ga označuje utrjevanje in razvoj nove zgodovinske ljudske skupnosti, skupnosti sovjetskih ljudstev ter harmonični odnosi bratstva in sodelovanja. Tudi nacionalni interesi sovjetske države niso ločljivi od boja za povezanost socialističnih dežel in svetovnega komunističnega gibanja.

Stališča o razvoju nacionalnih odnosov v razvitem socializmu v dokumentih 24. kongresa KPSZ je dalje razvil in določil v svojem poročilu L. I. Brežnev ob obletnici petdesetletnice SZ, ki se povsem navezujejo na probleme nacionalne umetniške kulture:

Naša partija je jasno očrtala:

— bistvo kulture večnacionalnega sovjetskega ljudstva in vidike za razvoj te združene, socialistične in internacionalistične ter po svoji vsebini umetniške kulture;

— dialektiko nacionalnega in internacionalnega, splošnega, v napredovanju umetniške kulture družbe razvitega socializma — kulture, ki zaobjema najvrednejše poteze in tradicije umetnosti vsakega sovjetskega ljudstva in obratno, koristno vpliva na njihov razvoj ter duhovno obogatitev;

— odločilno vlogo socialistične vsebine ter nujnost na vse možne načine utrjevati internacionalistične temelje nacionalnih umetniških sovjetskih ljudstev in velike moči internacionalnega dejavnika v njihovem razvoju;

— družbeno bistvo nacionalnih posebnosti pod socializmom in njihov izraz v umetniški kulturi;

— proces oblikovanja komunističnega družbenega in estetskega ideala na osnovi socialističnega internacionalizma in oblikovanja skupne metode socialističnega realizma, tako kot tudi nacionalnih stikov in njihovih umetniških oblik, tako da postanejo v raznolikosti nacionalnih oblik sovjetske socialistične kulture bolj in bolj vidne skupne internacionalne poteze;

— vlogo socialistično realistične umetnosti pri vzgajanju mas v duhu proletarskega internacionalizma in sovjetskega patriotizma v boju proti buržoaznemu nacionalizmu ter vsakemu in vseh izrazih;

— splošni zgodovinski pomen svetovno široke umetniške kulture socializma, njenega vpliva na umetniški razvoj človeštva: in temeljno razliko v procesih internacionalizacije gospodarskega in kulturnega življenja pod socializmom in kapitalizmom.

I. Kulina: Socialistični realizem kot vodilna umetniška metoda sodobnosti

(str. 190–191)

V dneh pred Veliko Oktobrsko Socialistično Revolucijo je metoda kritičnega realizma ustvarila nekaj izstopajočih umetniških del, ki so naredila človeštvu veliko uslugo in pospeševala razumevanje pojava realnosti. Metoda kritičnega realizma je izšla iz buržoazne družbe, ki temelji na antagonističnih razrednih nasprotjih. Umetnost kritičnega realizma jih je brezkompromisno razkrila in se namerila braniti človeka pred nasprotji buržoaznega sveta. Ko so se zaostri la nasprotja, ki so trgala buržoazno družbo, so takšna postala tudi dela kritično realistične umetnosti. Njihovi pozitivni junaki so zavzemali in še zavzemajo aktiven odnos do krivic izkoriščevalske družbe, do tlačenja in pomanjkanja posameznikovih pravic v tej družbi. Toda proti konkretnim slabim pojavom se borijo ne da bi imeli kakršnokoli realistično dosegljive družbene in estetske ideale. Avtorji kritično realističnih del so se zadovoljili z abstraktnimi ideali pravice in svobode posameznika, z ideali, ki praktično niso bili izvedljivi v pogojih buržoazne realnosti. Metoda kritičnega realizma je tako zaigrala svoj vodilni pomen in vodilno mesto je prevzela metoda socialističnega realizma.

V kapitalističnih deželah še vedno nastajajo dela kritičnega realizma. Do določene mere zadovoljujejo koristne funkcije s tem, da razkrivajo antagonistična nasprotja buržoazne družbe. Ta metoda pa nima več dejanske družbene osnove v novi, socialistični družbi, kajti rastoča in razvijajoča se socialistična družba je brez notranjih antagonističnih nasprotij, ki naj bi jih razkrivala metoda kritičnega realizma. Čeprav so tej družbi lastna neantagonistična nasprotja, pa so le-ta ves čas presegana v procesu družbenega razvoja. Poskusi, da bi slikali socialistično realnost na osnovi stališč kritičnega realizma vodijo k potvorjeni upodobitvi realnosti. To povzroči izkrivljenje resničnosti upodobitve življenja; v socialistični realnosti postane kritični realizem nezaželeni realizem.

B. Lukjanov: Kriterij estetskega vrednotenja

(str. 79–83)

Ključ vrednostnega kriterija leži . . . v razumevanju umetnosti. Bistvo umetnosti v marksizmu je podvrženo podrobni raziskavi; marksistični estetiki so, izhajajoč iz idej Marxa, Engelsa in Lenina ter vodeni z Leninovo teorijo odraza, ustvarili trajno znanstveno teorijo umetnosti. Po tej teoriji je umetnost oblika človeške dejavnosti, ki na specifičen način ter v specifični obliki (umetniške slike) odraža obdajajočo realnost in to s stališča družbenega in estetskega ideala. Seveda izvira iz tega pojmovanja tudi vrednostni kriterij marksistično-leninistične estetike. Z odraženjem življenja opravlja umetnost celo vrsto medsebojno povezanih nalog, od izražanja ideala, spoznavne realnosti in izraza ljudskih želja ter upov, do razvedrila in zabave, dopolnjevanja skromnih življenjskih izkušenj in še mnoge druge. Ta mnogokratna vloga umetnosti postavi dvom v možnost, da bi lahko en sam univerzalen kriterij zadoščal za njeno ovrednotenje. Prej bi lahko predpostavljali kompleksen in hierarhičen sistem kriterijev. Čeprav je bilo v estetskih spisih mnogo osamljenih estetskih kriterijev podvrženih visoko razčlenjeni raziskavi, je bila le redko načeta njihova povezava s pomočjo neke notranje logike.

Kot smo že opazili, lahko le marksistično-leninistično pojmovanje umetnosti, in predvsem teorija odraza, nudi znanstveno osnovo za doseg tega cilja. V tej zvezi dobi Leninov esej o Tolstoju poseben pomen. V njem najdemo prvi, glavni in objektivni kriterij vrednotenja umetnosti: „In če imamo pred nami resnično velikega umetnika, je moral v svojem delu odraziti vsaj nekatere bistvene zorne kote revolucije“. Ta prvobitni kriterij očitno postavlja zahtevo glede vsebine, določene, stopnjo do katere odraža važne zorne kote realnosti. Lenin je napravil številne zgleditve, pojasnitve in dopolnitve tega kriterija, toda glavna točka — prva predpostavka — je jasno postavljena: če je umetnost odraz življenja, mora biti ovrednotena glede na to, kako temeljito to opravi. Pomen koncepta „bistvenega“ bo podrobno obravnavan spodaj; najprej proučimo pomen „pravičnega odraza“. Le en koncept lahko povsem zadosti tej zahtevi: „resnica“. Pravičen odraz je resničen odraz. Če se vrnemo k izvoru umetnosti in razmišljanja o umetnosti, vedno najdemo to zahtevo med temeljnimi kriteriji, pa čeprav prevzame resnične oblike, od zahteve po točni reprodukciji realnosti (spomnimo se dvoboja med Zeuksom in Apelom), do popolne zavrnitve zvestobe vidnemu svetu in iskanje „nevidnega“ sveta in „notranje“ resnice.

Glede na to, da se je v zadnjih stoletjih pojem „resnice“ vsebinsko spremenil, smo znova in znova soočeni z nalogo, da jo definiramo tako zvesto kot je to le mogoče. Predvsem pa moramo odvračati naivno zahtevo, da bi videli v umetnosti natančno kopijo realnosti. To stališče je smešno, saj umetnost ni zmožna ustvariti še enega takega sveta kot je že obstoječi in tudi zato, ker si umetnost ne postavlja za smoter ustvariti „rezervne“ realnosti. Nasprotno, umetnost neposredno priznava svoj posebni značaj; in ne le da ga ne skriva, temveč je včasih celo ponosna na svojo posebnost. Dejstvo, da umetnost, čeprav ne trdi, da točno reproducira življenje, istočasno vztraja pri njegovi resnični predstavitvi, nas zavezuje, da pobliže raziščemo tiste posebne poteze odraza in resnice v umetnosti, ki jo ločujejo od znanstvene resnice in kar bo odslej naprej imenovano „umetniška resnica“, razlikovanje, ki ga poznata tako Aristotel kot Diderot.

Umetniška resnica se od znanstvene razlikuje predvsem po svoji prizanesljivosti do spremenjenega, posebnega, v primerjavi z življenjem. To dejstvo je temeljnega pomena pri ocenjevanju dela, kajti (ne da bi pri tem zavrnili splošno zahtevo, da je umetnost slična življenju znotraj okvira teorije odraza) — kategorija umetniške resnice omogoča umetniku svobodnejšo uporabo materiala in mu konsekvентno nudi širše torišče za ustvarjalnost. Možnosti za uporabo čisto imaginarnega v umetnosti postanejo še jasnejše, če se spomnimo, da umetnost predvsem proučuje človeka: se pravi, umetniško resnico lahko razumemo kot resnico o človeku in njegovem odnosu v svetu in do sveta. Da bi predstavil to resnico, bo umetnik priznal „lokalna“ pretiravanja, kombinacije in izume in tako prenašal to kar je najvrednejšega: človeškega duha, misli in čustva. Toda to je, ne glede na pomembnost, ki jo ima, nezadostno da bi razkrilo bistvo kategorije umetniške resnice. Problem „posebnosti“ v umetnosti je v jedru problem „kako“ pisati; zakaj pisati, ali splošneje, kaj odražati, ostaja odprto vprašanje. Omejitev, ki jo povzroča preprosta okoliščina, da umetnik v romanu ali na platnu ni zmožen izraziti sveta v njegovi totalnosti, da odraža le njegov določen del: se pravi, izvesti mora selekcijo materiala. Tako pridemo do prve omejitve, točke, na kateri mora biti kriterij resnice dopolnjen z novim kriterijem, kjer je resnica kot taka nezadostna in kjer pride konsekvентno do prehoda na nov kriterij, ki je odvisen od prvega in ki deluje kot predpostavka.

Svet okoli nas še daleč ni vrednostno enovit. Katera dejstva so vredna umetnikove pozornosti? Marksistično-leninistična estetika uporablja posebno kategorijo, ki je nenadomestljiva za vrednostno teorijo: kategorijo tipičnosti. Tudi tu se moramo obrniti na misel, ki jo je izrazil Lenin v zvezi s Tolstojem, da mora namreč umetnik odražati ne to, kar vidi na splošno, temveč pomembne strani realnosti. To stališče vključuje kategorijo „tipičnosti“, ki je dialektično povezana s kategorijo „individualne“ interpretacije. „Tipično“ je še vedno pogosto razumljivo kot „najpogostejše srečano“, „naj-

verjetnejše“ itd. Takšna aritmetična razlaga ni zmožna razložiti zakaj sta bila Bazarov Turgenjeva ali Rahmetov Černiševskega v svojem času tipa, čeprav nista pripadala večini. Tipično je izraz bistva posameznega pojava v njegovi individualni in konkurentni biti. Predstavlja neke vrste vrh, h kateremu teži večina ljudi ali pojavov. Toda kategorija tipičnosti ima tudi svoje meje. Glede na to, da brez filozofske in socialne analize ni možno določiti, če je dana oseba „tipična“, vključni proces ovrednotenja tudi vprašanje svetovnega nazora ter družbenopolitičnih in razrednih stališč. In glede na to, da na vprašanje tipičnosti nekega fenomena ne moremo odgovoriti ne da bi se dotaknili po eni strani ideologije osebe, ki podaja oceno ter po drugi strani umetnikove ideologije, je kritik primoran, da se obrne k novemu kriteriju: kriteriju idejne vsebine umetnosti.

Ideologija implicira vrednotenje umetnosti s posebnega stališča, oziroma v terminih posebnega vrednostnega sistema: na kratko, s stališča ideala. Ideal je tista norma ali model, v katerem so povzete ljudske ideje o družbi. Ta ideal ni nespremenljiv; ustvarjen je tekom stoletij in pridobi resnično znanstveno, objektivno resnično vsebino le v marksizmu. Seveda ne smemo misliti, da osvetlitve življenja s stališča ideala nujno pogojujejo vztrajanje pri videzu ali olepšavanju napak itd. „Nikakor ne zahtevamo . . . idealnih ljudi“, je zapisal Saltikov-Ščedrin, „vendar pa zahtevamo ideal.“ To pomeni pokazati življenje na tak način, da se bo bralec jasno zavedel cilja in smeri naporov za preoblikovanje sveta. Toda mogoče se s tem, ko govorimo o umetnikovem vrednotenju opisanih dogodkov oddaljujemo od funkcije umetnosti? Mogoče je resničen umetnik tisti, ki se ne zaplete v boj, ampak ga le opazuje z obrobja in ga objektivno predstavlja? Ravno to so tisti problemi, ki jih razjasni kriterij ideološke zavezanosti. Mnogi estetiki nadaljujejo s svojimi poskusi zagovarjati, da kakršnokoli govorjenje o ideološki obvezi umetnosti (in še toliko bolj o njeni privrženosti) predstavlja nezmožnost razumeti bistvo umetnosti, saj naj bi jo s tem postavljali v službo političnega boja in krnili njen specifičen značaj itd. Da to ni res in da kriterij ideološke zavezanosti ni vsiljen umetnosti, temveč ji je lasten ter omogoča izražanje njenega najglobljega jedra, je bilo predmet del Marxa, Engelsa, Lenina, Plehanova in ruskih revolucionarnih demokratov. Sodobni marksistični estetiki razumejo pod komunistično idejno vsebino izraz naprednih družbenih idealov v umetnosti in razrednih ter socialnih težnjah umetniškega dela, ravno tako kot tudi kritiko idej ali življenjskih razmer, ki nasprotujejo tem idealom. Važno je poudariti, da tu ne govorimo o idejni vsebini, ki je, kot je bilo to slučaj, vezana na delo od zunaj, marveč o tisti, ki izvira prav iz umetniških slik in ki tvori umetniški zaključek, ne pa razumsko moralizatorstvo.

Zgodovina umetniškega razvoja kaže, da se stopnja do katere je umetnost prepojena z idejnimi, spreminja preko stoletij. Vendar pa je tu splošno pravilo prvič rastoča zavest umetnikov o njihovem družbenem stališču in drugič, vedno bolj naraščajoča popolnost znanstvenih teorij, ki razlagajo obdajajoči svet.

Mnogi umetniki so v preteklosti čutili nepravilnost družbenega sistema, ki temelji na izkoriščanju človeka po človeku in so mu nasprotovali. Vendar pa je bila tovrstna kritika često oslajena zaradi pomanjkanja razumevanja narave sistema. Tako je na primer Dobroljubov videl resno pomanjkljivost v Gogoljevem geniju v dejstvu, da je, čeprav „je prišel zelo blizu stališču ljudstva, to stori nezavedno, enostavno s svojim umetniškim občutkom.“ Značilen je odnos Dostojevskega do idejne vsebine, kajti v tem oziru je bil večkrat v sporu s Tolstojem. „V pesništvu,“ je pisal Dostojevski, „je potrebna strast, je potrebna tvoja lastna ideja in usmerjen prist je popolnoma neobhoden . . .“ Ta priznanja nosijo še toliko večjo težo, saj so le redki tako ostro napadli zlorabljanje ideje „usmerjenosti“ (se pravi, zlorabljanje ljudskih idej) kot Dostojevski.

Če povzamemo vse, kar smo izjavili zgoraj glede idejne vsebine, ne moremo mimo tega, da ne bi opazili, da je šlo povsod za vprašanje nujnosti postavitve jasnega stališča v družbenem boju. Ta poteza umetnosti je često ocenjena v terminih „partijske pripadnosti“ in „bratstva z ljudstvom“, ki sta se v našem času združili s konceptom napredne idejne vsebine.

Izkustvo, ki so ga zbrali umetniki v razumevanju svojega dela, številna dela teoretikov in zgodovina umetnosti nudijo tako neovrgljiv dokaz, da tvorita idejna vsebina avtorjevega dela in njegovo politično stališče enega glavnih gonil kateregakoli dela in da si je brez ovrednotenja tega zornega kota nemogoče ustvariti mnenje o vrednosti umetnosti.

Vseeno pa se očitne resnice zdijo včasih preveč preproste. Tako je na primer „negotovost“ oblike, ki jo vidimo, kadar film ali knjiga zapusti svojo glavno osebo na pragu odločitve često zamenjana z „negotovostjo“ idejne vsebine: to se pravi z avtorjevim nejasnim odnosom do tega kar se dogaja. S tem, da zamešamo negotovost oblike (ki je ni zanikal nihče od, recimo Čehova) z negotovostjo ideološkega stališča, nedvomno vodi do nepravilnih vrednostnih sodb.

izbor in prevod A. Erjavec